

Tredje utgåvan

Handbok om integration

för politiska beslutsfattare och praktiskt
verksamma på området

Generaldirektoratet
för rättvisa, frihet och säkerhet

Europeiska kommissionen

Handbok om integration för politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma på området

Tredje utgåvan, april 2010

*Europe Direct är en tjänst som hjälper dig att få svar
på dina frågor om Europeiska unionen*

Gratis telefonnummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Vissa mobiltelefonoperatörer tillåter inte 00 800-nummer eller avgiftsbelägger dem.

Denna handbok har författats av Jan Niessen och Thomas Huddleston vid Migration Policy Group (MPG), för Europeiska kommissionens räkning (generaldirektoratet för rättvisa, frihet och säkerhet).

Den kan laddas ner från Europeiska kommissionens webbplats på Internetadress http://ec.europa.eu/justice_home/ och från europeiska webbplatsen om integration www.integration.eu

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på Internet via Europa-servern (<http://europa.eu>).

Kataloguppgifter finns i slutet av publikationen.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2010

ISBN 978-92-79-13525-5

doi:10.2758/20173

© Europeiska unionen, 2010

Kopiering tillåten med angivande av källan.

© Grafisk formgivning: Ruben Timman / www.nowords.nl

© Fotografi: MM Production/Corbis

Printed in France

TRYCKT PÅ ICKE KLORBLEKT PAPPER

Innehåll

Förord	6
Inledning	8
■ Kapitel 1: Europeiskt utbyte av information och god praxis	13
1.1 Målinriktat europeiskt integrationssamarbete	15
1.2 Handboken i fokus	21
■ Kapitel 2: Massmedier och integration	25
2.1 Utmaningar och möjligheter i mediemiljön	26
2.2 Utveckling av en effektiv mediestrategi	31
2.3 Skapande av mer mångkulturella medier	37
Slutsatser	46
■ Kapitel 3: Åtgärder för att öka medvetenheten och invandrarnas egenmakt	49
3.1 Åtgärder för att öka medvetenheten: informera opinionen och aktivera allmänheten	51
3.2 Kapacitetsuppbyggnad och val av åtgärder	66
Slutsatser	73
■ Kapitel 4: Dialogplattformar	77
4.1 Inrättande och drift av en plattform: att överkomma hindren	80
4.2 Roller för en ledande offentlig myndighet eller framstående organisation i det civila samhället	94
Slutsatser	99

Kapitel 5: Förvärvande av medborgarskap och utövande av aktivt medborgarskap	101
5.1 Olika begrepp och mångfalden av intressen i en delad framtid i ett mångkulturellt samhälle	103
5.2 Förvärvande av medborgarskap	108
5.3 Administrativa förfaranden som uppmuntrar blivande medborgare	113
5.4 Från förvärvande av medborgarskap till aktivt medborgarskap för gamla såväl som nya medborgare	120
Slutsatser	125
Kapitel 6: Invandrarungdomar, utbildning och arbetsmarknad	129
6.1 Förbättring av skolsystemet	130
6.2 Investering i eleverna	140
6.3 Underlättande av övergången till högre utbildning och till arbetsmarknaden	147
Slutsatser	156
Bilaga I: Gemensamma grundprinciper för en integrationspolitik för invandrare inom europeiska unionen	159
Bilaga II: Verktyg för riktmärkning av integration	161
Bilaga III: Nationella kontaktpunkter på integrationsområdet	165
Bilaga IV: Källor i urval	171

Teckenförklaring:

För att göra handboken mer överskådlig har vi använt texttrutor och olika symboler:

= Slutsats som belyser tidigare erfarenheter.

= Exempel på god praxis.

= Webblänk till ytterligare information. Webblänkar har infogats när så har varit möjligt. Observera att länkarna var aktuella när handboken utarbetades, men kan komma att ändras.

Förord

Vid Europeiska rådets möte i Thessaloniki för sju år sedan framhöll stats- och regeringscheferna värdet av en ökad dialog om integrationsfrågor. En sådan dialog skulle bl.a. kunna underlätta för medlemsstaterna att lära av varandras erfarenheter, och Europeiska kommissionen beslutade att ställa samman en handbok för god praxis inom integrationsområdet. Detta skedde i samarbete med de nationella kontaktpunkterna på integrationsområdet, som består av experter som möts regelbundet.

I dag kan vi presentera den tredje upplagan av denna handbok. Den behandlar ett antal viktiga områden, under rubrikerna *Massmedier och integration*, *Åtgärder för att öka medvetenheten och invandrarnas egenmakt*, *Dialogplattformar*, *Förvärvande av medborgarskap och utövande av aktivt medborgarskap* samt *Invandrarungdomar, utbildning och arbetsmarknad*. Idéutbytet kring dessa huvudteman bedrevs under mer än ett och ett halvt år, och närmare 600 experter från offentlig administration och från organisationer inom det civila samhället deltog. Arbetet resulterade i de många konkreta och inspirerande exempel som presenteras i denna nya upplaga av handboken. Men den nya handboken är bara ett av resultaten av expertsamarbetet, som under de sju år det har bedrivits har gett upphov till tre upplagor av handboken, 14 fackseminarier med deltagande från hundratals experter och framväxten av en väl fungerande gemenskap mellan dem som arbetar praktiskt med integrationsfrågor.

Flera svåra frågor återstår, men handboken innebär ett viktigt steg mot fungerande lösningar. I tidigare upplagor behandlades ämnen som introduktionsprogram, medborgardeltagande, indikatorer, integrationsperspektiv på andra politikområden, boende i stadsmiljö, ekonomisk integration samt integrationsförvaltning. I och med denna tredje upplaga har handböckerna behandlat i stort sett alla de viktiga områden som omfattas av de gemensamma grundprinciper som medlemsstaterna enades om 2004.

De som arbetar med integrationsfrågor är en växande grupp. I fjol skapades ett öppet forum för sektorn i form av den europeiska webbplatsen om integration (*European Website on Integration*). De hundratals exempel på god praxis som tas upp tjänar som en fortsatt inspiration till nya idéer och projekt av hög kvalitet, varav vissa finansieras av Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare.

Genom denna tredje upplaga av handboken och inrättandet av webbplatsen fullbordar vi nu den första etappen i 2005 års gemensamma agenda för integration. Lissabonfördraget ger också utrymme för att stödja och uppmuntra till integrationsåtgärder i medlemsstaterna. I och med de ytterligare impulserna från Stockholmsprogrammet, ministerkonferenserna om integration och debatterna inom Europeiskt integrationsforum börjar nu en dynamisk period i arbetet mot det gemensamma målet, nämligen att verka för välbefinnande för alla i ett samhälle präglad av mångfald. Europeiska kommissionen är fast besluten att föra denna process framåt.

A handwritten signature in blue ink, reading 'Jonathan Faull'.

Jonathan Faull
Generaldirektör
GD Rättvisa, Frihet och Säkerhet
Europeiska kommissionen

Inledning

Denna handbok om integration innehåller god praxis och lärdomar från erfarenheter som har gjorts av politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma i hela Europa. Genom den sammanställning och presentation av konkreta exempel från olika integrationsområden som handboken innehåller bidrar den till en bredare politisk process på integrationsområdet i Europeiska unionen (EU), och särskilt till utvecklingen av en europeisk ram för integration.

Liksom tidigare utgåvor av handboken innehåller denna tredje utgåva en blandning av "sakliga" och "metodologiska" teman. Den täcker tre tematiska ämnen och tre förvaltningsstrategier. I kapitlen om mediernas roll, förvärvande av medborgarskap och utövande av aktivt medborgarskap samt invandrarungdomars erfarenheter i utbildningssystemet och på arbetsmarknaden ges exempel på praxis och tidigare lärdomar inom dessa särskilda områden. I kapitlen om europeiskt utbyte av information och god praxis, åtgärder för att öka medvetenheten och invandrarnas egenmakt samt dialogplattformar granskas de strukturer och mekanismer som används för att genomföra framgångsrika integrationsstrategier inom olika politikområden. Denna tredje utgåva grundar sig på en rad fackseminarier som anordnats av integrationsministerierna i Wien (november 2007), Paris (november 2007), Aten (mars 2008), Dublin (maj 2008), Lissabon (november 2008) och Tallinn (februari 2009).

I ett blomstrande Europa är målet att säkerställa ett långsiktigt välbefinnande för alla invånare i alla samhällen. Olika invandrargrupper kommer att fortsätta att anlända och bosätta sig i europeiska samhällen, som hela tiden omvandlas under påverkan av de socioekonomiska och demografiska förändringarna.

Integrationspolitiken syftar till att med tiden uppnå ett konvergent samhällsresultat för alla. Detta förutsätter att alla medborgare och invånare deltar aktivt, både de som har invandrabakgrund och de som inte har det. Alla medborgare kan använda sina färdigheter och sin kompetens för att bidra till det sociala, ekonomiska, kulturella och medborgerliga livet i samhället.

Varje person har en förmåga till livslångt lärande och kan bidra till en förändring mot integrerade samhällen. Delaktighet möjliggörs genom likvärdiga rättigheter och skyldigheter samt genom att öppna upp de allmänna institutionerna.

Invånare med invandrabakgrund kan möta svårigheter på grund av sitt ursprung eller sina boendeförhållanden eller på grund av diskriminering. Invånare som inte har invandrabakgrund kan möta svårigheter när det gäller att leva tillsammans med sina nya grannar, anpassa sig till den ökade mångfald som omger dem och hantera den nya synen på medborgarskap och delaktighet.

Nya möjligheter till aktivt medborgarskap skapas genom att undanröja hindren och bygga vidare på allt det som underlättar integrationen i samhället. Offentliga myndigheter, det civila samhället och den privata sektorn hjälper sig själva och underlättar integrationsprocessen genom att bli "lärande organisationer". De skaffar sig interkulturell kunskap och vidtar proaktiva åtgärder som anpassas efter de ändrade behoven och den sociala dynamiken och syftar till att främja välbefinnandet hos den alltmer mångkulturella befolkningen.

Kapitel ett skiljer sig från de övriga kapitlen, eftersom det handlar om hur utbytet av information och god praxis för närvarande fungerar inom ramen för det målinriktade europeiska integrationssamarbetet. De få exemplen på praxis avser verksamheten på EU-nivå, inte nationell praxis. I kapitlet berörs fastställandet av rättsliga normer och rapporteringen om deras genomförande. Vidare berörs fastställandet av politiska prioriteringar på europeisk nivå och beskrivs kortfattat de viktigaste komponenterna i den gemensamma agendan för integration, såsom den europeiska webbplatsen om integration och det europeiska integrationsforumet. Framför allt beskrivs processen med att utarbeta handboken om integration, bl.a. de tre serier av fackseminarier som har lett fram till de tre utgåvorna av handboken.

Temat för kapitel två är massmediernas roll i integrationen av invandrare. I liberala demokratier där pressfriheten garanteras är mediernas roll att tillhandahålla information, utbildning och underhållning. Massmedierna fungerar som en plattform för öppen och uppriktig kommunikation om de positiva och negativa sidorna av den sociala verkligheten, bl.a. invandringen. De är ett kraftfullt instrument när det gäller att påverka attityderna i samhället och tillhandahålla information för alla i samhället, även invandrarna. Medieorganisationerna håller på att lära sig att fånga behoven hos en alltmer mångskiftande publik, undanröja hindren och ge människor med invandrarbakgrund tillgång till de möjligheter som mediebranschen och medieorganisationerna erbjuder. De som arbetar i mediebranschen, myndigheterna, politikerna, allmänheten, organisationerna i det civila samhället och de privata företagen har alla en roll att spela. I det här kapitlet beskrivs strategier för hur man kan utveckla kompetensen hos de olika parter i medievärlden som arbetar för integration.

I kapitel tre beskrivs åtgärder för att öka allmänhetens medvetenhet och åtgärder för att öka invandrarnas egenmakt som två kompletterande strategier. Båda dessa strategier bygger på tanken att integration i samhället är en dubbelriktad process av ömsesidigt tillmötesgående mellan invandrare och övriga invånare. Genom åtgärder för ökad medvetenhet bidrar de politiska beslutsfattarna och de praktiskt verksamma på området till att öka allmänhetens kunskap om integrationsfrågor och göra den mer mottaglig för hur människor i samhället har det. Åtgärder för ökad medvetenhet bidrar till att öka invandrarnas egenmakt, eftersom de särskilda grupper som berörs utvecklar bättre underbyggda åsikter om mångfalden och förmår bidra mer aktivt till att förändra åsikterna. Genom ökad egenmakt kan invandrarna aktivt förbättra sin situation. Åtgärder för ökad egenmakt utgår ifrån invandrarnas kunskaper om egna behov och ökar deras resurser och kapacitet inom de områden där behoven finns. Därigenom kan invandrare och invandrarorganisationer göra mer informerade val

och engagera sig mer för att påverka integrationen. Åtgärderna för ökad egenmakt bidrar till att öka medvetenheten allt eftersom man inom olika projekt börjar erkänna och använda sig av invandrarnas unika färdigheter när det gäller att öka medvetenheten. Genom åtgärderna för ökad medvetenhet och egenmakt åstadkoms en frekvent samverkan mellan alla invånare, som volontärer, när de får tillträde till allmänna institutioner och nya partnerskap mellan organisationer, och som medborgare, när de deltar i det politiska beslutsfattandet om integrationen och i nya former av lokalt medborgarskap och samhällsmedborgarskap.

Kapitel fyra handlar om dialogplattformar som ett verktyg för att förbättra integrationen. Dialogplattformar främjar varaktig ömsesidig förståelse och förtroende, och kan förhindra och lösa konflikter inom och mellan grupper av invandrare, invånare och medborgare med eller utan invandrarbakgrund, samt mellan dessa olika grupper och myndigheter. I kapitlet beskrivs varje steg i processen för att inrätta och genomföra tillfälliga och mer permanenta dialogplattformar. Vidare beskrivs de praktiska hinder som de praktiskt verksamma ofta måste ta sig förbi och rollen som handledare, som ofta kan byggas in för en ledande offentlig myndighet eller en organisation i det civila samhället. Inom en framgångsrik plattform är åsiktsutbytet öppet och respektfullt, och när den genomförs väl kan deltagarna hitta en gemensam grund för samarbete för att tillgodose behoven i samhället. Uppföljande verksamhet, som tar vid där plattformen tar slut, kan leda till nya nätverk mellan människor och organisationer, vilket resulterar i en gemensam identitetskänsla och ett delat intresse av varandras välbefinnande.

Kapitel fem handlar om förvärvande av medborgarskap ur ett medborgarcentrerat perspektiv på integration. Invandrare som ser sin framtid i ett land vill kunna bo där och ha likvärdiga rättigheter, skyldigheter och möjligheter till deltagande. EU-medlemsstaterna har, som invandringsländer, intresse av att uppnå en fullständig socioekonomisk och politisk integration genom att öka naturaliseringstakten för varaktigt bosatta invandrare i första generationen och garantera medborgarskap för deras barn som är födda i landet. Vissa hinder i konventionell medborgarskapslagstiftning som oavsiktligen utestänger eller avskräcker invandrare från att ansöka om medborgarskap erkänns och undanröjs. De delar av det administrativa förfarandet som orsakar störst förseningar eller störningar i processen förenklas. Detta leder till ett mer effektivt genomförande och större tillfredsställelse med tjänsterna hos de blivande medborgarna. En åtgärd för att underlätta förfarandena och som flera medlemsstater alltmer prioriterar är att öka allmänhetens engagemang och intresse. Genom att uppmuntra aktivt medborgarskap bland såväl nya som gamla medborgare kan man forma en gemensam framtid i ett mångkulturellt samhälle. Genom aktivt medborgarskap länkas medborgarnas mångfald av identiteter samman och de får möjlighet att fullt ut bidra till det ekonomiska, sociala, kulturella, medborgerliga och politiska livet i samhället.

I kapitel sex beskrivs olika strategier för att förbättra invandrarungdomarnas utbildningsprestationer och framgångar på arbetsmarknaden. De praktiskt verksamma på området vet att förutfattade meningar i skolsystemet eller enskilda socioekonomiska faktorer och språkkunskaper kan ha stor inverkan på de möjligheter och utmaningar som elever med

invandrarbakgrund möter i varje skede av sin utbildning, från barndom till ung vuxen ålder. Genom olika åtgärder kan man bygga upp invandrarungdomarnas förmåga och förbättra kapaciteten hos de allmänna institutioner som ansvarar för att tillgodose alla elevers inlärningsbehov, oavsett om de är invandrare eller infödda. I kombination med en ordentlig interkulturell utbildning främjar denna strategi nya och utvidgade former av medverkan i en alltmer mångkulturell skola och ett alltmer mångkulturellt samhälle. Genom att förbättra undervisningens och utbildningens kvalitet och effektivitet och göra den tillgänglig för invandrarna skapas fler och bättre yrkesmöjligheter, vilket främjar landets ekonomiska konkurrenskraft och sociala sammanhållning.

Kapitel 1

Europeiskt utbyte av information och god praxis

Invandring och integration har gått från att vara en fråga av intresse för endast ett fåtal specialiserade parter till att ha placerat sig högst uppe på agendan för ett stort antal olika organisationer. Inom många områden påverkas den nationella och regionala politiken alltmer av beslut som fattas på EU-nivå. Utformningen av politiken på EU-nivå kan vara en utdragen och komplicerad process, där de nationella regeringarna, det civila samhället och EU-institutionerna deltar i mindre eller större utsträckning. Europeiska kommissionen har en central roll, ofta som initiativtagare och samordnare. För att förstå sin egen situation måste de politiska beslutsfattarna och de praktiskt verksamma på lokal, regional och nationell nivå känna till hur politiken utformas på EU-nivå och kunna delta i de europeiska samarbetsmekanismerna.

I den första delen av det här kapitlet redogörs kortfattat för hur det målinriktade integrationssamarbetet på EU-nivå för närvarande fungerar. Inom många olika områden av gemenskapsrätten fastställs normer som har stor inverkan på integrationen av invandrare. Det rättsliga samarbetet i integrationsfrågor utvecklas samtidigt med nya politiska åtaganden och tekniskt samarbete. Inom en ram som samordnas av Europeiska kommissionen sker ett strukturerat informationsutbyte mellan de nationella kontaktpunkterna på integrationsområdet och kommissionen, och detta utbyte används sedan även som underlag vid integrationsministrarnas möten. I sina slutsatser anger integrationsministrarna prioriteringarna för nya områden av EU-samarbetet, där finansiering ska tillhandahållas för projekt som genomförs av olika parter samt lokala, regionala och nationella myndigheter i hela EU.

I det här kapitlet behandlas inte den mer omfattande frågan om införlivande av ett integrationsperspektiv på EU-nivå, som har behandlats i Europeiska kommissionens meddelande från 2005 om en gemensam agenda för integration. Integrationen av olika kategorier av invandrare, bl.a. flyktingar, beaktas även inom EU:s övriga samarbetsområden, t.ex. när det gäller kultur, utbildning, sysselsättning, företagande, lika möjligheter, hälsa, flerspråkighet, den allmänna opinionen, forskning, social integration och stadspolitik. Vidare finns det två oberoende EU-organ vars arbete är relevant för integrationen av invandrare: EU:s byrå för grundläggande rättigheter, som finns i Wien och som bygger på det tidigare Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet samt Europeiska institutet för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound), som finns i Dublin.

I kapitlets andra del redogörs för de tre serier av fackseminarier som har lett fram till de tre utgåvorna av handboken om integration. Genom sammanställningen av konkreta exempel från olika integrationsområden bidrar handboken till den bredare processen med att utveckla en europeisk ram för integration.

1.1 Målinriktat europeiskt integrationssamarbete

Under det senaste årtiondet har de nationella regeringarna i EU:s medlemsstater gjort åtaganden för att öka EU-institutionernas befogenheter och vidareutveckla deras arbetsprogram i fråga om integration av tredjelandsmedborgare som uppehåller sig lagligt i EU.

Fastställande av normer

Genom Amsterdamfördraget från 1997 utökades EU:s rättsliga befogenheter inom områdena frihet, säkerhet och rättvisa. År 1999 när fördraget trädde i kraft enades medlemsstaterna, genom slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors, om att en mer kraftfull integrationspolitik bör syfta till att garantera en rättvis behandling av invandrare från länder utanför EU som lagligen vistas i ett EU-land. Medlemsstaterna ska garantera dessa tredjelandsmedborgare rättigheter och skyldigheter som ligger så nära EU-medborgarnas som möjligt. De ska även erbjudas möjlighet att få medborgarskap i respektive land.

Gemenskapslagstiftning som innehåller EU-normer som påverkar integrationen har trätt i kraft inom vissa områden.

Följande två rättsakter som påverkar integrationen av invandrare har antagits:

Direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0086:SV:NOT>

Direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0109:sv:NOT>

Genomförandet av de båda direktiven har för Europeiska kommissionens räkning undersökts av Odysseusnätverket, som är ett nätverk av sakkunniga akademiker. Rapporterna finns på:

www.ulb.ac.be/assoc/odysseus/index2.html

Vidare har två rättsakter mot diskriminering antagits:

Direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 (direktivet om likabehandling oavsett ras eller etniskt ursprung)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:sv:HTML>

Direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 (direktivet om likabehandling i arbetslivet)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0078:sv:HTML>

Europeiska kommissionens nätverk av oberoende rättsliga experter inom området antidiskriminering ger kommissionen och medlemsstaterna råd och stöd när det gäller att införliva och genomföra de båda rättsakterna.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=615&langId=sv>

Fastställande av prioriteringar

De nationella regeringarna har även gjort politiska åtaganden och använder sig av EU-samarbetet för att enas om gemensamma prioriterade insatsområden. Genom slutsatser i rådet 2004 antog medlemsstaterna gemensamma grundprinciper för politiken för integration av invandrare. Slutsatserna återges i bilaga I.

De gemensamma grundprinciperna syftar till att

- bistå medlemsstaterna vid utformningen av deras integrationspolitik genom att ge dem enkel, icke bindande vägledning, enligt vilken de kan bedöma och utvärdera sina egna insatser,
- tjäna som grundval för medlemsstaterna vid utforskningen av hur myndigheter på EU-nivå samt på nationell, regional och lokal nivå kan samverka för att utveckla och genomföra integrationspolitik,
- bistå rådet när det gäller att överväga och på sikt enas om de mekanismer och den politik på EU-nivå som krävs för att stödja de integrationspolitiska insatserna på nationell och lokal nivå.

Vid varje europeisk ministerkonferens om integration fastställs nya politiska åtaganden och prioriteringar för EU-samarbetet. Tre konferenser har hållits i Groningen (2004), Potsdam (2007) respektive Vichy (2008), och nästa konferens kommer att äga rum under det spanska ordförandeskapet 2010.

Tekniskt samarbete

Det tekniska samarbetet i integrationsfrågor inrättades genom Haagprogrammet, ett femårigt program för närmare samarbete som EU:s medlemsstater enats om i syfte att stärka utvecklingen av ett gemensamt område med frihet, säkerhet och rättvisa. Ny betoning läggs på detta samarbete genom Stockholmsprogrammet 2010–2014.

Kommissionens meddelande från 2005, *En gemensam agenda för integration*, var kommissionens första åtgärd för att utarbeta en samordnad EU-ram. Genom samarbetsmekanismer för utbyte av erfarenheter och information mellan olika parter i EU-länderna ska

medlemsstaterna uppmuntras att tillämpa de gemensamma grundprinciperna och stärka sitt integrationsarbete. De mekanismer som beskrivs i det här avsnittet är den nya ramens hörnstenar.

De nationella kontaktpunkterna för integrationsfrågor inrättades 2002, som ett mellanstatligt nätverk på EU-nivå för utbyte av information mellan företrädarna för de nationella ministerier som ansvarar för integrationsfrågor samt Europeiska kommissionen. Nätverket arbetar med att verkställa och förbättra det tekniska samarbetet, utforma gemensamma mål, fastställa delmål eller riktmärken samt stärka samordningen mellan den nationella politiken och EU-politiken.

Kommissionen har strukturerat informationsutbytet och har gett ut flera jämförande undersökningar av integrationspolitiken och praxisen inom EU. Kommissionens tre årsrapporter om invandringen och integrationen i EU bygger till stor del på information som de nationella kontaktpunkterna tillhandahållit om invandringspolitiken och invandringsstatistiken och om genomförandet av de gemensamma grundprinciperna för integration. Handböckerna om integration för politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma på området har varit den främsta drivkraften bakom de nationella kontaktpunkternas utbyte av information och praxis.

Genom den europeiska webbplatsen om integration tas det strukturerade informationsutbytet till en högre nivå. Webbplatsen är avsedd för samtliga parter och fungerar som en offentlig portal för utbyte av information och praxis mellan alla medlemsstater och om alla frågor som rör integrationen. Syftet med webbplatsen är att främja integrationspolitik och praxis genom att sprida information om framgångsrika strategier och stödja samarbetet mellan regeringarna och organisationer i det civila samhället i hela EU. Webbplatsen är öppen för alla och besökarna har möjlighet att dela med sig av god praxis, få kännedom om finansieringsmöjligheter och leta efter projektpartner, hålla sig uppdaterade om den senaste utvecklingen på EU-nivå samt på nationell och lokal nivå och hålla kontakten med andra som arbetar med integrationsfrågor i EU. Webbplatsen fungerar som en bro mellan de praktiskt verksamma på integrationsområdet och de politiska beslutsfattarna, tillhandahåller lättillgänglig information om integrationen med ett högkvalitativt innehåll från hela Europa och främjar samarbetet mellan de praktiskt verksamma på området.

Webbplatsen (www.integration.eu) innehåller följande:

- En samling innovativa exempel på god praxis för integration, som presenteras på ett tydligt och jämförbart sätt. Alla exempel kommer från EU-projekt, nationella projekt, lokala myndigheter och organisationer i det civila samhället. De samlas in med hjälp av en enhetlig mall så att de lätt kan jämföras med varandra.
- Information om utvecklingen på EU-nivå, t.ex. EU-direktiv, rådets slutsatser och kommissionens meddelanden.
- Informationsblad om länderna med de senaste uppgifterna om lagstiftning och politiska program.

- Olika verktyg, t.ex. ett verktyg för att hitta projektpartner. Detta är ett verktyg som stöder nätverkssamarbete och utveckling av gemensamma projekt och tillhandahåller allt från grundläggande uppgifter om organisationer med verksamhet inom integrationsområdet till en förteckning över personer som har registrerat sig på webbplatsen och vill förmedla sina kontaktuppgifter.
- Information om finansieringsmöjligheter: Uppdaterad information är viktigt för potentiella användare av webbplatsen. Webbplatsen innehåller sammanställd information om de olika finansieringsmöjligheter som Europeiska kommissionen erbjuder de praktiskt verksamma samt om finansieringsprogram som genomförs av medlemsstaterna och privata stiftelser.
- Ett bibliotek med omfattande dokumentation som innehåller rapporter, policydokument, lagstiftning och konsekvensbedömningar.
- Diskussionsforum: I det modererade onlineforumet är inläggen ordnade så att deltagarna enkelt kan se vad som har tillkommit och snabbt kan avgöra om de ska svara.
- Regelbunden uppdatering om nyheter och evenemang: Genom en e-postbulletin informeras om användbart bakgrundsmaterial och fallstudier som är relevanta för aktuella evenemang.
- En länksamling till externa webbplatser.

Webbplatsen lanserades av Europeiska kommissionen vid det europeiska integrationsforumets första möte i april 2009. Utvecklingen av det europeiska integrationsforumet sker i samarbete med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, som har lagt fram ett förberedande yttrande om det civila samhällets roll när det gäller att främja integrationspolitiken.

Det europeiska integrationsforumet är en mekanism för samråd mellan det civila samhället och Europeiska kommissionen. I EU:s gemensamma agenda bekräftas att en övergripande strategi för integrationspolitiken förutsätter att parter från alla myndighetsnivåer involveras mer på EU-nivå. Forumet är ett sätt att involvera aktörer från det civila samhället i processen.

Genom en liknande process på stadsnivå, *Integrating Cities*, samarbetar Europeiska kommissionen med Eurocities, som är ett nätverk av större europeiska städer. Vid en rad årliga konferenser skapas broar mellan de många myndighetsnivåerna och framförs nya idéer om hur de gemensamma grundprinciperna kan genomföras i praktiken.

www.inticities.eu/

Genom det europeiska integrationsforumet kommer det civila samhällets företrädare för integrationsfrågor att kunna göra sig hörda, särskilt när det gäller EU:s agenda för integration, och kommissionen kommer att kunna anta en proaktiv roll i diskussionerna. Forumet kommer att innebära ett mervärde som en kompletterande källa till information, samråd och utbyte av sakkunskap samt vid utformningen av rekommendationer. Forumets verksamhet kommer att vägledas av de gemensamma grundprinciperna för integration.

Vid ministerkonferenserna i Potsdam och Vichy enades medlemsstaterna om "europeiska moduler" som ett nytt sätt att vidareutveckla utbytet av information och god praxis. Modulerna för aktuella integrationsfrågor är avsedda som praktiska instrument som ska bistå de politiska beslutsfattarna och de praktiskt verksamma på området. De kan resultera i normer, riktmärken, inbördes utvärderingar och andra verktyg samt användbara praktiska anvisningar för ett framgångsrikt genomförande. Modulerna är ett sätt att föra framåt och vidareutveckla det arbete som redan utförts genom de olika formerna av europeiskt integrationssamarbete, inbegripet de tre utgåvorna av handboken.

En nyckelprioritering för det framtida integrationspolitiska samarbetet är att utveckla verktyg för utvärdering och riktmärkning. De politiska beslutsfattarna kan försäkra sig om att integrationspolitiken grundar sig på praxis och väl belagda uppgifter genom att genomföra konsekvensbedömningar, självutvärderingar och inbördes utvärderingar samt genom att göra undersökningar av den allmänna opinionen samt opinionen hos invandrarna, som är svårare att nå. Indikatorer kan användas för ändamålet.

Enligt grundprincip nr 11 är det nödvändigt att utarbeta "indikatorer och utvärderingsmekanismer ... för att anpassa politiken, utvärdera framstegen ... och göra informationsutbytet effektivare". Enligt denna gemensamma grundprincip behövs det verktyg och mått för att förbättra regeringarnas förmåga att utvärdera politikens och praxisens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet, hållbarhet och inverkan. Indikatorbaserade utvärderingar efterfrågas alltmer på EU-nivå och nya finansieringsmöjligheter har inrättats för jämförande indikatorer och utvärderingsramar. Under de senaste femton åren har Europeiska kommissionen beviljat stöd till ett halvt dussin forskningsprojekt om olika slag av indikatorer samt till genomförbarhetsstudier om utvecklingen av en gemensam EU-ram för riktmärkning.

Målinriktade finansiella instrument

Integrationsrelaterade prioriteringar har återspeglats i flera av de konventionella finansieringsprogrammen, såsom Europeiska socialfonden, samt inom områdena stadsutveckling, utbildning och kultur. När det gäller den målinriktade politiken för integration av tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i ett EU-land inriktades den första finansieringsrundan på Inti-programmets transnationella åtgärder (18 miljoner euro delades ut till 64 projekt från 2003 till 2006). Dessa projekt bidrog till utvecklingen av det tekniska samarbetet genom att främja en dialog med det civila samhället, utvärdera praxis och inrätta nätverk på EU-nivå. Sedan 2007 finansierar Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare (825 miljoner euro för 2007–2013) medlemsstaternas årliga program (93 % av den totala budgeten) samt gemenskapsåtgärder (7 %).

Integrationsfondens allmänna mål är att stödja medlemsstaternas insatser för att göra det möjligt för tredjelandsmedborgare att uppfylla villkoren för bosättning samt att underlätta deras integration i de europeiska samhällena. För att uppnå detta bidrar integrationsfonden till utvecklingen och genomförandet av nationella integrationsstrategier när det gäller alla aspekter av samhället, särskilt med beaktande av principen om att integration är en dubbelriktad dynamisk process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna.

Enligt artikel 3 i beslutet om inrättande av integrationsfonden ska den bidra till att följande särskilda mål uppnås:

- Förenkla utvecklingen och genomförandet av inreseförfaranden som avser och som stöder integrationsprocessen för tredjelandsmedborgare.
- Utveckla och genomföra integrationsprocessen för nyligen anlända tredjelandsmedborgare i medlemsstaterna.
- Öka medlemsstaternas förmåga att utveckla, genomföra, övervaka och utvärdera politiken och åtgärderna för att integrera tredjelandsmedborgare.
- Utbyta information och bästa metoder samt samarbeta inom och mellan medlemsstaterna för att utveckla, genomföra, övervaka och utvärdera politiken och åtgärderna för att integrera tredjelandsmedborgare.

1.2 Handboken i fokus

Tanken på en europeisk handbok om integration uppkom efter Europeiska rådets möte i Thessaloniki i juni 2003. Stats- och regeringscheferna hade där understrukt vikten av att utveckla samarbetet och utbyta information inom det nyinrättade nätverket av nationella kontaktpunkter på integrationsområdet, i syfte att lära av varandra. Som ett svar på denna uppmaning utarbetades handboken för att få fart på utbytet och göra det mer strukturerat. Handboken var avsedd att bli en kontinuerlig, inkluderande process, ett levande instrument som stegvis förbättras över tiden och som innehåller uppdaterade uppgifter om ny utveckling samt nya lösningar och utvärderingsresultat.

Avsikten är att politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma inom området ska använda sig av praxisen och slutsatserna i handboken när de utarbetar och främjar prioriteringar eller initiativ. I allmänhet utformar de politiska beslutsfattarna de övergripande integrationsmålen på respektive myndighetsnivå, ställer resurser till förfogande, övervakar genomförandet och utvärderar resultaten. De praktiskt verksamma omsätter målen i konkreta program, uppställer delmål och genomför verksamhet för att uppnå dem. Handboken är inte avsedd att täcka utformningen av övergripande integrationslagstiftning och -politik. Inte heller är den avsedd att detaljerat beskriva särskilda program. Varje kapitel i de tre utgåvorna av handboken innehåller i stället en redogörelse för "kritiska framgångsfaktorer" grundade på praxis, en icke uttömmande beskrivning av god praxis från olika länder i EU som uppfyller en eller flera av dessa faktorer samt en rad slutsatser. Att ett visst land nämns i samband med en särskild verksamhet innebär inte att liknande praxis inte skulle finnas i andra EU-länder. I bilagorna till handboken förklaras hur politiken kan omsättas i projekt och vice versa, samt hur politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma kan lära sig av varandra för att förbättra integrationsarbetets resultat.

Kapitlen i handboken grundar sig på resultaten av fjorton fackseminarier som anordnats av de nationella myndigheterna. Varje värdmedlemsstat har föreslagit ett fackseminarium om en fråga som rör integrationspolitiken eller integrationsförvaltningen och har därefter, tillsammans med Europeiska kommissionen och de nationella kontaktpunkterna på integrationsområdet, valt tema för seminariet och talare från olika länder i EU.

Den första utgåvan hade tre teman, som speglade de prioriteringar som fastställts i Europeiska kommissionens meddelande från 2003 om invandring, integration och sysselsättning. Seminarierna i Köpenhamn (februari 2004), Lissabon (april 2004) och London (juni 2004) resulterade i följande tre kapitel:

- Introduktion för nyanlända invandrare och erkända flyktingar.
- Medborgardeltagande.
- Indikatorer.

I den andra utgåvan började man behandla teman som nämns i de gemensamma grundprinciperna och EU:s gemensamma agenda. Fem seminarier i Tallinn (maj 2005), Rom (juli 2005), Dublin (oktober 2005), Berlin (december 2005) respektive Madrid (april 2006) resulterade i följande fyra kapitel:

- Att få med ett integrationsperspektiv.
- Boende i stadsmiljö.
- Ekonomisk integration.
- Integrationsförvaltning.

Även den här utgåvan, som är den tredje, innehåller en blandning av sakliga och metodologiska teman. Sex seminarier som hölls i Wien (november 2007), Paris (november 2007), Aten (mars 2008), Dublin (maj 2008), Lissabon (november 2008) respektive Tallinn (februari 2009) har resulterat i följande kapitel:

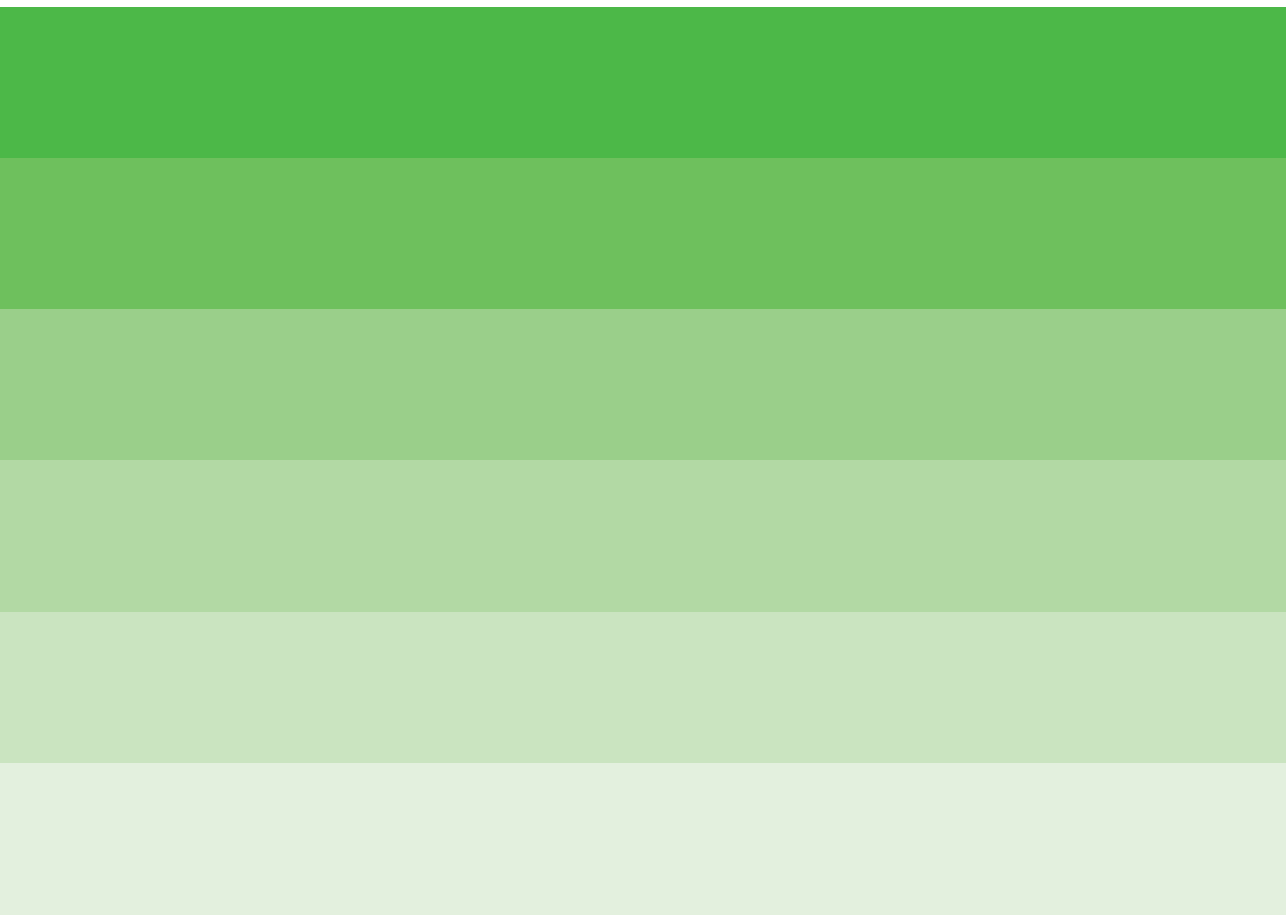
- Europeiskt utbyte av information och god praxis.
- Massmedier och integration.
- Åtgärder för att öka medvetenheten och invandrarnas egenmakt.
- Dialogplattformar.
- Förvärvande av medborgarskap och utövande av aktivt medborgarskap.
- Invandrarungdomar, utbildning och arbetsmarknad.

Inför varje seminarium anmodades de nationella kontaktpunkterna att utse en delegation på tre personer med erfarenhet och sakkunskap om temat och som kunde företräda landet (dvs. regionala/lokala myndigheter, akademiker, experter, icke-statliga parter). Företrädare från samtliga EU-medlemsstater samt från länder utanför EU, bl.a. Australien, Kanada, Norge, Schweiz och USA, deltog i seminarierna. Omkring etthundra deltagare från alla hörn av EU och från olika myndighetsnivåer och organisationer bidrog till vart och ett av seminarierna. Alla dessa kan betraktas som "författare" till handboken, eftersom en stor del av informationen och exemplen i de olika kapitlen har hämtats från deras skriftliga och muntliga bidrag.

Kommissionen, de nationella kontaktpunkterna och den oberoende konsulten Migration Policy Group (MPG) kan betraktas som "redaktörer", eftersom de har utarbetat en begreppsram, sammanställt informationen från varje seminarium, utformat en utvärderingsram för att välja ut praxis och utfört kompletterande skrivbordsforskning. Den oberoende konsulten har skrivit en rad temadokument för att förbereda seminarierna och ange ramen för diskussionerna, och har även skrivit slutdokumenten för seminarierna. Dessa dokument har sedan diskuterats av de nationella kontaktpunkterna. Alla dessa delar utgör tillsammans de grundläggande byggstenarna i handboken.

Den första utgåvan presenterades vid ministerkonferensen om integration i Groningen den 9–11 november 2004 under det nederländska ordförandeskapet. Den andra utgåvan spelade en viktig roll vid det informella mötet mellan EU:s integrationsministrar i Potsdam den 10–11 maj 2007 under det tyska ordförandeskapet. EU:s medlemsstater har genom rådets slutsatser upprepade gånger uppmanat de nationella kontaktpunkterna och kommissionen att fortsätta att utveckla handboken samt ge den en bredare spridning som är anpassad till den avsedda publiken. Det har därför beslutats att handboken ska översättas till EU:s officiella språk. Alla de tre utgåvorna finns på www.integration.eu.

Kapitel 2

Massmedier och integration

I liberala demokratier där pressfriheten garanteras är mediernas roll att tillhandahålla information, utbildning och underhållning. Massmedierna fungerar som en plattform för öppen och uppriktig kommunikation om de positiva och negativa sidorna av den sociala verkligheten, bl.a. invandringen. De är ett kraftfullt instrument när det gäller att påverka attityderna i samhället och tillhandahålla offentlig information till invandrargrupper och det övriga samhället. Den kulturella och språkliga mångfalden i de europeiska samhällena ökar alltmer till följd av invandringen, men denna förändring speglas inte alltid i medierna, varken i representationen eller bilden av invandrare eller i sammansättningen av dem som arbetar i branschen.

Initiativ för att skapa och upprätthålla medier som bättre tjänar och speglar den kulturella mångfalden i de europeiska samhällena kommer inte endast att främja jämlikheten, utan kommer också att underlätta integrationen och stödja sammanhållningen i samhället. Medieorganisationerna, de som arbetar i mediebranschen, de självreglerande organen, regeringarna, politikerna, allmänheten, organisationerna i det civila samhället och de privata företagen har alla en roll att spela. I det här kapitlet beskrivs strategier för utveckling av kompetensen hos olika parter på integrationsområdet.

2.1 Utmaningar och möjligheter i mediemiljön

Globalisering

Globaliseringen och de tekniska framstegen har förändrat själva mediernas karaktär. Människor har tillgång till nyheter, information och underhållningsprogram som produceras i länder i hela världen såväl som till det som produceras på nationell, regional eller lokal nivå. Människor får information genom en rad olika medier – tv, dagstidningar, tidskrifter, radio och Internet. Det ökade utbudet av medier förklarar delvis utvecklingen av parallella medierum där invandrarna i Europa kan titta på satellit-tv, lyssna på radiosändningar och delta i diskussionsforum på Internet eller läsa nyheter från sitt ursprungsland eller sin ursprungsregion eller från etniska medieorganisationer i Europa. Invandrare anser ofta att informationen från deras hemland eller hemregion är mer tillförlitlig och trovärdig än den som förmedlas av medierna i värdlandet. Detta kan orsaka problem i kommunikationen mellan olika kulturer i samhället, vilket i sin tur kan hindra integrationen.

Konkurrens

Globaliseringen i förening med de tekniska framstegen innebär att konkurrensen mellan medieorganisationerna ökar. För att överleva på en konkurrensutsatt marknad måste medieorganisationerna se till att skräddarsy sina produkter efter konsumenternas behov och önskemål. Detta är i allt högre grad fallet för såväl public service-radio/tv som för privata medieföretag. Konkurrensen innebär således både en möjlighet och en utmaning för integrationen.

En kombination av omvälvningar i branschen och tekniska förändringar har lett till att sysselsättning blivit mer osäker och att investeringarna i utbildning och redaktionellt innehåll har minskat, vilket påverkar den journalistiska standarden och kvaliteten. Tids- och budgetpressen gör det svårare för dem som arbetar inom medierna att göra bakgrunds-forskning och dubbelkontrollera information. Många nyhetsleverantörer lever dessutom efter den gamla devisen "dåliga nyheter säljer", vilket uppmuntrar sensationshistorier och panikspridning om invandringen. I program och artiklar tenderar därför invandrarnas röst att ges en mindre framträdande plats och mindre trovärdighet, invandrare visas i stereotypa roller, de finns sällan med i medieinslag som inte är invandrarrelaterade och man använder sig av en episodisk inramning (enskilda händelser) i stället för en tematisk inramning som ger den bakgrund och information som krävs för att öka förståelsen och empatin i invandrarfrågor.

Den andra sidan av myntet är att invandrarna och deras efterkommande är en växande konsumentgrupp i Europa. För medieorganisationerna representerar invandrarna en potentiell ökning av publikstorleken och distributionen. För att behålla lönsamheten måste medieorganisationerna se till att deras produkter uppfyller behoven på en alltmer mångkulturell marknad. Om de konventionella medierna misslyckas med att effektivt uppfylla invandrarnas behov och önskemål, kommer etniska medier att få en mer framträdande plats, liksom användningen av satellit-tv och radiosändningar samt nyhetssidor och diskussionsforum på Internet från invandrarnas ursprungsländer och ursprungsregioner.

Mediernas spegling av samhället

Medierna inverkar på allmänhetens syn på invandrarna. De speglar emellertid också de åsikter och attityder som råder i samhället – vissa toleranta, vissa intoleranta, andra öppet fientliga och vissa likgiltiga. På samma sätt sträcker sig mediernas behandling av invandrings- och integrationsfrågor från sympati till aktivt engagemang, och från oavsiktliga och ogenomtänkta fördomar till avsiktlig främlingsfientlighet. Medieorganisationerna kan uppmuntras att ge en korrekt och rättvis bild av invandrarna. Medierna kan emellertid inte förväntas främja en integrationsagenda, om det inte ligger i deras intresse att göra det.

Reglering av medierna

Diskussionerna om medierna och integrationen rör även de grundläggande rättigheterna och friheterna. Yttrandefriheten är en grundläggande rättighet i varje fungerande demokrati och får inte äventyras. Denna rättighet, som är inskriven i artikel 10 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och även i många länders grundlagar, innebär att kontroversiella tankar och diskussioner får läggas fram i medierna, även sådana som ger en negativ bild av invandrare och som kan hindra integrationen. Det är emellertid också varje fungerande demokratis uppgift att skydda människor från rasistiska och främlingsfientliga uttalanden som väcker hat. Utmaningen för de europeiska samhällena är att skydda människor från hatiska uttalanden samtidigt som man skyddar rätten till yttrandefrihet.

Självreglering av medierna, särskilt pressmedierna, förekommer, men kritiseras ofta för att inte vara tillräckligt effektiv när det gäller att stoppa felaktig sensationsrapportering och skydda invandrarna från diskriminering. Jämfört med de tryckta medierna är public service-radio/tv mer reglerade i en del länder, vilket kan innebära kvoter för multikulturellt innehåll och krav på positiv särbehandling. Det finns dock gränser för hur mycket radio- och tv-branschen kan regleras i EU på grund av skillnader i mångfaldsnivåerna och invandrarkoncentrationen i medlemsländerna samt invandringens ställning på den politiska agendan.

Medierna anser i allmänhet att den befintliga regleringen inkräktar på pressfriheten och den oberoende journalistiken. Regeringarna och organisationerna i det civila samhället däremot betraktar ofta ökad reglering som en patentlösning. Många experter anser att det regelverk som är nödvändigt för att uppnå en rättvis och balanserad bild av invandrarna i medierna redan till stor del existerar och att problemen inte beror på en brist på lagar, koder och riktlinjer, utan på deras bristfälliga genomförande.

Att förstå medieaktörerna

Många människor ser "medierna" som en enda enhet. En sådan förenkling är både felaktig och oändamålsenlig. Mediemiljön är otroligt skiftande och omfattar olika nivåer (global, nationell, regional och lokal), format (tv, radio, tryck och Internet), ägarförhållanden och publik.

Medierna utgör ett universum i sig och det kan vara svårt för integrationsaktörerna att hitta rätt i mängden av medieorganisationer, som alla har sitt eget uppdrag och sina egna intressen. Integrationsaktörer som vill påverka medierna måste förstå de strukturer och mekanismer som gäller för mediernas och mediefolkets arbete och detta kan de göra genom att kartlägga mediemiljön på lokal, regional, nationell eller europeisk nivå.

Mediebranschen är mycket komplicerad, eftersom det finns många aktörer som är beroende av, påverkar och samarbetar med varandra. De berörda parterna utgörs av lagstiftare, medieägare, investmentbolag, produktionsbolag, servicebolag, reklambolag, institut

som arbetar med publikforskning och mäter tittarsiffror, intervjuare, rekryteringsbyråer, utbildningsinstitut, konsumentorganisationer, minoritetsorganisationer, arbetstagarförbund, lärarförbund, religiösa organisationer, politiska partier, lobbygrupper, journalister, personalvård, programtillverkare och opinionsbildare.

Aktörer som vill kartlägga mediemiljön måste ta hänsyn till fyra huvudområden:

Producerande och sändande medieorganisationer

Integrationsaktörer som vill öka mångfalden inom medierna eller förmå dem att ge en mer balanserad bild av invandrarna måste för det första avgöra vilket slag av medieorganisation som det är lämpligast att arbeta med. Bör den vara lokal, regional, nationell eller global och bör den vara allmännyttig eller kommersiell? Hur och var sänder den, vilka syften och mål har den, vad kännetecknar just denna medieorganisation och vilket förhållande har den till andra organisationer? Vidare måste de veta i vilken miljö mediebolaget är verksamt och vilka parter som är involverade, t.ex. vem äger bolaget, vilken policy har bolaget (när det gäller affärer, journalistik, programplanering, personal, mångfaldsfrågor, sponsor- och pr-frågor samt politiska förbindelser) och vilka bolag producerar och sänder deras program? Det är också viktigt att skaffa sig kunskap om olika medieyrken och avdelningar i organisationen samt deras roll.

Lagstiftning och kontrollorgan som bestämmer hur medierna får bedriva sin verksamhet

För att bekämpa rasism och få medierna att ge en mer balanserad bild av invandrarna är det viktigt att ha kunskap om de mekanismer för pressklagomål som tillhandahålls av medierna eller journalistförbunden och genom lagstiftningen mot rasism. Om det rör sig om ett kontrollorgan, är det nödvändigt att först identifiera dess ställning. Är det ett statligt organ, inför vilket medierna är ansvariga enligt lag, eller är det ett organ som inrättats genom mediernas egen självreglering? När och vad är medierna skyldiga att anmäla? Har allmänheten tillgång till anmälningarna? Vilka skyldigheter har kontrollorganet om medierna inte fogar sig efter kraven?

Medieanvändarna

Medieanvändarnas passiva roll som publikdeltagare håller på att utvidgas och bli mer interaktiv. Medieanvändarna deltar alltmer i program, utvecklar egna webbplatser och fungerar som informella kontrollörer av medierna, t.ex. genom tittarsiffror och klagomål. Integrationsaktörer som vill påverka medierna kan dra nytta av medieanvändarnas ökande inflytande. Detta kan göras genom att uppmuntra medieanvändarna att utnyttja klagomålsstrukturerna mer, skapa sina egna medieplattformar, delta i interaktiva diskussioner om medierna och främja medieutbildningen i skolorna för att förbättra mediekunskapen.

Arbetsmarknaden

Integrationsaktörer som på kort eller lång sikt vill uppnå större mångfald hos arbetsstyrkan i mediebranschen måste först identifiera de parter och personer som kan åstadkomma förändringar och som ansvarar för allmänna arbetsmarknadsfrågor såsom yrkesutbildning, yrkesorientering, handledning för arbetssökande och sysselsättningspolitik. Dessa innefattar arbetstagarförbund, arbetsgivarföreningar, yrkesutbildningsinstitut och nationella rådgivningscentrum för medieyrkena, vilka bestämmer miljön för nya arbetstagare i mediebranschen och kan stimulera arbetsgivarna att utbilda de anställda så att de får ny interkulturell kompetens och nya färdigheter.

Närmare information om hur man kartlägger mediemiljön finns i dokumentet *Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of "Change Agents"*:

www.eumap.org/advocacy/advoc_eumap/media/TV_followup/index

Se även *Media4Diversity: taking the pulse of diversity in the media*:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

Att kartlägga mediemiljön kan vara en tidskrävande uppgift. Många integrationsaktörer kan komma att märka att kartläggningen hindras av begränsade resurser. Det är därför värdefullt att sprida information om organisationer som har kartlagt olika mediemiljöer så att dessa organisationer kan fungera som en resurs för andra.

När en kartläggning väl har genomförts är det mycket lättare för aktörerna att veta om, hur och varför en viss medieorganisation kan vara intresserad av ett partnerskap. Integrationsaktörer och medieorganisationer kan ha gemensamma, överlappande eller motstridiga intressen. Kartlägningsprocessen hjälper aktörerna att föra fram sitt meddelande på rätt nivå och till rätt person.

Genom att ta sig tid att kartlägga mediemiljön – dvs. huvudaktörer, regelverk, användare och arbetsmarknad – kan integrationsaktörerna lättare förstå varför, hur och vilka medieorganisationer som är intresserade av att samarbeta för att åstadkomma en korrektare och mer balanserad bild av invandrarna och öka arbetsstyrkans etniska mångfald.

2.2 Utveckling av en effektiv mediestrategi

För många integrationsaktörer kan medierna vara antingen en passiv allierad eller en fiende. Integrationsaktörerna bör överväga att utveckla en mediestrategi, anpassa den efter medieorganisationens (-organisationernas) uppdrag, formulera sitt budskap och utveckla strategiska allianser.

Det är sannolikt att mediestrategin blir mer effektiv om aktören har kartlagt mediemiljön och identifierat och analyserat parterna. Integrationsaktörerna bör även överväga att utarbeta en proaktiv, mer långsiktig mediestrategi, eftersom en varaktig medietäckning är effektivast om man vill ändra attityderna.

How to communicate: Strategic communication on migration and integration, som har getts ut av Kung Baudouinstiftelsen, Belgien, innehåller praktiska råd för organisationer i det civila samhället som vill ha ett bättre samarbete med medierna.

[www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05\)_Pictures,_documents_and_external_sites/09\)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf](http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05)_Pictures,_documents_and_external_sites/09)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf)

Integrationsaktörerna bör fundera över hur deras agenda överensstämmer med medieorganisationens och dess avdelningars uppdrag och anpassa sin mediestrategi därefter. Följande är exempel på strategier som stöder medieorganisationens uppdrag:

- Att förse journalister med konsekvent och tillförlitlig information. Journalisterna arbetar under allt större press och har mycket mindre tid att göra bakgrunds forskning till sina artiklar. Ett välskrivet pressmeddelande är ovärderligt för att få medietäckning, och användarvänliga fackpublikationer (med en bra sammanfattning) kan ge journalisterna nödvändig bakgrunds information.
- Att se till att den egna webbplatsen innehåller uppdaterad, relevant information och är användarvänlig så att journalisterna lätt kan få tillgång till information, pressmeddelanden och publikationer.
- Att skapa en databas om mångfald i syfte att hjälpa journalisterna att hitta talespersoner, experter och enskilda invandrare som kan berätta om sina egna erfarenheter.

Integrationsaktörerna kan generera större närvaro i den lokala mediemiljön genom att införliva pr i sin strategiska planering och anpassa sin strategi så att den överensstämmer med medieorganisationernas övergripande uppdrag och kvalitetsstandarder.

Integrationsaktörerna måste fastställa tydliga syften och mål för sin mediestrategi, identifiera den publik som man riktar sig till och skräddarsy sitt budskap därefter. Olika delar av den offentliga förvaltningen sänder ofta blandade budskap om invandringen och dess önskvärdhet. Regeringar och andra aktörer kan korrigera blandade budskap och missuppfattningar om invandrare genom att använda medierna som ett medel för att utbilda allmänheten om invandrings- och integrationsfrågor, och kan också finansiera oberoende forskning om invandrarnas roll och bidrag till värdssamhället samt använda medierna för att sprida forskningsresultaten.

Aktörerna måste fundera över hur allmänhetens medvetenhet om invandringsfrågorna kan ökas. De kan t.ex. fokusera på liknande värderingar eller den mänskliga aspekten genom att använda sig av personliga berättelser och fallstudier. De kan uppmuntra medieaktörerna att undvika definitiva uttalanden som framkallar delade reaktioner. Hänsyn måste också tas till målorganisationens mediestil. Till exempel kan kvällspressen förväntas nappa på känslosamma historier och det kan därför vara mer effektivt att föra fram invandrarnas egna berättelser, medan dagstidningarna kanske vill ha kvantitativa uppgifter och bakgrundsinformation.

Exempel på strategier som garanterar att budskapet förs fram effektivt:

- Utbilda specialiserade talespersoner som legitimt kan tala för invandrargrupperna och kan förklara och föra fram frågor på ett medievänligt sätt.
- Skaffa sig ett bredare stöd. Många organisationer i det civila samhället går i fällan att endast vända sig till sina befintliga medlemmar i stället för att vända sig till en majoritet av allmänheten.
- Använda sig av lokalpressen. Lokalpressen har stort inflytande, eftersom lokaltidningar som utkommer en gång i veckan har en stor läsekrets, och eftersom folk berörs av integrationen på lokal, inte nationell, nivå. Historier som det skrivs om i lokalpressen fångas ofta upp av nationella medier.
- Odlar produktiva arbetsförbindelser med redaktörer och journalister, inte endast de som stöder invandringsfrågor, utan också de som inte gör det.
- Utbilda allmänheten till att vara mer kritisk mot medieutbudet genom att förklara hur den kulturella och sociala bakgrunden påverkar presentation såväl som tolkning.
- Övervaka medieutbudet och diskutera resultaten med medieorganisationer, journalister och redaktörer, samt vid behov vända sig till olika klagomålsorgan (ombudsmän, jämlikhetsorgan eller pressetiska råd).

Integrationsaktörerna bör utgå från det lokala sammanhanget och tidigare erfarenheter för att få idéer om hur de ska rikta och utforma sitt budskap för att nå en viss publik.

Central Office of Information i Storbritannien gav 2004 ut en publikation där man undersökte de sociala, kulturella och attitydmässiga faktorer som påverkar etniska minoritetsgruppers kommunikationsbehov och som innehöll strategisk och kreativ vägledning om hur man kommunicerar med etniska minoritetsgrupper.

www.coi.gov.uk/documents/common-good-bme-exec-summ.pdf

Mediemiljön är helt enkelt för omfattande och mångskiftande för att en enda integrationsaktör ska kunna ändra den. Integrationsaktörerna bör överväga att samarbeta med andra parter för att kunna sända ett konsekvent och starkt budskap på lokal, regional, nationell eller europeisk nivå.

Organisationer i det civila samhället kan utveckla förbindelser med statstjänstemän för att stämma av budskapen eller, om budskapen är motstridiga, för att se till att regeringen beaktar det civila samhällets synpunkter och att det civila samhället i sina åtgärder tar hänsyn till regeringens ståndpunkter.

Integrationsaktörerna kan skapa kontakter mellan olika befintliga initiativ och parter samt underlätta och stödja samhälleliga medieinitiativ. Samarbete mellan regeringar, akademiska institutioner och forskningsinstitut kan bidra till utvecklingen av grundläggande forskning och data som via medierna kan informera debatten om invandringen.

Strategiska allianser mellan det civila samhället, regeringen, forskningsinstitut och branschorganisationer kan göra det lättare att åstadkomma en inverkan inom ett så brett och mångskiftande område som medierna.

Projektet MIGRACE, som genomförts av People in Need (Clovek v tisni), en icke-statlig organisation som samarbetar med den tjeckiska televisionen, motverkade stereotypa åsikter genom att ge invandringsfrågorna publicitet i massmedierna (tv, radio, dagstidningar, tidskrifter, veckotidningar samt kulturella program och utbildningsprogram) och informera den tjeckiska allmänheten om de utmaningar och möjligheter som invandringen innebär.

www.diskriminace.info/dp-migrace/program_migrace.html

The Leicester Mercury, en brittisk lokal dagstidning, är partner med Multicultural Advisory Group i Leicester, som består av ledande personer från kommun, samhälle, trossamfund, frivilligorganisationer och högsolor. I tidningens ledare förs en regelbunden dialog som syftar till att uppnå större förståelse mellan medierna och olika grupper i samhället. Partnerskapet har resulterat i mer välinformerade artiklar och utgivningsbeslut, en ny daglig kolumn som skrivs av olika lokala personligheter och ökad kontakt med läsare i svårnådda invandrargrupper.

http://83.137.212.42/sitearchive/cre/about/sci/casestudy5_leicester.html

Forum on Migration and Communications, som drivs av Dublin Institute of Technology, är ett forum för invandrade och infödda medieproducenter, icke-statliga organisationer/samhällsaktivister samt sociala och politiska forskare. Syftet är att genom en rad medieledda projekt som belyser personliga och kollektiva berättelser om familjeåterförening och odokumenterad invandring föra fram invandraröster och perspektiv som inte tidigare behandlats i medierna, eller som sensationaliserats eller marginaliserats.

www.fomacs.org

Delstatsregeringen i den österrikiska delstaten Tyrolen har samarbetat med medierna för att genomföra sin integrationsagenda. Genom fokuserad rapportering av ledande journalister och journalister med invandrarbakgrund får allmänheten insyn i invandrarnas dagliga liv och hur de bidrar till värdsamhället. Teman som behandlats är invandrarnas roll på och bidrag till arbetsmarknaden, livet i familjer som lever med två kulturer, invandrarnas bidrag till sport och underhållning samt den sociala situationen för olika grupper av invandrare, t.ex. asylsökande, flyktingar, invandrare med permanent uppehållstillstånd, tillfälliga arbetare/säsongarbetare och studerande.

www.tirol.gv.at/themen/gesellschaft-und-soziales/integration

Utveckling av medieorganisationernas interkulturella kompetens

De som arbetar i mediebranschen behöver utveckla sin interkulturella kompetens för att kunna arbeta effektivt i en mångkulturell miljö och detta kan även resultera i ökad korrekthet, opartiskhet och rättvisa. Vid det sjätte transnationella mötet anordnat av EquaMedia som hölls i Rom 2004 fastställdes att journalister behöver följande interkulturella kompetens:

- Kunskap: Kunskap om vilka huvudaktörerna i samhället är, deras roll i samhället och deras bakgrund (religion, kulturvanor och historia).
- Färdigheter och erfarenheter: Interkulturella kommunikationsfärdigheter samt förmåga att hitta och utveckla resurser, göra en journalistisk produkt om ett mångkulturellt ämne och skapa interkulturella nätverk.
- Attityd: Att vara öppensinnad, vetgirig (gå direkt till källan i stället för till gruppens talesperson) och villig att ge dem som intervjuas större kontroll.

Interkulturell kompetens kan införas som ett ämne i medieskolornas kursplaner. Eftersom många kommer in i yrket utan formella journalistkvalifikationer eller mediestudier, kan interkulturell utbildning också infogas i de vidareutbildningskurser och den utbildning på jobbet som erbjuds av medieorganisationer, branschorgan och förbund. Fortlöpande utbildning i interkulturell kompetens är viktig, eftersom både samhällets sammansättning och invandrardebatten helatiden förändras. Utbildningsinitiativen bör inriktas på redaktörer, journalister, undervisningspersonal och självreglerande organ. Integrationsaktörerna kan bistå medie- och journalistiskolor i utvecklingen av kurser om invandring och kulturell mångfald.

Att tillhandahålla material, utbildning och dialogplattformar om interkulturell kompetens är ett mycket praktiskt sätt att arbeta direkt med mediefolk under deras studier och hela deras yrkeskarriär. Det första steget är att förvissa sig om ett åtagande från medieutbildare och administratörer.

Society of Editors och Media Trust i Storbritannien har utarbetat vägledningen *Reporting Diversity* för att hjälpa journalister att rapportera rättvist om invandrarfrågor. Vägledningen ger en ögonblicksbild av ett samhälle i förändring, belyser särskilda problem som journalister ställs inför vid rapporteringen om samhällsfrågor och ger exempel på god praxis från olika mediesammanhang.

www.societyofeditors.co.uk/userfiles/file/Reporting%20Diversity.pdf

Den österrikiska integrationsfondens (Österreichischer Integrationsfonds) temamagasin, *Integration im Fokus*, som utkommer fyra gånger per år, är en lättillgänglig informationskälla som särskilt riktar sig till journalister och nyckelkommunikatörer såsom politiker och utbildare. Massmediernas synnerligen positiva bemötande av publikationen och en upplaga på 17 000 exemplar visar att den fyller en lucka i marknaden för medier inom specialområden.

www.integrationsfonds.at/index.php?id=130

För att utbildningen ska vara effektiv måste alla parter engagera sig, den högsta ledningen måste stödja målen och utbildningsprogrammen måste ha en nära koppling till medieutbudet. Ledningens stöd kan säkerställas genom att koppla utbildningens resultat till ledningens önskan om internationellt erkännande, kravet att följa lagstiftningen, utlovande av påtagliga förbättringar och studieresor utomlands. Stöd från journalister och annat mediefolk kan uppmuntras genom att erbjuda ökade färdigheter och kunskaper eller incitament såsom priser, studieresor, intyg, möjligheter till nätverkssamarbete eller helt enkelt ett avbrott i rutinerna och en trevlig erfarenhet.

Vid interkulturell utbildning bör ett praktiskt fokus läggas på att bygga upp kompetensen, t.ex. bör rapporter om invandringen utarbetas som en del av utbildningen. Utbildningen bör också omfatta rådgivning om hur man kommunicerar bättre med integrationsaktörer såsom statliga organ, organisationer i det civila samhället och invandrargrupper. Utbildningens ändamålsenlighet bör utvärderas. Detta kan bäst göras genom att övervaka medietäckningen före och efter utbildningen.

European Broadcasting Union har tillsammans med Svenska ESF-rådet och EU:s byrå för grundläggande rättigheter utarbetat handboken *Verktøy for mangfold i fakta- og nyhetsprogram i public service-tv*, som är avsedd att hjälpa dem som arbetar med tv att främja principerna om kulturell mångfald inom hela organisationen. Denna verktygslåda innehåller praktisk information (checklistor, referenser) och råd om god praxis som man kan använda, tillämpa och lära sig av. Den innehåller en dvd med utdrag från nyhets- och aktualitetsprogram från ett dussin europeiska länder som illustrerar några av svårigheterna för journalister vid rapporteringen om minoriteter.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

Det spanska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet har i samarbete med de mest relevanta konventionella medierna och invandramedierna utarbetat en praktisk handbok för mediefolk om mediebehandlingen av invandringsfrågor. Den innehåller viktiga rekommendationer för rapporteringen om invandringsfrågor, praktiska verktyg och råd om hur dessa kan tillämpas i det dagliga arbetet samt en förteckning över relevanta kontakter och webbsidor för dem som arbetar i mediebranschen.

www.oberaxe.es/files/datos/47d1394b65cc8/GUIA%20MEDIOS%20ELECTRONICANIPO.pdf

Redaktörer och journalister kan utveckla sina nätverk för att skaffa sig en bättre förståelse för invandrargrupperna och deras problem, så att de bättre kan tillgodose deras behov och tala antingen med personer som är direkt involverade i händelsen/problemet, eller med en person som korrekt och legitimt kan tala för de berördas räkning.

Diskussionsplattformar kan också inrättas för att bättre förstå mediernas inverkan på integrationen. Konstruktiva dialoger med utvalda parter från medierna gör det också möjligt att snabbt bemöta förändringar på området.

Genom Perslink (Presslink), ett initiativ som genomförts av Mira Media, de nederländska offentliga programföretagen och det nederländska journalistförbundet, har olika instrument, bl.a. en databas om mångfald, utarbetats för att förbättra kontakten mellan etniska minoritetsgrupper och medierna i syfte att tillhandahålla mer balanserad information om det mångkulturella samhället och invandrarna. Talespersoner får medieutbildning, och nätverksmöten anordnas mellan talespersoner och journalister.

www.perslink.nl

Integrationsaktörerna kan utnyttja sin erkända sakkunskap och kompetens i integrationsfrågor på bästa möjliga sätt genom att erkänna och belöna god mediepraxis. På detta sätt skapar de incitament för redaktörer och journalister att arbeta på mediebilden av invandrare och låta invandrarna komma till tals i medierna.

Medieorganisationerna, regeringarna och det civila samhället kan uppmuntra god mediepraxis genom att dela ut priser för utmärkta insatser.

Mediestiftelsen CIVIS delar bl.a. ut CIVIS europeiska tv-pris och CIVIS tyska tv-pris (i kategorin information) samt CIVIS tyska radioprís (för kortare respektive längre program).

www.civismedia.eu/tv/civis

Journalistpriset "För mångfald. Mot diskriminering" delas ut av Europeiska unionen för att hedra journalister som genom sitt arbete bidrar till att öka allmänhetens förståelse av fördelarna med mångfald och till att bekämpa diskriminering i samhället.

<http://journalistaward.stop-discrimination.info>

Under skotska flyktingveckan, som anordnas av Asylum Positive Images Network, som består av Oxfam, det nationella journalistförbundet, Amnesty International, brittiska röda korset och det skotska flyktingrådet (Scottish Refugee Council), delas mediepriser ut till journalister som har bidragit till framstående och rättvisande rapportering om asylfrågor i Skottland.

www.refugeeweek.org.uk/scotland

Minderhedenforums "Trefmedia" (Flandern, Belgien) delar årligen ut ett interkulturellt tv-pris. Program som behandlar etnisk och kulturell mångfald ur en icke stereotypisk synvinkel kan nomineras till priset.

www.trefmedia.be

2.3 Skapande av mer mångkulturella medier

Det finns ett antal skäl till att invandrare inte är så intresserade av en mediekarriär, men detta kan ändras genom olika rekryteringsstrategier. Orsakerna till det bristande intresset är att det saknas förebilder, både i den egna befolkningsgruppen och på synlig plats i medierna. I många kulturer är ett medieyrke inte heller önskvärt, utan man prioriterar säkrare anställningsförhållanden. Vidare saknar invandrargrupperna kunskap om vilka arbeten som finns i mediebranschen.

Den demografiska förändringen i de europeiska samhällena innebär att unga invandrare i framtiden kommer att utgöra en betydande andel av arbetskraften. De rekryteringsstrategier som medieorganisationer och utbildningsinstitut genomför måste visa unga invandrare och deras föräldrar att mediebranschen kommer att ta dem på allvar och erbjuda dem lika möjligheter (det finns lagstiftning som skyddar invandrare från diskriminering på grund av ras, etniskt ursprung eller religion, men inte på grund av invandrarstatusen i sig).

Medieorganisationerna kan anordna yrkesdagar i högstudier och gymnasier, erbjuda särskilda program för arbetserfarenhet och tillhandahålla högskolestipendier. Fackföreningar, arbetsgivarorganisationer och samhällsorganisationer spelar också en viktig roll när det gäller att uppmuntra unga invandrare att välja ett medieyrke. Samhällsorganisationer kan t.ex. involvera unga invandrare i medieprojekt i lokalsamhället.

Feedback från grupper som är underrepresenterade inom medierna kan användas för att utforma riktade rekryteringsstrategier i syfte att göra journalistyrket till ett mer attraktivt yrkesalternativ för unga invandrare.

CREAM är ett europeiskt projekt som genomförs i samarbete med mediebranschen och som omfattar olika medieutbildningsverksamheter och yrkesorienteringsevenemang för ungdomar. De olika verksamheterna och evenemangen ger eleverna, särskilt från etniska minoritetsgrupper, möjlighet att pröva på att arbeta inom medierna och uppmuntrar dem att välja studier som förbereder dem för ett medieyrke.

www.olmcm.org/section.php?SectionID=10

Mundoprojektet i Finland är ett projekt för medieutbildning och arbetsplatsutbildning som riktar sig till invandrare och flyktingar. Projektet erbjuder en allsidig medieutbildning, inbegripet arbetsplacering i medieorganisationer, och syftar även till att få fram personliga mentorer för mediestuderande som är invandrare eller tillhör en etnisk minoritet och har invandrarbakgrund.

www.yle.fi/mundo

DigiTales uppmuntrar invandrarnas intresse för ett yrke inom medierna genom att engagera dem i projekt för digitalt bildberättande där de gör en kortfilm om sitt liv. Under processens gång kan de lära sig hur man skriver manus, spelar in en berättarröst samt editerar foton, videofilmer och teckningar till en film.

www.digi-tales.org

Genom mentorsprogram och särskilda utvecklingsmöjligheter ges enskilda personer makt och förmåga att maximera sin potential. Detta kan uppnås genom realistiska och genomförbara karriärutvecklingsprogram, genom att hjälpa individen att ta sig förbi de hinder i organisationen som hämmar befordran och framsteg och genom att utveckla kompetensen och öka motivationen. Personer med invandrarbakgrund som arbetar i mediebranschen kan också uppmuntras att bilda nätverk via fackföreningar och arbetsgrupper i syfte att ge varandra stöd i yrkeslivet, inbegripet råd om utbildning, arbetstillfällen och karriärutveckling.

Etniska medieorganisationer kan främja integrationen och samtidigt bevara den etniska och kulturella identiteten. Genom denna dubbla strategi öppnas möjligheter till en alternativ dialog med de konventionella medierna, samtidigt som man skapar en bro till ursprungslandet och ursprungskulturen. Etniska medier kan spela en viktig roll när det gäller att påverka allmänhetens uppfattningar. De ger invandrargrupperna en röst och ger dem möjlighet att presentera sig själva på ett rättvisande sätt, inleda en dialog med värdsamhället och påtala missförhållanden. Av dessa skäl bör medieorganisationer och integrationsaktörer överväga att erbjuda mentorskap och utvecklingsmöjligheter för dem som arbetar inom etniska medier.

Mentorskap och utvecklingsmöjligheter för såväl nybörjare som redan verksamma i mediebranschen med invandrarbakgrund är effektiva verktyg för att förbättra en medieorganisations mångfaldspolicy när det gäller rekrytering, befordran och behållande av anställda.

Mediam'Rad är ett treårigt europeiskt program som genomförs av Institut Panos Paris i syfte att öka åsiktspluralismen och åsiktsmångfalden i medierna genom att stödja varaktigt samarbete och partnerskap mellan etniska medier och konventionella medier. Verksamheten omfattar workshoppar för utbyte av arbetsmetoder och arbetserfarenheter, europeiska mediemöten, jämförande innehållsanalyser av medieinformation som publicerats av etniska respektive konventionella medier samt en fond för att uppmuntra partnerskap. All denna verksamhet erbjuder utvecklingsmöjligheter för dem som arbetar inom etniska medier.

www.mediamrad.org/

Mot bakgrund av bristen på personer med etnisk bakgrund som arbetar inom medierna, är mediefolk som utbildat sig utomlands en underutnyttjad resurs. Ofta erkänns deras kvalifikationer och erfarenheter inte av arbetsgivarna eller fackföreningarna. Informationen om arbetstillfällen i mediebranschen sprids dessutom ofta från mun till mun, vilket utestänger mediefolk som för tillfället inte studerar eller arbetar i branschen. Medieorganisationer, branschorganisationer, fackföreningar och arbetsgivarorganisationer bör överväga att i sina rekryteringsstrategier inrikta sig på arbetskraft som utbildat sig utomlands samt anordna utbildning som ger de färdigheter och den kunskap som krävs för att personer som utbildat sig utomlands ska kunna arbeta effektivt i värdlandet.

Utländska journalister som förföljs på grund av sitt yrke kan tvingas att fly från sitt land och kan på denna grund få flyktingstatus i ett europeiskt land. Sådana personer bör få sina kvalifikationer erkända och få stöd så att de kan fortsätta sitt yrke i Europa. Detta skulle kunna uppnås genom kompetensbedömnings- och utbildningsprogram, arbetsplaceringsprogram, forsknings- eller studiestipendier för journalister i landsflykt samt inrättande av nätverk för journalister i exil så att de kan utbyta information om utbildnings- och arbetstillfällen.

Statliga myndigheter och aktörer i det civila samhället spelar en nyckelroll när det gäller att förbättra anställningsmöjligheterna för en ofta outnyttjad resurs – mediefolk som utbildat sig utomlands, särskilt journalister i exil – samt underlätta erkännandet av deras färdigheter och kvalifikationer.

Det brittiska Exiled Journalists' Network bistår med hjälp av det nationella journalistförbundet och MediaWise Trust journalister som har flytt till Storbritannien för att undkomma förföljelse på grund av sitt arbete. Nätverket är en fortsättning på RAM-projektet, som stödde journalister i exil genom att tillhandahålla arbetsplaceringar, utbildning och information om den brittiska mediemiljön, hjälp med att sätta upp egen medieverksamhet, hjälp att komma in i arbetslivet samt vidareutbildning. Särskilda utbildningskurser tillhandahålls även av det nationella journalistförbundet. Inom RAM-projektet har dessutom ett register inrättats över journalister i exil för att uppmuntra redaktörer inom tryckta medier såväl som sändningsmedier att erbjuda dessa journalister anställning eller uppdrag.

www.exiledjournalists.net

Genomförande av mångfaldsstrategier

Effektiva mångfaldsstrategier tenderar att ha följande gemensamma särdrag:

- De läggs fram som ett nödvändigt svar på demografiska förändringar i publiken och arbetskraften.
- De integreras i alla aspekter av medieorganisationen och speglas i den verkställande direktörens och chefernas åtgärder samt i rekryteringsstrategierna, på arbetsplatsen, i valet av inslag och program, i förbindelserna med samhället samt i marknadsföring och information.
- De innehåller tydliga åtaganden och mål. Framstegen övervakas noggrant och sammanställs i årsrapporter.
- En särskild mångfaldsbudget har anslagits för genomförandet.

Den nederländska regeringen antog 1996 en medie- och mångfaldspolitik och anslog även en särskild budget som är avsedd för initiativ som genomförs av icke-statliga organisationer, tryckt press och programföretag. De nederländska offentliga programföretagen har ett resultatkontrakt med regeringen som bl.a. innehåller mångfaldsmål. Till exempel är de enligt lag skyldiga att avsätta 20 % av tv-sändningstiden och 25 % av radiosändningstiden till multikulturella program.

Den brittiska radio- och tv-lagen innehåller bestämmelser om mångfald och lika anställningsmöjligheter, men det finns också särskild av regeringen fastställd mångfaldspolitik som rör olika aspekter och aktörer inom medierna. BBC är skyldigt att spegla mångfalden i Storbritannien och göra sina tjänster tillgängliga för alla medborgare. BBC:s mångfaldscentrum (Diversity Centre) utför regelbundna undersökningar av den bild som ges av invandrarna och bedömningar av representationen av minoriteter på bästa programtid/täckningen på regional och nationell nivå.

www.bbc.co.uk/info/policies/diversity.shtml

Det belgiska programföretaget VRT fastställde 2003 en mångfaldsstadga, som har legat till grund för inrättandet av dess mångfaldsenhet. Enheten inrättar nätverk med minoritetsföreningar, ungdomsorganisationer och interkulturella medier med det dubbla syftet att hitta nya talanger och tillhandahålla kontaktuppgifter till möjliga programdeltagare. Enheten arbetar också för att öka medvetenheten bland kollegerna och utbilda dem om mångfald samt tillhandahåller kontaktuppgifter till experter på minoritetsfrågor och ger råd om hur mångfaldsfrågor kan integreras i den allmänna programplaneringen.

www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_diversiteit_engagement_charter_bis/index.shtml

År 2004 lanserade France Télévisions en handlingsplan för integration. Företaget ansvarar, i samarbete med Radio France International, för projektet PlurielMedia, som genomför forskning om mångfalden vid France Télévisions samt tillhandahåller mångfaldsutbildning för chefer, interkulturell utbildning för journalister och utbildning för unga tv-anställda från etniska minoritetsgrupper.

www.francetelevisions.fr

Medieorganisationer kan inrätta ett utbyte av information och praxis för att lära av varandras erfarenheter.

Framgångsrika mångfaldsstrategier kräver att medieorganisationerna utformar genomförandemekanismer och övervakar effektiviteten.

De ledande brittiska programföretagen har skapat ett nätverk för kulturell mångfald för att åstadkomma en rättvis representation av den etniska befolkningen i rutan och bakom kameran. Deltagarna stöder branschövergripande initiativ och utbyter sakkunskap, resurser och god praxis.

www.culturaldiversitynetwork.co.uk

Rikta medieutbudet till invandrargrupperna

Medieorganisationerna kan i sin programplanering ta större hänsyn till den ökande etniska mångfalden hos publiken och dess behov. Detta kan göras genom att dra full nytta av informationskällornas mångfald, ge invandrargrupperna och dem som rapporteringen handlar om möjlighet att uttala sig, utarbeta olika programformat om olika invandrargrupper och deras dagliga liv samt i populära program visa mångfalden som en normal del av samhället.

I den sjätte gemensamma grundprincipen för integration framhävs vikten av att ge invandrare tillträde till offentliga tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering. I egenskap av offentligfinansierade verksamheter har offentliga programföretag en skyldighet att tillgodose behoven hos sina olika publikgrupper, även invandrare och etniska minoriteter, och att främja social sammanhållning.

Invandrarna bör uppmuntras att delta i program som aktörer, intervjuobjekt, medverkande, publikdeltagare eller experter och att utveckla sina egna komedi- och underhållningsprogram. För att garantera att bilden av invandrare i dokusåpor och dramatiseringar är rättvisande, bör man använda invandrade aktörer och manusförfattare när handlingen utspelas i en interkulturell miljö eller för att spela invandrarkaraktärer.

I en mångfaldsstrategi ingår att vid beslut om innehåll och programplanering ta hänsyn till invandrarnas behov, önskemål och representation på samma sätt som för övriga publikgrupper som man riktar sig till.

EBU:s interkulturella programgrupp (Eurovision Intercultural and Diversity Group) underlättar interkulturellt utbyte av tv-program. Deltagarna i gruppen har möjlighet att utbyta korta dokumentärer som speglar de europeiska samhällenas mångkulturella och mångskiftande karaktärer och anpassa dem efter sina egna sändningsbehov.

www.eurovisiontvsummit.com/pdf/interculturaldiversity_va.pdf

Nederländska PSB NOS använder sig av undersökningen Monitor för att kartlägga tv-utbudet genom en kvantitativ analys av representationen av olika grupper (inbegripet etnicitet), som ett instrument för politiskt beslutsfattande. Undersökningen ger svar på följande frågor: ger den nederländska televisionen en representativ bild av den sociala mångfalden, finns det någon skillnad mellan de publika och de kommersiella kanalerna när det gäller andelen infödda/invandrare och vilka kopplingar finns det mellan olika gruppers tittarvanor och de personer och karaktärer som framträder i givna tv-program?

Säkerställa och främja en effektiv reglering

Kontrollorganen innefattar oberoende sändningsmyndigheter, pressetiska råd, organ för klagomål mot pressen, ombudsmän, parlament och pressministerier. En reglering av medierna kan åläggas av regeringen (vilket ofta är fallet med tv- och radiosändningar), eller kan ske genom frivillig självreglering av mediebranschen (vilket ofta är fallet med tryckta medier). Medierna regleras också indirekt genom lagar som förbjuder hatiska uttalanden eller ärekränkning och förtal. Medierna regleras inte endast på nationell nivå, utan även på europeisk och internationell nivå (Unesco, EU, Europarådet, OSSE). Genom EU:s rambeslut om bekämpande av rasism och främlingsfientlighet förbjuds t.ex. avsiktliga gärningar som innebär offentlig uppmaning till våld eller hat riktat mot en grupp av personer på grund av ras, hudfärg, religion, härstamning eller nationellt eller etniskt ursprung. Det nya direktivet om audiovisuella medietjänster måste införlivas i nationell lag före utgången av 2009. Precis som i det föregående direktivet, direktivet om television utan gränser, föreskrivs att programföretagen ska bekämpa uppmanande till hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet.

Föreskrifter om bekämpning av diskriminering och främjande av mångfald finns redan på nationell, europeisk och internationell nivå, men kan tillämpas mer effektivt av medier och integrationsaktörer.

Den viktigaste uppgiften för det tyska pressetiska rådet och dess klagomålskommittéer är att utreda och besluta i enskilda klagomål mot sådant som publicerats eller mot förehavanden inom pressen. Eftersom det pressetiska rådet är ett privaträttsligt organ som inrättats av de stora pressorganisationerna, kommer dess bemyndigande, i egenskap av frivilligt självövervakande organ, från anseendet som en kvalificerad privat kritiker som vem som helst kan vända sig till med klagomål. På senare tid har riktlinjerna utvidgats och uppdaterats vid flera tillfällen: t.ex. när det gäller förbudet mot diskriminering, förhållningssättet av våld och det lämpliga i att ange människors namn vid rapporteringen om brott.

www.presserat.info

När täckande bestämmelser saknas kan medlemsstaterna stödja sig på Unescokonventionen om kulturell mångfald (2005) och Europarådets förklaring om public service-uppdraget i informationssamhället (2006) samt rekommendationen från dess ministerkommitté till medlemsstaterna om mediernas och medieinnehålls mångfald (2007).

Självreglering hindrar inte i sig felaktiga och diskriminerande uttalanden om invandrare och invandrargrupper. Detta beror till stor del på följande omständigheter:

- Klagomål på grund av ras, etniskt ursprung, nationalitet, religion eller tro kan ofta endast lämnas in av den eller de personer som namnges i en artikel, inte av andra som känner sig kränkta. Vidare kanske det inte finns något förbud mot diskriminerande hänvisningar till grupper av människor, t.ex. invandrare och asylsökande.
- Vid klagomål på grund av felaktigheter måste man kunna visa att felaktigheten är betydande. Detta bedöms vanligen i förhållande till felaktighetens betydelse sett mot artikeln som helhet, och inte betydelsen för klaganden eller den sociala sammanhållningen.
- Påföljderna för att inte följa förfarandereglererna är inte särskilt hårda. Redaktören kanske endast måste publicera regleringsorganets kritik, vilket ofta sker flera månader senare, när det inte längre har någon betydelse och inte kan minska den skada som gjorts.

För att undanröja dessa hinder måste branschens och organisationernas förfaranderegler inriktas på orsakerna till snedvridningen och den felaktiga informationen i invandrarfrågor.

Medieorganisationerna kan enas om nya självregleringsinstrument, såsom en uppförandekod eller etisk kod och riktlinjer för en utgivningspolicy för tolerans.

Enligt en genomgång av forskningen om rasism och kulturell mångfald i europeiska medier som gjordes 2003 behöver följande aspekter av nyhetsinnehållet åtgärdas:

- **Källanvändning:** Invandrarna själva används sällan som källa, även om en artikel eller ett program påverkar dem direkt. Invandrarnas uttalanden ges en mindre framträdande plats och mindre trovärdighet, ofta citeras invandrare selektivt i samband med negativa ämnen och/eller porträtteras i stereotypiska roller. Medierna lyckas inte spegla hela mångfalden av åsikter, utan återger ett begränsat antal företrädares synpunkter. Dessutom förekommer invandrare sällan i mediernas täckning av ämnen som inte är invandrarrelaterade.
- **Avsaknad av bakgrundsinformation:** Rapporteringen om bakgrunden är knapp och information om invandrarfrågor placeras därför sällan i ett sammanhang. Knappt någon uppmärksamhet ägnas åt invandrarnas dagliga liv och förhållanden, eller de bakomliggande skälen till dessa. Till exempel händer det att medierna porträtterar asylsökande som att de lever av staten, utan att nämna att den offentliga politiken gör det olagligt för dem att arbeta.
- **Betoning på negativa saker:** Nyhetsartiklar kan vara sensationalistiska och selektiva och spela på allmänna fördomar. Nyhetsartiklar om brott, där invandrare ofta är överrepresenterade, kan förstärka tron eller uppfattningen att brottslig verksamhet är oupplösligen förbunden med vissa invandrargrupper. Positiva artiklar, särskilt om hur invandrarna bidrar ekonomiskt till samhället, är ofta mer sällsynta.
- **Förbindelserna mellan medierna och politiken:** Den politiska agendan har ett stort inflytande på hur invandrare porträtteras i medierna. Invandrare kan av extremister beskrivas som ett hot mot den nuvarande livsstilen – mot kulturella normer och värderingar, den nationella identiteten, levnadsstandarden, välfärdsstaten och möjligheterna till sysselsättning.

Genom uppförandekoder kan man även försöka hindra användningen av felaktig (och provocerande) terminologi, t.ex. "illegal asylsökande".

Redaktörerna kan uppmuntra journalisterna att främja interkulturell förståelse genom att rapportera om negativa nyheter på ett balanserat och kritiskt sätt. I sådan rapportering förekommer inte provocerande språk eller stereotyper. Genom att tillhandahålla bakgrundsinformation garanterar man att artikeln är grundad på fakta istället för antaganden. Journalister kan också motverka förutfattade meningar genom att intervjua invandrare i samband med andra nyheter som inte rör invandrare, eller genom att utöka sin rapportering om invandringen till nya områden såsom mat, sport, kultur, musik, film och mode.

För att säkerställa relevans och exakthet kan riktlinjer också utarbetas i samarbete med organisationer i det civila samhället och ledare för olika invandrargrupper. Riktlinjerna kan innehålla vägledning om följande:

- Korrekt och lämplig terminologi vid rapporteringen om invandrarfrågor.
- Den etniska sammansättningen i det land, den region eller det samhälle invandrar-grupperna kommer ifrån samt deras kulturella och religiösa seder.
- Kontaktpersoner i invandrargruppen och inom etniska medier.

Medieorganisationerna kan försäkra sig om att åtgärder snarast möjligt vidtas vid överträdelser av uppförandekoden, t.ex. att en rättelse omedelbart publiceras eller att det finns en läsarombudsman, som i många fall kan medla för att undvika rättsliga åtgärder.

Klagomålsorganen och medieombudsmännen kan spela en konstruktiv roll vid självregleringen av branschen, förstärka etiska standarder och stödja integrationen genom att

- övervaka vad som skrivs och visas i medierna i invandrarfrågor,
- öka allmänhetens medvetenhet om självregleringen,
- tillhandahålla kostnadsfria och öppna klagomålsförfaranden,
- se till att besluten fattas trovärdigt och snabbt och även verkställs,
- öka medvetenheten hos journalister och redaktörer om befintliga koder och etiska standarder.

Resultatet kan övervakas av oberoende observationsorgan, tillförlitliga pressetiska råd och andra berörda parter på integrationsområdet.

Självregleringen kan utvärderas genom effektiva klagomålsförfaranden mot medierna och övervakning som handhas av en rad trovärdiga parter.

Det portugisiska kommissariatet för invandring och interkulturell dialog (ACIDI) övervakar mediernas porträttering av invandrarna och invandringen. Det diskuterar resultaten med medierna för att uppmärksamma dem på klyftan mellan rapporteringen och verkligheten och utfärdar offentliga uttalanden med officiella uppgifter för att motverka stereotypisk nyhetsrapportering.

www.acidi.gov.pt

Den lettiska tankesmedjan PROVIDUS årliga övervakningsrapport *Shrinking citizenship* innehåller en textuell analys av de tryckta mediernas behandling av nyanlända invandrare, flyktingar, nya medborgare och andra etniska grupper och minoritetsgrupper. Analysen syftar till att mobilisera stöd för minoriteterna och göra de icke-statliga organisationerna mer aktiva i den offentliga politiska debatten.

www2.providus.lv/public/27124.html

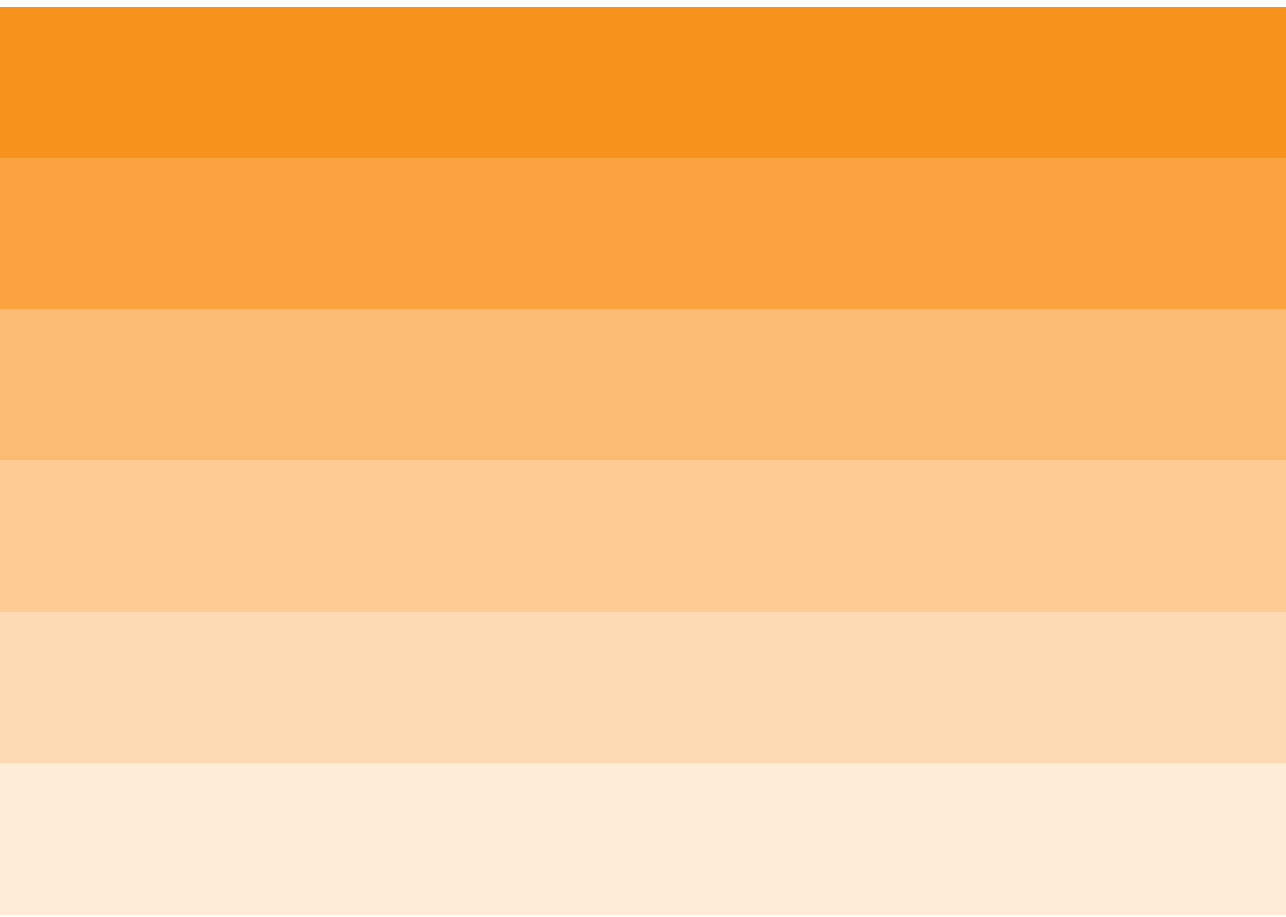

Slutsatser

1. Genom att ta sig tid att kartlägga mediemiljön – dvs. huvudaktörer, regelverk, användare och arbetsmarknad – kan integrationsaktörerna lättare förstå varför, hur och vilka medieorganisationer som är intresserade av att samarbeta för att åstadkomma en korrektare och mer balanserad bild av invandrarna och öka arbetsstyrkans etniska mångfald.
2. Integrationsaktörerna kan generera större närvaro i den lokala mediemiljön genom att införliva pr i sin strategiska planering och anpassa sin strategi så att den överensstämmer med medieorganisationernas övergripande uppdrag och kvalitetsstandarder.
3. Integrationsaktörerna bör utgå från det lokala sammanhanget och tidigare erfarenheter för att få idéer om hur de ska rikta och utforma sitt budskap för att nå en viss publik.
4. Strategiska allianser mellan det civila samhället, regeringen, forskningsinstitut och branschorganisationer kan göra det lättare att åstadkomma en inverkan inom ett så brett och mångskiftande område som medierna.
5. Att tillhandahålla material, utbildning och dialogplattformar om interkulturell kompetens är ett mycket praktiskt sätt att arbeta direkt med mediefolk under deras studier och hela deras yrkeskarriär. Det första steget är att förvissa sig om ett åtagande från medieutbildare och administratörer.
6. Medieorganisationerna, regeringarna och det civila samhället kan uppmuntra god mediepraxis genom att dela ut priser för utmärkta insatser.
7. Feedback från underrepresenterade grupper inom medierna kan användas för att utforma riktade rekryteringsstrategier i syfte att göra journalistyrket till ett mer attraktivt yrkesalternativ för unga invandrare..
8. Mentorskap och utvecklingsmöjligheter för såväl nybörjare som redan verksamma i mediebranschen med invandrarbakgrund är effektiva verktyg för att förbättra en medieorganisations mångfaldspolicy när det gäller rekrytering, befordran och behållande av anställda.
9. Statliga myndigheter och aktörer i det civila samhället spelar en nyckelroll när det gäller att förbättra anställningsmöjligheterna för en ofta outnyttjad resurs – mediefolk som utbildat sig utomlands, särskilt journalister i exil – samt underlätta erkännandet av deras färdigheter och kvalifikationer.
10. Framgångsrika mångfaldsstrategier kräver att medieorganisationerna utformar genomförandemekanismer och övervakar effektiviteten.

11. I en mångfaldsstrategi ingår att vid beslut om innehåll och programplanering ta hänsyn till invandrarnas behov, önskemål och representation på samma sätt som för övriga publikgrupper som man riktar sig till.
12. Föreskrifter om bekämpning av diskriminering och främjande av mångfald finns redan på nationell, europeisk och internationell nivå, men kan tillämpas mer effektivt av medier och integrationsaktörer.
13. Medieorganisationerna kan enas om nya självregleringsinstrument, såsom en uppförandekod eller etisk kod och riktlinjer för en utgivningspolicy för tolerans.
14. Självregleringen kan utvärderas genom effektiva klagomålsförfaranden mot medierna och övervakning som handhas av en rad trovärdiga parter.

Kapitel 3

Åtgärder för att öka medvetenheten och invandrarnas egenmakt

Genom åtgärder för ökad medvetenhet får människor större kunskap om och blir mer mottagliga för frågor som rör integration. Berörda grupper kan skapa sig en mer informerad åsikt om mångfalden och delta på ett mer meningsfullt sätt i integrationsprocessen. Genom ökad egenmakt ökas invandrarnas resurser och förmåga så att de kan göra mer informerade val och vidta åtgärder för att främja integrationen.

Begreppen ökad medvetenhet och egenmakt återspeglas i de gemensamma grundprinciperna nr 1, 6, 7 och 9, där det betonas att integrationen är en dubbelriktad process av ömsesidigt tillmötesgående mellan invandrarna och invånarna i värdländerna. Båda dessa grupper kan som invånare engagera sig genom ofta förekommande samspel: som volontärer, genom tillträde till allmänna institutioner och partnerskap mellan organisationer, och som lokala medborgare, genom att delta i det politiska beslutsfattandet i integrationsfrågor.

Det här kapitlet är indelat i två avsnitt där det förklaras hur de praktiskt verksamma på området kan använda sig av dessa strategier i olika steg av projektförvaltningen.

Dynamiken mellan ökad medvetenhet och ökad egenmakt för invandrarna

Det första avsnittet handlar om hur man steg för steg kan öka människors medvetenhet. Dessa åtgärder genomförs ofta i form av informationskampanjer och evenemang som inriktas på en särskild målgrupp (allmänheten, politiska beslutsfattare, invandrare etc.) och där man förmedlar fakta och erfarenheter om en viss integrationsfråga. När målgruppens kunskaper och medvetenhet ökar kan de skapa sig en mer informerad åsikt om mångfalden och delta mer aktivt i integrationsprocessen, vilket påverkar alla medborgares ömsesidiga anpassning.

Det andra avsnittet handlar om egenmakt. Åtgärder för ökad egenmakt genomförs ofta i form av utbildning, partnerskap, arbetsplacering och ger enskilda invandrare och företrädare för invandrarföreningar möjlighet att formulera sina behov och agera därefter. När invandrarnas förmåga och resurser ökar kan de göra sina egna val i fråga om sin integrationssituation och vidta åtgärder för att förbättra den, vilket möjliggör större delaktighet och representativitet i samhällslivet.

Ökning av medvetenheten och ökning av egenmakten är två skilda men ömsesidigt stärkande åtgärder som syftar till att motverka diskriminering och marginalisering. Åtgärder för att öka medvetenheten som bygger på enskilda invandrades berättelser och invandrarföreningarnas sakkunskap ökar i sin tur invandrarnas egenmakt genom att ge dem en starkare offentlig röst, utvidga deras verksamhetsområde och skapa möjligheter till partnerskap med andra organisationer. Åtgärder för ökad egenmakt höjer på motsvarande sätt invandrarnas profil och för upp integrationsfrågorna på den offentliga agendan. Invandrare som har både förmåga och resurser bidrar avsevärt till att öka medvetenheten genom att ge allmänheten en bättre informerad och mer välbalanserad syn på invandringen och integrationen.

3.1 Åtgärder för att öka medvetenheten: informera opinionen och aktivera allmänheten

Allmänhetens missuppfattningar om invandrarnas attityder, särdrag och närvaro i bosättningslandet (migrationsflödet, antal invandrade arbetstagare på arbetsmarknaden etc.) skapar en grogrund för etnocentrism och diskriminering hos befolkningen, segregering och marginalisering bland invandrarna samt inaktivitet eller tillbakagång i politiken. Som exempel kan nämnas att de närmare 800 europeiska företag som svarade på ett frågeformulär som GD Sysselsättning, socialpolitik och lika rättigheter vid Europeiska kommissionen skickade ut 2005 i samband med sin undersökning *Business Case for Diversity* uppgav att bristen på korrekt information och den bristande medvetenheten i värdsamhället är den viktigaste utmaningen när det gäller att skapa mångfald och motverka diskriminering på arbetsplatsen. De flesta ansåg att den nuvarande verksamheten för att öka medvetenheten inom området var otillräcklig och välkomnade mer information från såväl arbetsgivarorganisationer som nationella regeringar.

Genom kampanjer och evenemang för ökad medvetenhet kan alla medborgare få kunskap om invandringen och integrationen samt få information om hur de kan delta i integrationsprocessen. Vidare skapas möjligheter till frekvent samverkan mellan invandrare och nationella medborgare, vilket utvecklar alla parter interkulturella kompetens.

Enligt rapporten *Migration and Public Perception* som sammanställts av Rådgivarbyrån för Europapolitik vid Europeiska kommissionen kännetecknas framgångsrika åtgärder för ökad medvetenhet av att de är skraddarsydda och välinriktade samt beaktar särskilda samhällsfaktorer, den historiska verkligheten samt lokala, regionala och nationella identiteter. Åtgärderna kan också kombineras med bättre uppgiftsinsamling och djupgående sociala forskningsprojekt. Framgångsrika åtgärder för ökad medvetenhet resulterar i en bättre förståelse för integrationsprocessen hos allmänheten och bättre möjligheter för allmänheten att bidra till den.

En evidensbaserad strategi för ändring av uppfattningarna

Jämförbar information om invandrargrupper och den övriga befolkningen kan klargöra olika informationsklyftor i integrationsfrågor. Olika studier och opinionsundersökningar kan också visa hur nationell praxis påverkar allmänhetens uppfattningar (och omvänt). Longitudinella studier och opinionsundersökningar kan hjälpa politiska beslutsfattare och forskare att utvärdera inverkan av strategier som syftar till att öka allmänhetens medvetenhet och förbättra dess uppfattningar.

Om målet för åtgärder för ökad medvetenhet är att bekämpa missuppfattningar, måste dessa missuppfattningar identifieras, mätas och analyseras genom en rad olika verktyg för informationsinsamling. De som utformar opinionsundersökningar får inte låta sig avskräckas från att ställa en fråga i undersökningen av rädsla för svaret. Undersökningarna kan senare användas för att motverka verkliga rädslor, missuppfattningar och fördomar hos allmänheten.

De som utformar projekt har tillgång till ett antal undersökningsmetoder. Kvantitativa undersökningar som omfattar hela EU är ett sätt att placera varje lands erfarenheter i ett vidare perspektiv. Eurobarometern, Eurostat, den europeiska arbetskraftsundersökningen och den europeiska socialundersökningen tillhandahåller jämförbara uppgifter om invandring och integration på europeisk nivå. Kvantitativa representativa undersökningar på medlemsstatsnivå kan effektivt skraddarsys så att de inriktas på särskilda befolkningsgrupper och frågor för att hjälpa politiska beslutsfattare och berörda parter att fatta välinformerade beslut på olika myndighetsnivåer. Kvalitativa verktyg kan också användas som en startpunkt för ökande av medvetenheten och främjande av integrationen.

EU-MIDIS var den första EU-omfattande undersökningen någonsin av invandrargrupper och etniska minoritetsgruppers erfarenheter av diskriminering och viktisering i det dagliga livet. I undersökningen, som hade beställts av EU:s byrå för grundläggande rättigheter, ställdes frågan huruvida vissa invandrargrupper och etniska minoritetsgrupper har utsatts för diskriminering och rasistiskt våld, varför de har eller inte har anmält dessa brott och huruvida de känner till och har förtroende för de organisationer och tjänstemän vars uppgift det är att hjälpa dem. Personliga intervjuer genomfördes med 23 500 personer från utvalda invandrargrupper och etniska minoritetsgrupper i Europeiska unionens samtliga 27 medlemsstater. Dessutom intervjuades 5 000 personer från majoritetsbefolkningen för jämförelse av resultaten.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/eu-midis/eumidis_details_en.htm

Den danska analysbyrån Catinet genomför regelbundet intervjuer med omkring 1 000 invandrare och deras efterkommande för att övervaka deras erfarenheter av diskriminering, deras subjektiva uppfattningar om integration samt deras åsikter om politiska förslag och den offentliga debatten. Enligt analysbyrån har invandrarundersökningar kommit att bli en del av dess kärnverksamhet, eftersom invandrarnas åsikter och erfarenheter är viktiga, men ofta är obekanta för dem som deltar i integrationsdebatten.

www.catinet.dk/

I länder som Nederländerna och Portugal genomförs regelbundna integrationsundersökningar i de viktigaste invandrargrupperna. För mer information om tillgängliga undersökningar, se

www.prominstat.eu

En evidensbaserad strategi kan vara till hjälp på ett viktigt område där kampanjerna för ökad medvetenhet kan förbättras: utvärderingen. Genom insamling och uppdatering av grundläggande data kan man spåra förändringar i målgruppernas uppfattningar och handlande på kort, medellång och lång sikt. Man kan spåra orsakssambanden mellan integrationsnyheter, medietäckningen och förändrade uppfattningar. Information kan användas för att fortlöpande anpassa kampanjernas uppdrag, språk, budskap och målgrupp.

Särskilda Eurobarometerundersökningar om diskrimineringen i EU beställdes såväl före som efter Europeiska året för lika möjligheter för alla 2007. Jämförande analyser av de särskilda Eurobarometerundersökningarna 263 och 296 gör det möjligt för europeiska politiska beslutsfattare att följa hur uppfattningar och åsikter förändrades under året, då man genomförde 430 nationella åtgärder och 600 evenemang för att öka medvetenheten om diskriminering.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_sum_en.pdf

Sedan 2002 har Scottish Executive genom sin långsiktiga kampanj "One Scotland, Many Cultures" försökt att öka medvetenheten om den negativa inverkan av rasistiska attityder och om hur personer från andra kulturer bidrar på ett positivt sätt till det skotska samhället. Forskningsprojekt genomförs regelbundet för att undersöka rasistiska attityder och erfarenheter av rasism samt bedöma kampanjens effektivitet och dess inverkan på målgruppen. Utvärderingarna gör det möjligt att över tiden jämföra spontan och framkallad medvetenhet, vad man erinrar sig av budskapet samt förändringar i attityderna. Det görs årliga bedömningar av kampanjen som är tillgängliga för allmänheten och där man utvärderar budget, medietäckning, synlighet och inverkan på medvetenheten.

www.scotland.gov.uk/News/Releases/2007/01/26113250

I Spanien görs regelbundna undersökningar i syfte att fastställa de grundläggande tendenserna i den allmänna opinionen om invandringen och följa utvecklingen av främlingsfientliga och rasistiska tendenser. Allmänhetens uppfattning om invandringen undersöks av det nationella statistikinstitutet genom en nationell undersökning om invandringen. Den senast tillgängliga dokumentationen om främlingsfientliga och rasistiska tendenser utgörs av en undersökning från 2008 av utvecklingen av rasism och främlingsfientlighet i Spanien. Mer specifika opinionsundersökningar syftar till att följa situationen för invandrargrupper av muslimskt ursprung i Spanien och spanska ungdomars uppfattning om invandringen.

www.oberaxe.es

De som arbetar med projekt som fokuserar på små grupper och enskilda personer bör vara införstådda med att det inte är sannolikt att de kommer att lyckas förändra de övergripande attityderna. Inverkan kan i stället mätas genom djupintervjuer och riktade undersökningar bland deltagarna på kort sikt och övervakning av förändringar i agendor och partnerskap på medellång och lång sikt.

En evidensbaserad strategi för ökad medvetenhet inleds med en särskild kartläggningsfas, där man genom studier och opinionsundersökningar tar fram grundläggande information om invandrarnas och allmänhetens uppfattningar, och denna information kan sedan regelbundet utvärderas.

Efter kartläggningsfasen behövs en särskild analysfas för att få grepp om kompletterande men motstridiga resultat (t.ex. skillnader i invandrarnas och allmänhetens uppfattningar), jämföra resultaten med den nationella debatten, identifiera målgrupper och välja ut de lämpligaste åtgärderna. Studier och opinionsundersökningar är inte självförklarande när man vill ha en bild av den allmänna opinionen.

Forskning på relevant myndighetsnivå hjälper till att förklara vilka faktorer som påverkar en persons eller gruppens attityder mot invandrarna och integrationen av dem.

I en rapport från 2005, *Majority Populations' Attitudes towards Migrants and Minorities*, som sammanställts av föregångaren till Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter finns en översikt över hur den allmänna opinionen om invandring och minoriteter har utvecklats samt över faktorer som kan förklara utvecklingen.

<http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

Det finns många oförklarade faktorer bakom skälen till varför folk ser på eller uppfattar invandringen som de gör. De praktiskt verksamma på området kan ändå använda resultaten av kartläggningen för att identifiera nyckelfaktorer och bestämma en lämplig målgrupp för sina åtgärder för ökad medvetenhet. Ett antal forskningsstudier har t.ex. visat att de mest positiva och toleranta attityderna finns hos

- ungdomar,
- personer med högre socioekonomisk status,
- personer med högre utbildning,
- tjänstemän,
- personer som har större kontakt med invandrare.

Sociala, geografiska och historiska faktorer inverkar också, och allmänhetens uppfattning om invandrare varierar därför mycket mellan medlemsstaterna. Förutom att de förberedande undersökningarna har en kartläggnings- och analysfunktion bidrar de också till att öka medvetenheten och sprida information. En analys av den särskilda Eurobarometerundersökningen 263 om diskrimineringen i EU har t.ex. visat att sannolikheten är större att människor i länder med ordentlig lagstiftning mot diskriminering är informerade om sina rättigheter om de eventuellt skulle råka ut för diskriminering och att de anser att diskriminering är utbredd.

Opinionsundersökningar vid rätt tidpunkt kan göra allmänheten och medierna uppmärksamma på nyckelfrågor och ange debattvillkoren för kommande initiativ. Tidpunkten för när en undersökning offentliggörs har således en avgörande betydelse för projekten för ökad medvetenhet och även för den politiska beslutsprocessen. När allmänhetens medvetenhet om integrationsfrågor ökar, ökar också dess förväntningar på politiska åtgärder.

Genom analys av undersökningsresultaten klarläggs faktorerna bakom olika uppfattningar, vilket gör det lättare att fastställa en lämplig målgrupp. Undersökningsresultaten kan också användas för att göra medierna och allmänheten uppmärksamma på lanseringen av en kampanj för ökad medvetenhet.

Den offentliga debattens inverkan

Den offentliga debattens form och innehåll kan inverka positivt eller negativt på den allmänna opinionen om invandrare och integration. Den politiska debatten och mediedebatten fokuserar ibland på mindre viktiga integrationsfrågor och det görs även ogrundade kopplingar mellan invandringen och andra samhällsfrågor. Invandringen väcker därför ofta osäkerhetskänslor på grund av allmänhetens oro över konkurrensen om arbetstillfällen och bostäder, de ökande kraven på välfärdsstaten och en generell oro över den nationella säkerheten.

Det bör inte glömmas bort att allmänhetens uppfattning om invandrare indirekt förbättras genom politiska åtgärder för styrd invandring, bättre kontroll av de yttre gränserna, trovärdiga asylsystem, antidiskrimineringsåtgärder och effektiv integration. Bättre och jämförbara statistikuppgifter om fenomenen invandring och integration utgör också en användbar informationsbas för offentliga debatter och politiskt beslutsfattande. Åtgärder för ökad medvetenhet ger en viktig politisk återkoppling och ökar stödet för olika förbättringar av invandrings- och integrationspolitiken.

Huruvida regeringens integrationspolitik och de budskap som sänds är konsekventa kan inverka betydligt på trovärdigheten och effektiviteten hos åtgärderna för ökad medvetenhet, särskilt när det gäller kampanjer som genomförs eller finansieras av staten.

Partnerskap på lokal nivå kan vara mer effektiva och gensvaret kan bli större om åtgärderna för att öka medvetenheten avser särskilda frågor som rör städer eller lokalsamhällen.

Genom en informationskampanj som genomfördes av utvecklingspartnerskapet "Arbeta och leva tillsammans" i staden Linz i Österrike lyckades man framgångsrikt öka intresset hos de arbetsgivare den riktades till, framför allt små och medelstora företag, samt hos de lokala politiska beslutsfattarna för att undersöka fördelarna med en gränsöverskridande arbetsmarknad och tillhandahålla interkulturell utbildning för fackliga ombud och arbetstagare med invandrarbakgrund.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-liv&work_en.pdf

Under lokalvalen i Graz i Österrike i januari 2008 inrättade antidiskrimineringsexperter ett valövervakningssystem i syfte att öka medvetenheten om diskriminering och förbättra de deltagande partiernas nyckelbudskap. 650 texter utvärderades enligt en "trafikljusmetod" (röd/gul/grön) och resultaten presenterades senare vid fyra presskonferenser och i samband med en avslutande politisk debatt. Övervakningen mottogs positivt av de flesta partierna och kan enkelt anpassas för andra städer och regioner.

<http://wahlkampfbarometer-graz.at>

Aktörer såsom lärare, poliser och läkare, som ofta uttalar sig i frågor som rör integration, kan vara mer auktoritativa röster när det gäller att öka medvetenheten om frågor som särskilt rör deras områden.

Hälso- och sjukvården genomför ofta blodgivningskampanjer. Under tio år har den italienska frivilligorganisationen för blodgivning, Avis, genomfört riktade kampanjer för att öka antalet invandrare som ger blod och därigenom öka allmänhetens uppskattning av invandrarna och skapa möjligheter till interkulturell dialog. Erfarenheterna har använts för att inrätta ett observationsorgan för att främja blodgivning, som har undertecknat samarbetsavtal med hälso- och sjukvårdsorganisationer i invandrarnas ursprungsländer.

www.avis.it/usr_view.php/ID=0

Genom ett nära samarbete med dem som arbetar "på fältet" kan verksamhet för ökad medvetenhet få mycket större uppmärksamhet från allmänheten. Kampanjer som inte har lokalt fokus kan i annat fall uppfattas som att de inte rör vanliga människor och endast handlar om politiska klyschor. Genom lokala partner kan kampanjen också få information om förändringar i de lokala uppfattningarna. De fungerar således som ett system för tidig varning när det gäller att identifiera förändringarna och vidta åtgärder.

När politiken inte är konsekvent eller budskapen är förvirrande och motstridiga, kan åtgärder för ökad medvetenhet även användas för att höja den politiska agendan.

Eftersom regeringens politik och budskap har stor betydelse för en kampanjs trovärdighet och effektivitet, kan politiska beslutsfattare och opinionsbildare vara några av de viktigaste målgrupperna för kampanjen i fråga.

Projektet "Folk som vi" i Slovakien syftade till att öka kunskapen och toleransen hos allmänheten såväl som hos dem som arbetar med att genomföra invandringspolitiken. Människor i nya mottagarländer med en liten invandrabefolkning behöver få information om invandrarnas liv och verkliga exempel på hur invandrarna dagligen bidrar till samhället. Kampanjen genomfördes via tv och genom möten med skolor, myndigheter och gränskontrolltjänstemän.

www.ludiaakomy.sk

På grundval av nyinsamlade uppgifter om nyanlända i departementet Haut-Rhin i Alsace, har det regionala observationsorganet för integration och stadspolitik, Oriv, anordnat möten med 160 lokala tjänstemän och parter för att öka medvetenheten och diskutera rekommendationerna om respektive stads specifika metoder och villkor för att ta emot de nyanlända.

www.oriv-alsace.org

En av den österrikiska integrationsfondens (Österreichischer Integrationsfonds) viktigaste motiv för att offentliggöra sin andra statistiska årsbok om invandring och integration var att tillhandahålla faktauppgifter och få bort en del av känslomatheten i den politiska integrationsdebatten. 10 000 exemplar har tryckts och skickas ut till viktiga aktörer i hela Österrike, t.ex. journalister, politiker och borgmästare.

www.integrationsfonds.at/wissen/zahlen_und_fakten_2009

Att fastställa rätt målgrupp och informera opinionen

De som har stora förväntningar på att lyckas påverka allmänheten och förbättra opinionen måste inse att kampanjer för ökad medvetenhet är ett långsiktigt åtagande. Det krävs många olika strategier och åtgärder över tiden: mediekampanjer, evenemang, projekt, förändringar av politiken etc.

De som inte har lika stora resurser kanske ska överväga att i stället inrikta sig på särskilda grupper, framför allt beslutsfattare och opinionsbildare. Arbetsgivare, hyresvärdar, banker, offentliga tjänstemän och olika slag av tjänsteleverantörer kanske inte känner till vilken status och vilka rättigheter olika invandrarkategorier har, t.ex. flyktingar, och kanske därför är tveksamma till att tillhandahålla nödvändigt stöd på grund av att de saknar information.

Genom att fastställa en lämplig målgrupp (dvs. ändrad uppfattning hos allmänheten, invandrare eller utvalda parter eller befolkningsgrupper) definieras tydligt vad som krävs för att kampanjen ska bli framgångsrik.

Delstaten Berlins informationskampanj 2006 "Berlin behöver dig!" inriktades samtidigt på den stora arbetslösheten bland invandrare och på inskränkta attityder i den offentliga sektorn. Framgångsindikatorn för kampanjen fastställdes därför till andelen praktikanter med invandrabakgrund som fick anställning i den offentliga sektorn. Mellan 2006 och 2008 ökade andelen från 8 % till 14,5 %. Vid de utvärderingar som gjorts noterades man ett ökat intresse bland de invandrare som kampanjen riktats till och en ökad öppenhet för interkulturalism i offentliga debatter och bland de anställda i den offentliga sektorn.

www.berlin-braucht-dich.de

"OXLO – Oslo Extra Large" är en långsiktig kampanj som lanserades av Oslo kommun 2001 till följd av ett rasistiskt mord. Kampanjens mål är att öka medvetenheten och göra de offentliga tjänsterna mer inkluderande och den har främst inriktats på skolor, daghem och hälso- och sjukvårdsmottagningar. År 2005 hade antalet anställda med en annan bakgrund ökat med nästan 30 %.

www.oslo.kommune.no

I Grekland har det grekiska migrationspolitiska institutet vidtagit åtgärder som inriktats på skolbarn genom projektet "Insidan ut" och på organisationer i det civila samhället såsom panhelleniska föreningen för kvinnliga idrottare (Pan-Hellenic Athletic Women's Association).

www.imepo.gr/imepo-mission-en.html

Att känna till målen och hitta de rätta medlen

Bland de olika strategierna framstår konst och kultur som ett särskilt användbart medel att utveckla målgruppens förmåga att göra välgrundade val och bidra till att öka medvetenheten. Genom att ge en röst åt dem som annars inte skulle ha kunnat göra sig hörda och visa bilder som annars inte skulle ha blivit sedda kan konsten skapa en grund för diskussioner om mångfald och hur man ska hantera olikheterna.

En verklighetsbild av invandrare och mångkulturella samhällen

När det gäller integration finns det en stor klyfta mellan uppfattningar och verklighet. Uppfattningarna snedvrids t.ex. av mediernas eller den offentliga debattens fixering på vissa grupper, t.ex. asylsökande, papperslösa invandrare eller invandrare som har ett annat utseende eller en annan kulturell, språklig eller religiös bakgrund. I de europeiska länder där undersökningar har gjorts har allmänheten en helt felaktig bild av andelen utomlandsfödda, med överdrifter på från 60–70 % (i Danmark, Norge, Tyskland och Sverige) till 150–200 % (i Frankrike och Storbritannien). Undersökningar i Storbritannien har visat att folk i genomsnitt uppskattade att det fanns fyra gånger fler invandrare i landet än det verkligen fanns. Mer än en fjärdedel uppskattade dessutom att invandrarna utgjorde mer än hälften av befolkningen i Storbritannien. Undersökningar i Storbritannien har vidare visat att folk grovt överskattar det ekonomiska stöd som asylsökande kan få via förmånssystemet och anser att Storbritannien bär en mycket större andel av världens flyktingbörd (tio gånger större) än man verkligen gör.

Kampanjer för ökad medvetenhet kan belysa de verkliga omständigheterna kring invandringen och invandrarnas levnadsförhållanden samt de samhälleliga förändringarna och fördelarna för bosättningsstaden, -regionen eller -landet. Fokus kan läggas på de särskilda omständigheterna på en viss ort, eftersom allmänheten bättre kan få grepp om abstrakta fenomen som invandring och integration om de kan jämföra sina antaganden med uppgifter och fakta som rör det samhälle de känner bäst.

Initiativet "Fresh Talent Initiative" som genomförs av Scottish Executive bygger delvis på antagandet att Skottland kan bli en mer attraktiv plats att bo, arbeta och studera på, om framtida potentiella invandrare ges korrekt information om möjligheterna och bosättningsvillkoren. Var sjätte månad (2005 till 2007) har en offentlig utvärdering gjorts av projektet med hjälp av frivilliga frågeformulär om de möjligheter och utmaningar som de invandrare som rekryterats genom initiativet har ställts inför.

www.scotlandistheplace.com

År 2007 inledde den spanska regeringen en stor kampanj för ökad medvetenhet via reklamslag på tv och i radio samt annonser i skrivna medier och på offentliga platser. Kampanjen grundade sig på invandrarnas många olika sociala behov och budskapet var "Genom integration av invandrarna, vinner vi alla", med underrubriken "Alla olika, alla nödvändiga".

www.tt.mtin.es/periodico/spot/inmigra.htm

Genom olika initiativ kan man bekämpa den stereotypa bilden, viktimiseringen och stigmatiseringen av invandrarna som grupp och föra fram invandrarernas, deras familjers och invandrargruppernas livshistorier. För att påverka den allmänna opinionen genom en strategi som syftar till att ge en verklighetsbild av invandrare bör man

- utarbeta och fastställa tydliga, exakta och realistiska mål,
- identifiera målgrupper och utarbeta lämpliga metoder,
- basera mål och metoder på forskningsresultat och teorier om attitydförändring,
- noggrant bestämma en lämplig tidsplan och geografiska utsträckning för initiativet,
- utveckla goda arbetsförbindelser med medierna,
- fastställa strategier och anslå tillräckliga resurser för utvärdering av initiativets inverkan.

Mytkrossande initiativ förbättrar den allmänna opinionen genom att ge en verklighetsbild av invandringen baserad på fakta och personliga berättelser. Dessa initiativ ökar medvetenheten i samhället om invandrargruppernas särdrag och behov, framför allt de mest sårbara och stereotypiserade grupperna, såsom papperslösa invandrare, asylsökande och invandrarkvinnor.

Den irländska interkulturella och antirasistiska veckan, som finansieras genom den nationella handlingsplanen mot rasism, ger ut sin publikation *Challenging Myths and Misinformation on Migrant Workers & their Families* i samband med sina evenemang för ökad medvetenhet, som anordnas för att förbättra tillhandahållandet av tjänster inom olika områden till etniska minoritetsgrupper.

www.nccri.ie/pdf/MythsMigrantWorkers.pdf

Kampanjen "Är jag en invandrare?", som 2008 genomfördes av det belgiska centret för lika möjligheter, syftade till att främja ökad medvetenhet om ens (eget) ursprung. Inom ramen för kampanjen presenterades berömda personligheter som få skulle tänka på som "invandrare" i syfte att konfrontera publiken med sina stereotypa uppfattningar om invandring och integration.

www.journeesmigrants.be/www.dagvandemigrant.be

Den tyska federala kulturstiftelsen lanserade 2002 "Projekt Migration", som har fungerat som ett kunskapscentrum för mer än 120 evenemang och projekt som skildrar de samhällsförändringar som migrationen inneburit. Information togs fram på ett tvärvetenskapligt sätt som tydliggjorde kopplingarna mellan samhällsvetenskapliga, dokumentära och konstnärliga resultat samt mellan olika slag av partner i Tyskland och Europa. Projektet uppmuntrade särskilt "migrationsprojekt" som genomfördes av personer med invandrabakgrund.

www.projektmigration.de

Allmänna museer, särskilt de som är ägnade åt mångfald samt emigrationens eller invandringens historia, lämpar sig väl för utställningar, evenemang, utbildningsprogram, forskning, debatter och internationellt utbyte. Att införliva de ofta marginaliserade berättelserna om invandring i den större nationella historien är en komplex och ibland kontroversiell uppgift för museernas personal. Vid konferensen "Migration in Museums: Narratives of Diversity in Europe" som genomfördes 2008 framhölls behovet att utvidga museernas kapacitet att forska om den globala historien, finna innovativa metoder att skildra kulturella förändringar samt samla in och dokumentera invandrarnas subjektiva och mycket personliga skildringar samt skildringar av mångfalden i invandrargrupperna. Genom användning av arkiv där nytt material hela tiden läggs till, utställningar och en tvärvetenskaplig strategi förbättras museernas förbindelser med olika parter på integrationsområdet och med olika ursprungsländer.

Museet Cité nationale de l'histoire de l'immigration i Paris visar Frankrikes historia som ett traditionellt invandringsland som har byggts och formats genom integration av de olika invandringsvågorna. Samlingen består till stor del av enskilda vittnesberättelser och artefakter. Sedan juni 2007 har museet haft en relativt god medietäckning samt relativt många besökare och förbindelser med skolor, forskare och icke-statliga organisationer.

www.histoire-immigration.fr

När det inte finns särskilda invandringsmuseer, kan utställningar fylla en liknande funktion.

Eftersom den europeiska kulturhuvudstaden 2007 i Luxemburg grundade sig på ett unikt gränsöverskridande samarbete med Belgien, Frankrike och Tyskland, blev invandring årets grundtema. Det var det enda av de fem temana som var populärt bland företagssponsorerna. Utställningarna om invandringen bedömdes som intressanta av 80 % av befolkningen i Luxemburg och ökade kulturkonsumtionen särskilt hos två nya publikgrupper: ungdomar och tidigare invandrare. Av de portugisiska medborgare som bor i storhertigdömet besökte 43 % fler kulturevenemang än vanligt under 2007.

www.mcesr.public.lu/presse/annee_culturelle_2007/portail_luxembourg_2007/Rapport_final_anglais.pdf

Museet för lokalhistoria i distriktet Friedrichshain-Kreuzberg i Berlin introducerade 2005 en ny del i sin permanenta utställning "Jeder nach seiner Façon? 300 Jahre Migrationsgeschichte in Kreuzberg". Den lokala fokuseringen ökar besökarnas intresse och acceptans för ämnet, och den kronologiska presentationen visar hur grundandet av Kreuzberg och dess tillväxt hängde samman med invandringen.

www.kreuzbergmuseum.de

Också biblioteken spelar en viktig roll som förmedlare av information om kulturell mångfald och lokal mötesplats för en mångkulturell befolkning.

Sedan 2002 har boksamlingar om lokala invandrargrupper och etniska minoritetsgruppers historia och traditioner och deras situation distribuerats till 500 bibliotek i Tjeckien, Danmark, Tyskland och Nederländerna genom projektet "Diversity in libraries". Genom interaktiva workshoppar har bibliotekschefer fått utbildning i interkulturell kompetens. I ett andra skede fokuserar det Inti-finansierade "Libraries as gateways" på att utvidga genomförandestrategierna och utforma ytterligare riktlinjer och pr-verksamhet.

www.mkc.cz/en/libraries-for-all.html

Asylsökande

Allmänheten anser ofta att antalet asylsökande ökar okontrollerat, trots att antalet asylansökningar minskar och nu är på en lägre nivå än på flera år. Det råder också oklarheter om skillnaden mellan asylsökande och illegala invandrare som kommit för att arbeta. Ett sätt att förbättra allmänhetens uppfattning om asylsökande är att finansiera projekt där man utarbetar och sprider berättelser som ger asylsökandena ett ansikte och direkt identifierar flyktingarna med de konflikter de har flytt ifrån.

I handboken *Understanding the Stranger: Building bridges community handbook* har Information Centre about Asylum and Refugees i Storbritannien granskat 21 projekt som syftade till att mildra spänningarna och bygga broar mellan lokala värdsamhällen samt asylsökande och flyktingar. Projekten visar att med noggrann planering, regelbunden information och möjligheter att träffa asylsökande kan lokalsamhället komma att acceptera och välkomna nyanlända som annars kanske hade mötts av fientlighet, fördomar och rädsla.

www.icar.org.uk/uts

European Council of Refugees and Exiles (ECRE) har inom ramen för projektet "Refugee Stories Project" samlat in personliga berättelser från 120 personer i olika skeden av asylförfarandet i tolv EU-länder. Man kan söka bland berättelserna på ursprungsregion, bestämmelseland och livstema. Berättelserna syftar till att "gå tillbaka till grunden" genom att den politiska debatten omfokuseras på förväntningarna, behoven och erfarenheterna hos asylsökande i Europa.

www.ecre.org/refugeestories

Inom ramen för "Refugee Awareness Project" i Bristol, Nottingham och Liverpool i augusti 2005 deltog 4 772 personer från allmänheten i 192 interaktiva, skraddarsydda workshoppar. Mer än hälften sade att de fick en betydligt bättre förståelse för de asylsökandes och flyktingarnas situation. Många av de deltagande grupperna medverkade i uppföljande verksamhet för att få flyktingarna att känna sig mer hemma i det nya samhället.

www.refugee-action.org.uk

Projektet "Best Refugee Story", som genomförts i samarbete mellan UNHCR i Slovakien och Comeniusuniversitetets journalistfakultet, uppmuntrade till mer omfattande och djupgående täckning av flyktingarnas problem vid en tid när dessa frågor ännu var ganska okända i detta nya bestämmelseland. Priser delades ut till de bästa berättelserna om livsöden, integrationsprocessen och levnadsförhållandena. Programmen och artiklarna riktades inte endast direkt till allmänheten, utan var också avsedda att öka medvetenheten hos de statstjänstemän som läste och diskuterade dem som ledamöter av tävlingsjuryn.

www.unhcr-budapest.org/slovakia/images/stories/pdf_new/bulletin2002_04.pdf

Ett antal internationella organisationer och organisationer i det civila samhället har tagit fram utbildningsverktyg, böcker, spel och broschyrer specifikt för utbildningsinstitut. De innehåller rollspelsövningar som simulerar asylsökandes, flyktingars och andra invandrargruppers upplevelser.

UNHCR:s "Passages" är ett simuleringsspel som utformats för att skapa bättre förståelse för de problem som flyktingar ställs inför. Deltagarna tar sig genom ett antal nivåer som simulerar flyktingarnas upplevelser från flykten till ankomsten till flyktinglägret, svårigheterna att integreras och återsändandet av flyktingar till ursprungslandet.

www.unrefugees.org/atf/cf/%7Bd2f991c5-a4fb-4767-921f-a9452b12d742%7D/Passages.pdf

"Enseñame, Africa", som var en årslång kampanj för ökad medvetenhet som genomfördes på Kanarieöarna 2005, nådde målet att få 1 000 studerande att delta i workshoppar om motiven och de grundläggande orsakerna till invandringen från Senegal, under vilka de utformade eget material för ökad medvetenhet som skulle användas i skolor i Spanien, samt målet att donera skolmaterial till skolor på den senegalesiska landsbygden.

www.aulaintercultural.org/breve.php3?id_breve=359

Invandrarkvinnor

Den stereotypa bilden av invandrarkvinnan som en beroende och förtyckt hemmafru är inte endast en uppfattning som är i otakt med den pågående feminiseringen av invandringsflödena, men kan i sig skapa hinder för deras deltagande på arbetsmarknaden och i det sociala livet.

Information kan sammanställas och spridas om invandrarkvinnors olika situationer och profiler samt om den pågående förändringen av relationerna mellan könen i invandrargrupperna. Det första steget är att tillhandahålla mer detaljerad statistik som beaktar könsfrågorna. Följande steg är att ge invandrarkvinnorna en röst och ett ansikte, både de som bestämmer över sig själva och de som är offer för exploatering.

Europeiska kvinnolobbyn genomförde 2001 en kampanj om kvinnliga asylsökande där man tryckte 20000 vykort och skapade en särskild webbsida för att förbättra allmänhetens förståelse för kvinnliga asylsökandes situation, särskilt de som har utsatts för extremt könsrelaterat våld såsom våldtäkt och exploatering. Sedan dess har Europeiska kvinnolobbyn stött inrättandet av ett europeiskt nätverk för invandrarkvinnor, som har som ett av sina långsiktiga mål att belysa frågor som påverkar kvinnornas integration och lägga fram dem för politiska beslutsfattare på nationell nivå och EU-nivå.

www.womenlobby.org/asylumcampaign/EN/CAM/why.html

Ökad medvetenhet genom ökat deltagande i värdsamhället

De praktiskt verksamma på området bör vara medvetna om begränsningarna med att använda "verklighetsbildsstrategin" som den främsta mekanismen för att öka medvetenheten. Att förse människor med korrekt information för att motverka missuppfattningar leder inte alltid till attitydförändring. Fakta kan förändra attityderna hos dem som är ganska likgiltiga för frågorna, men förbättrar i allmänhet inte inställningen hos dem som är mest fientliga (utan kan till och med stärka dem i deras åsikter). Inom ramen för "One Scotland Initiative" upptäckte man t.ex. efter sex år att allmänheten hade blivit mer informerad, men att andelen personer med rasistiska åsikter fortfarande var densamma.

Informerade medborgare kan fortsätta att anta en passiv roll i integrationsprocessen, om de inte känner till möjligheterna att delta i de integrationsåtgärder och den interkulturella dialog som pågår inom många områden av deras liv: på arbetet, i närområdet, i föreningar eller religiösa grupper etc.

Kampanjer för ökad medvetenhet kan uppmuntra till deltagande i åtgärder som leder till meningsfulla kontakter mellan invandrarna och värdsamhället. Särskilda evenemang och festivaler ger tillfälle att visa upp hur invandrarna bidrar till livet och kulturen i bosättningslandet. De är också en "marknadsplats" för organisationer som tillhandahåller utbildning och möjligheter till volontärarbete. Festliga tillfällen av detta slag kan förbättra allmänhetens uppfattning om invandrarna och uppmuntra utvecklingen av interkulturell kompetens.

Närmare 250 organisationer som arbetar med integration deltog med montrar vid den 26:e årliga festivalen för invandring, kulturer och medborgarskap (Festival des migrations, des cultures et de la citoyenneté) i Luxemburg 2009.

www.restena.lu/clae/html/m2sm1.html

Regnbågsfestivalen på Cypern är en multikulturell festival som syftar till att öka det cypriotiska samhällets medvetenhet om rikedomerna i andra folks kulturer och civilisationer, samt främja mångfalden och respekten för invandrarnas, flyktingarnas, de asylsökandes och alla icke-cyprioters rättigheter.

www.kisa.org.cy/EN/activities/cultural_events/586.html

Invandrade konstnärer och artister kan bjudas in för att göra kulturella festligheter mer lockande för allmänheten. De kan välja att representera sin traditionella ursprungskultur eller nya interkulturella uttrycksformer som utvecklats i bosättningslandet.

I Spanien genomför stiftelsen Directa ett flerårigt projekt kallat "Entre 2 Orillas", som är en webbplats för interkulturellt utbyte. Webbplatsen innehåller bl.a. en katalog över artister med invandrabakgrund inom områdena musik, teater, måleri, film, dans, skulptur, foto m.m. och bidrar på så sätt till att synliggöra invandrade artisters bidrag.

www.entredosorillas.org

Kassandra, som är en multikulturell konstförening i Helsingfors, använder sig av konstnärshoppningar och teaterföreställningar för att öka allmänhetens medvetenhet och skapa en plats för samarbete och nätverkande mellan infödda och invandrade artister samt visa upp de sistnämndas talang för medierna.

www.kassand.net/english

Zakk (Zentrum für action, kommunikation und kultur) bildades för att bli ett nav för integrationsevenemang i Düsseldorf. Zakks interkulturella evenemang har vuxit betydligt i antal och publiktillströmning och väcker allt större intresse bland utländska medborgare bosatta i Düsseldorf.

www.zakk.de

Nationella helgdagar och sportevenemang kan göras mer inkluderande med avseende på invandrare och kulturell mångfald. FN har inrättat internationella dagar såsom världsflyktingdagen och den internationella invandrardagen för att uppmuntra nationella plattformar och åtgärder och samordning mellan dem.

Allmänna festligheter och kulturevenemang gör invandrarnas bidrag och mångfaldens fördelar mer synliga för allmänheten, samtidigt som de utgör en marknadsplats för rekrytering av volontärer till organisationer som arbetar med integration.

Många sådana evenemang lanserades av EU och medlemsstaterna som en del av Europeiska året för interkulturell dialog 2008:

www.interculturaldialogue2008.eu

Europarådets webbportal om interkulturell dialog innehåller också länkar till flera databaser om liknande praxis:

www.coe.int/t/dg4/intercultural/database_EN.asp

"För mångfald. Mot diskriminering." var en femårig alleuropeisk informationskampanj som avslutades 2007. Kampanjen informerade allmänheten om lagstiftningen mot diskriminering och fördelarna med mångfald. Särskilda fokusgrupper i länderna användes för att utforma nationella och regionala åtgärder, som vidareutvecklades i nära samarbete med de nationella regeringarna, arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer.

www.stop-discrimination.info

I den flamländska delen av Belgien hölls 2008 den andra årliga integrationsdagen för att hedra invandrare som har deltagit i ett integrationsprogram. Detta evenemang och den stora nationella och regionala mediekampanj som genomförs i samband med det syftar till att visa samhällets uppskattning för de nya medborgarnas engagemang och ansträngningar.

www.binnenland.vlaanderen.be/inburgering/dagvandeinburgeraar.htm

Genom ett Inti-projekt för integration genom idrotten (Integration at Sports), har en handbok om bästa praxis delats ut till tusentals idrottsklubbar, ungdomsföreningar och skolor i Österrike, Storbritannien, Nederländerna, Tyskland och Slovenien.

www.united-by-sports.net/en

Kollektiv verksamhet: en samhällsstrategi för ökad egenmakt

De mest effektiva åtgärderna för att öka medvetenheten är sådana som skapar mötesplatser för meningsfull och varaktig kontakt mellan enskilda personer och organisationer. Det är här som kopplingen till ökad egenmakt är som starkast. I rapporten *Challenging attitudes, perceptions and myths* som sammanställts för Commission on Integration and Cohesion i Storbritannien, dras slutsatsen att en kortvarig eller ytlig kontakt utan verkligt engagemang inte räcker för att främja respekt utan till och med kan förvärpa fördomarna.

Kollektiv verksamhet kan förbättra allmänhetens uppfattningar och främja integrationsprocessen om den

- stärker allas identitetskänsla,
- leder till att särskilda fördomsfulla attityder och beteenden identifieras och utmanas,
- ger insyn i andras erfarenheter och väcker empati,
- skapar en förståelse för olikheter,
- tydliggör att det finns en gemensam grund samt gemensamma värderingar och intressen,
- uppmuntrar och skapar vänskap över gränser som leder till långsiktiga och ömsesidiga åtaganden.

Mötesplatserna kan vara virtuella, såsom allmänna webbaserade forum, eller faktiska, såsom medborgarinitiativ. Projekt som grundar sig på gemensamma, praktiska mål anses mer effektiva för att bryta igenom stereotyper och uppmuntra en mer konstruktiv syn på integrationsprocessen.

En samhällsstrategi för att öka egenmakten genom ökad medvetenhet innebär att tillhandahållandet av information direkt kopplas till mötesplatser för meningsfull och varaktig samverkan mellan enskilda invandrare och allmänheten.

Genom projektet "Turista hemma" som genomfördes i Turin i februari 2000 fick 600 lokala invånare vägledning för att upptäcka mångfalden bland stadens butiker och restauranger. En karta över områdets mångkulturella attraktioner delades ut i 200 000 exemplar via den lokala dagstidningen. Projektet främjade utvecklingen i ett område med en hög koncentration av invandrare. En stor andel av deltagarna var invandrarföretagare, som fick möjlighet att diversifiera sin kundbas.

I Leicester i Storbritannien finns "instrumentbiblioteket", som är en unik verksamhet som har främjat utvecklingen av ett nytt interkulturellt nätverk av musiker. BBC organiserar donationer av begagnade musikinstrument från allmänheten. Det lokala biblioteket lånar sedan ut dem till nyanlända asylsökande och flyktingar som är musiker. Projektet ger dem en plats att uppträda på och hjälp att ta sig in på den lokala musikscenen.

www.interculturemap.org/upload/att/200612111049220.Instrument%20Library%20CASE%20STUDY_INFO.pdf

3.2 Kapacitetsuppbyggnad och val av åtgärder

Syftet med åtgärder för att öka enskilda personers och organisationers egenmakt är att förbättra invandrarnas och invandrarföreningarnas kapacitet att ingå partnerskap med allmänna organisationer samt delta i samhället och samhällslivet.

Nyanlända invandrare har olika kapacitet och många hoppas kunna utveckla det kapital, de kunskaper och resurser som de redan har genom att skaffa sig ytterligare färdigheter under integrationsprocessen. Även invandrare som redan bor i landet kan vilja förbättra sin livssituation genom att ta sig förbi de personliga eller institutionella hinder som hindrar dem från att få tillgång till tillgängliga resurser och rättigheter, delta i samhällslivet eller leva ett självständigt, värdigt liv baserat på egna val.

Aktivt och jämlikt deltagande från beslutsfattande till genomförande

Att låta enskilda invandrare eller företrädare för invandrarföreningar fatta egna beslut om hur de ska ändra sin livssituation eller delta i samhällslivet bidrar till att bryta beroendemönster och förmyndaraktiga attityder.

I projekt med en strategi för ökad egenmakt betraktas invandrarna som seriösa deltagare i den politiska debatten. Det uttryckliga målet för många åtgärder för ökad egenmakt är ofta att hjälpa invandrarna att göra sig hörda och delta aktivt i politikutvecklingen. Information, nätverkssamarbete och plattformar är ofta nyckelverktyg för att ge invandrare större egenmakt. Deltagarna i målgruppen informeras om nyckelfrågorna och beslutsprocesserna, precis som beslutsfattarna informeras om hur de kan lära sig av invandrarnas erfarenheter och agera utifrån dem. På detta sätt kan man genom åtgärder för ökad egenmakt ta hänsyn till slutanvändarnas behov och önskemål och direkt påverka deras livssituation. Juridiska

frågor som rör avtal, skillnaden mellan frivilligt och betalt arbete samt verksamhetens frivilliga karaktär måste tas upp för att garantera ett bra resultat av frivilligarbetet som en mekanism som underlättar social integration.

Principen "inget om oss utan oss" är avgörande för att åtgärder för ökad egenmakt ska bli framgångsrika. Denna princip förutsätter att slutanvändarna är huvudaktörer i planerings-, genomförande- och övervakningsfaserna.

Behovsbedömning och behovsanalys av och med invandrarna

En åtgärd för ökad egenmakt inleds på projektets undersöknings- och behovsbedömningsstadium, där det bekräftas om och hur invandrarna har livsproblem som är unika för deras situation. Undersökningen ökar de berörda personernas eller organisationernas medvetenhet om de huvudsakliga problemområdena och hjälper dem att avgöra hur de ska omsätta bedömningarna i handling.

Det nederländska Equalprojektet "Vrijbaan" har utvecklat en rad diagnostiska instrument för hur man själv kan ta hand om sin integration. Genom självbedömningar kan enskilda personer mäta i vilken utsträckning de tror att de själva bestämmer sin väg i den omgivning de lever i.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-vrijbaan_en.pdf

Migrant Rights Centre Ireland har funnit att dess strategi för samhällsarbete är mest framgångsrik när de som deltar kan gå längre än till det enskilda fallet och analysera strukturella ojämlikheter, maktdynamik och grundorsaker. Strategin skapar förutsättningar för kollektiva resultat som gynnar alla i samhället och främjar solidaritet mellan grupper (t.ex. hembiträden, svampplockare och invandrarkvinnor).

www.mrci.ie/activities/index.htm

Migrant and Refugee Communities Forum i Storbritannien genomför ett projekt för ökad egenmakt i samhället, som innebär att man gör bedömningar av invandrarorganisationernas behov. Sedan skraddarsys ett erbjudande om fortlöpande tjänster för att förbättra de tjänster och det stöd som organisationen erbjuder medlemmarna.

www.mrcf.org.uk/#cep

Partnerskapsprogrammet för ungdomars egenmakt som genomförs i Mannheim-Neckarstadt West i Tyskland använder en liknande strategi för att öka medvetenheten om lokala strukturella problem som hindrar integrationen och sedan utforma behovsstyrt stöd för enskilda ungdomar med sämre förutsättningar.

www.yepp-community.org/yepp/cms

År 2003 fick fyrtiosju afrikanska och etniska minoritetsgrupper utbildning för att genomföra det brittiska hälsodepartementets projekt "Black and Minority Ethnic Drug Misuse Needs Assessment Project". Deras undersökningar visade att medvetenheten om drogmissbruk är låg i alla grupper (särskilt över generationerna). Detta föranledde de olika grupperna att utforma egna konkreta förslag om hur man kan främja integrationen och förbättra tjänsternas kvalitet. Projektet ökade gruppernas deltagande i det lokala politiska beslutsfattandet och deras rekommendationer ledde till konkreta förbättringar i tillhandahållandet av tjänster.

www.uclan.ac.uk/old/facs/health/ethnicity/reports/documents/rep1comeng1.pdf

Behovsbedömningar är, som en innovativ metod för deltagarorienterad forskning, ett av de sätt som kan användas för att få forskare att delta i projekt med de praktiskt verksamma på området och invandrarna själva.

En bedömning och analys av behoven, som utförs av dem som en åtgärd för ökad egenmakt är avsedd att gynna, kan användas som ram för utvärdering av den egna personliga eller samhälleliga/organisationsmässiga situationen.

Inom ramen för forskningsprojektet "Politis" har 76 forskarstuderande som inte är EU-medborgare intervjuat 176 samhällsaktiva invandrare. Man upptäckte att en av de viktigaste avgörande faktorerna för att de deltog i samhället var att de helt enkelt tillfrågats av en organisation. Detta ledde till det uppföljande projektet "WinAct: Winning immigrants as active members". Vuxna professionella utbildare, många med invandrarbakgrund, utbildades för att hålla lokala workshoppar för politiska partier och fackföreningar om hur de kan genomföra framgångsrika strategier för att nå ut till och rekrytera invandrare.

www.politis-europe.uni-oldenburg.de

Social- och hälsovårdsministeriet i Finland finansierade 2003 respektive 2005 två omgångar av ett forskningsprojekt avseende invandrargrupper som genomfördes vid Tammerfors universitet. Forskare som är invandrare och forskar om socialarbete fastställde den konceptuella ramen för undersökningen och forskningens mål. De valde att fokusera sina rapporter på frågor såsom synen på mentalhälsotjänster och primärvårdstjänster samt andra generationens yrkesambitioner.

www.uta.fi/laitokset/sospol/migrant/abstr/clarke.pdf

Fastställa rätt målgrupp och förbättra dess situation

Samtal med invandrare och organisationer genom deltagarorienterad forskning och behovsbedömning kan avslöja mycket olika behov beroende på en rad faktorer: ålder, kön, utbildning, rättslig status, status på arbetsmarknaden, färdigheter och kompetens, motivation etc. Genom rådgivningsstrukturer vid flyktmottagningar kan t.ex. asylsökande och flyktingar få ge feedback på olika aspekter av mottagandet och integrationen och involveras i att driva anläggningen. För att åtgärder för egenmakt ska bli framgångsrika behöver ofta en mycket specifik målgrupp fastställas.

Projektet "Kommit" för att öka invandrarorganisationernas egenmakt, som har genomförts i Brandenburg i Tyskland, fokuserade på att bygga upp de färdigheter och förmågor som hade ansetts av de deltagande invandrarorganisationerna. 30 ledare från invandrarorganisationer fick direkt temautbildning under 80 timmar, medan 1 000 personer deltog i workshoppar om samhället och nätverksmöjligheter. Framgångsindikatorer för projektet var deltagarnas tillfredsställelse med ämnen, metoder och kvalitet. Den handbok som gavs ut efter projektet innehöll mycket positiva utvärderingsresultat samt kvalitetsstandarder för framtida vuxenutbildningsprogram för invandrarorganisationer.

www.integrationsbeauftragte.brandenburg.de

Åtgärder för att öka egenmakten i specifika målgrupper kan vara en framgångsrik strategi om grupperna är svåra att nå, t.ex. invandrarkvinnor. De som genomför projekten måste förstå att deltagarna kanske väljer att delta på annorlunda eller mindre aktiva sätt. Offentliga myndigheter och andra finansiärer kan eventuellt bidra genom att ersätta kostnader och minska hindren för deltagande.

Flexibla åtgärder som skräddarsys efter de särskilda behov som deltagarna uppgett uppfyller deltagarnas förväntningar och det slutliga målet för ökningen av egenmakten, som är att förbättra deras situation.

Kvinnocentret Delfshaven i Rotterdam drivs helt av invandrarkvinnor, vilket skapar en atmosfär där kvinnor i olika åldrar och av olika nationaliteter (även nederländsk) känner sig bekväma. Centrumet har på ett informellt sätt hjälpt många kvinnor att ta sig ur sin isolering och har tillhandahållit utbildning för hundratals personer i form av språkkurser och kreativa kurser på basen av bedömningar av deras möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden.

www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Emancipation-centre-for-and-by-women-in-Delfshaven_2033.html

När Clientenbelang Utrecht (en intressegrupp för patienter och kunder) har en politikrelaterad fråga som rör invandrade mödrar, ställer de den direkt till "Wmo Watchers", som är ett nätverk av invandarmammor med barn i skolåldern. Dessa kvinnor samlar in nödvändig information från sitt utbredda sociala nätverk och utformar ett informellt svar för att bidra till en bättre politik.

www.senia.nl

Programmet E.L.S.A. använde sig av deltagarorienterad forskning för att påverka den lokala välfärdspolitiken i den italienska provinsen Forlì-Cesena. Genom projektet erbjöds invandrarkvinnor som är vårdgivare den information, utbildning och rådgivning som de efterfrågade. Projektet underlättade kontakterna med de lokala myndigheterna och en fackförening som var projektpartner. Det tillhandahöll även stödinitiativ för vårdtagare och deras familjer för att underlätta och legalisera vårdgivarnas arbete.

www.palliative.lv/45/70

Att veta vilka målen är och hitta de rätta medlen för att öka egenmakten

Vid de olika slagen åtgärder för att öka invandrarnas och organisationernas egenmakt tillämpas en dynamisk, resultatorienterad strategi för lika möjligheter. De som tar initiativ till åtgärderna måste bestämma vilka medel som är lämpliga för att uppnå de eftersträlvade målen för den särskilda målgruppen och måste lämna gott om utrymme för olika former av effektiv verksamhet. Åtgärder för ökad egenmakt ökar således invandrans eller organisationens förmåga till förändring och ger dem möjlighet att använda denna förmåga. Sådana möjligheter kan finnas inom organisationer/myndigheter genom arbetsplacering eller placering på en beslutspost eller genom nya målinriktade program.

Möjligheter till utbyte och beslutsfattande mellan invandrare och allmänna organisationer är nyckelbegrepp som gäller för alla dessa åtgärder. Program för arbetsplacering inom konst och kultur är ett exempel.

Det som skiljer en åtgärd för ökad medvetenhet från många av de utbildningsprogram som införts inom området integration av invandrare är kombinationen av utbildning och verksamhet, som ger målgrupperna en unik möjlighet att använda sina nya kunskaper.

Kärntanken bakom British Councils projekt "Inclusion and Diversity in Education" är att låta elever från skolor med etnisk och kulturell mångfald ta ledningen när det gäller att fastställa agendan, förhandla om överenskommelser och skapa en stadga för inkluderande skolor. Grupper av unga leder genomförandeprojekt som syftar till att öka egenmakten för bredare grupper av elever, föräldrar och samhället i stort.

www.britishcouncil.org/netherlands-youthprojects-indie-homepage.htm

"Jump in!", som är ett program för arbetsplacering inom det kulturella området, syftar till att öka representationen av unga konstnärer och studerande från etniska minoriteter i nederländska kulturorganisationer. Genom det här lokala verktyget för interkulturell dialog upprättar vårdorganisationerna direkta kommunikationskanaler med konstnärer från olika invandrargrupper, samtidigt som konstnärerna får direkt erfarenhet som kan hjälpa dem i deras yrkesmässiga utveckling. Programmet bygger på pilotprojekt såsom den interkulturella kommittén vid Zuidpleinteatern i Rotterdam, som sedan 1998 har haft mätbar inverkan på teaterpublikens mångfald.

www.eurocult.org/we-focus-on/jump-in

Åtgärder för ökad medvetenhet innebär en idealisk möjlighet för invandrare och deras organisationer att leda utbyte och verksamhet.

Genom det Equalfinansierade radioprojektet "Commedia.Net" har medieintresserade invandrare, flyktingar och asylsökande i Grekland fått möjlighet att delta i programplaneringen, skaffa sig ökade kunskaper om den egna folkgruppen och andra folkgrupper samt förmedla dessa kunskaper via radioprogram. Yrkesutbildningen och arbetsplaceringen gav dem en nyckelroll när det gäller att öka medvetenheten och ändrade sättet att informera allmänheten om invandringen.

www.commedia.net.gr/default.en.asp

Mellan 2003 och 2008 utbildade MiMi-projektet "med invandrare för invandrare" 600 invandrare i 35 tyska städer till interkulturella medlare. De genomförde 900 evenemang på 32 språk för att förklara det tyska sjuk- och hälsovårdssystemet och angränsande ämnen för uppskattningsvis 10 000 människor med invandrabakgrund, och nådde ytterligare 100 000 via broschyrer och en sjukvårds- och hälsovägledning.

www.aids-migration.de

Projektet "STOP – Finland framåt utan diskriminering" har utbildat invandrare och personer ur etniska minoritetsgrupper samt anordnat workshoppar för att öka medvetenheten hos skolor och nationella offentliga myndigheter. Invandrarnas deltagande var avgörande i ledningskommittén samt under planeringsskedet, genomförandet och projektutvärderingen. Positiv feedback och publicitet ledde till att projektet utvidgades till antidiskrimineringsutbildning för blivande lärare och poliser.

www.stop-discrimination.info/134.0.html

Att involvera invandrarna och deras föreningar i allmänna organisationer: en situation som gynnar alla parter

Åtgärder för ökad egenmakt vidtas ibland på gräsrotsnivå av invandrarna själva och finansieras senare av allmänna organisationer, t.ex. offentliga myndigheter, arbetsmarknadens parter, den privata sektorn eller det civila samhället. I andra fall tar allmänna organisationer initiativ till åtgärderna för att senare ingå partnerskap med invandrarna (enligt principen "gör det inte för oss, gör det med oss"). De kan försöka öka egenmakten för enskilda invandrare genom att tillhandahålla tjänster, diversifiera medlemsbasen genom program för att nå ut till invandrare eller tillhandahålla en plattform för invandrarnas deltagande i samhällslivet.

Det bör inte glömmas bort att både invandrare och allmänna organisationer gynnas av åtgärder för ökad egenmakt, som ju handlar lika mycket om anpassningar i värdsamhället som om invandrarnas deltagande. Allmänna organisationer förväntar sig att partnerskapen ska vara inriktade på en särskild integrationsutmaning eller förbättra deras hantering av integrationsfrågor. De potentiella fördelarna ger dem ett stort egenintresse av att öka invandrarnas egenmakt och vidta åtgärder för att försäkra sig om att fördelarna förverkligas.

Kvalitetsstandarder kan utvecklas för att bedöma huruvida allmänna organisationer genomför förfaranden för att öka invandrarnas och personalen egenmakt, och huruvida dessa förfaranden mätbart har påverkat organisationens policy och uppdrag.

De allmänna organisationerna gynnas också av de åtgärder de vidtar för att öka invandrarnas egenmakt. Deras förbättrade kapacitet, resurser och interkulturella kompetens höjer kvaliteten på beslutsfattandet och tjänsterna och gör dem mer inkluderande.

Europeiska kulturstiftelsens "Stranger Festival" syftar till att skapa en situation som gagnar alla parter. Den grundar sig på tanken att man genom att öka förmågan hos unga människor med mångkulturell bakgrund att använda nya webbaserade medier kommer att förbättra de deltagande organisationernas (europeiska icke-statliga organisationer, kulturinstitut, medier och regeringar) kapacitet att senare arbeta med ungdomar inom ramen för interkulturella dialogprojekt.

www.eurocult.org/we-focus-on/strangerfestival

"Involve" var ett deltagarorienterat forskningsprojekt som finansierades av Inti och handlade om hur man kan underlätta frivilligarbete i den dubbelriktade process som integrationen utgör. Sexton konkreta rekommendationer utformades för politiska beslutsfattare på olika nivåer och för praktiskt verksamma inom såväl allmänna organisationer som invandrarorganisationer.

www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf

Publikationen *Ethnicity Monitoring Guidance: Involvement*, som det brittiska ministeriet för lokalsamhällen och lokal styrning gav ut 2005, är avsedd att främja afrikanska och etniska minoritetsgruppers deltagande i verksamhet för stadsdelsförnyelse genom att uppmuntra lokala partnerskap med samhällsföreningar.

www.neighbourhood.gov.uk/page.asp?id=771

Invandrarföreningar, icke-statliga organisationer samt lokala och regionala offentliga myndigheter deltar i utvecklingspartnerskapet Pangea i den spanska regionen Kastilien-La Mancha. "Interkulturella länkar" eller medlare har kunnat nå ut till mer än hälften av alla invandrare som bor i detta landsbygdsområde och har erbjudit dem integrerad och särskild utbildning, rådgivningstjänster och program för arbetsplatsstöd. Åtgärderna för ökad medvetenhet är kopplade till forskning om hur invandrabefolkningen t.ex. bidrar socioekonomiskt och kulturellt i en given kommun ("interkulturell barometer").

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/employ-06-pangea_en.cfml

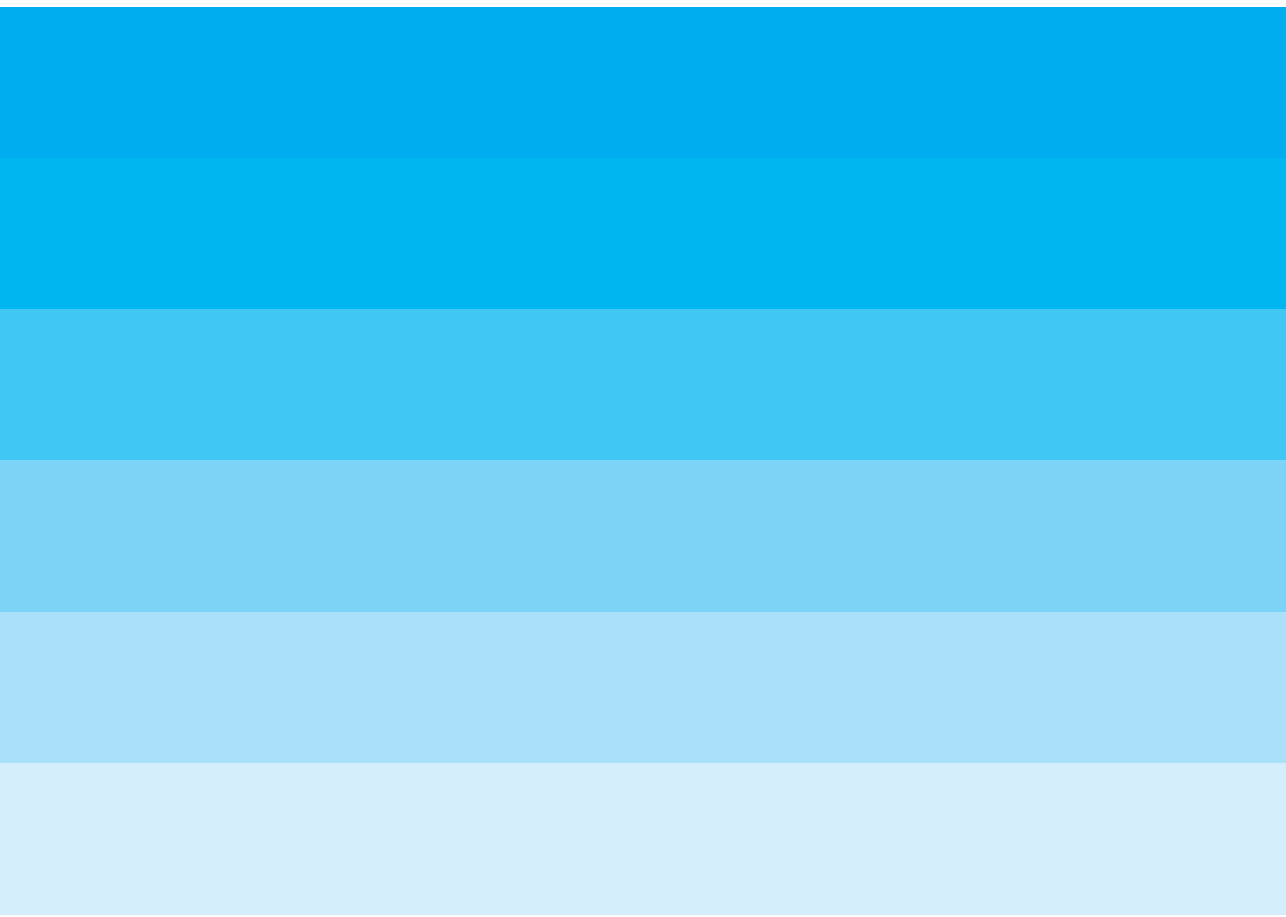
Slutsatser

1. Genom kampanjer och evenemang för ökad medvetenhet kan alla medborgare få kunskap om invandringen och integrationen samt få information om hur de kan delta i integrationsprocessen. Vidare skapas möjligheter till frekvent samverkan mellan invandrare och nationella medborgare, vilket utvecklar alla parter interkulturella kompetens.
2. En evidensbaserad strategi för ökad medvetenhet inleds med en särskild kartläggningsfas, där man genom studier och opinionsundersökningar tar fram grundläggande information om invandrarnas och allmänhetens uppfattningar, och denna information kan sedan regelbundet utvärderas.
3. Genom analys av undersökningresultaten klarläggs faktorerna bakom olika uppfattningar, vilket gör det lättare att fastställa en lämplig målgrupp. Undersökningresultaten kan också användas för att göra medierna och allmänheten uppmärksamma på lanseringen av en kampanj för ökad medvetenhet.
4. Eftersom regeringens politik och budskap har stor betydelse för en kampanjs trovärdighet och effektivitet, kan politiska beslutsfattare och opinionsbildare vara några av de viktigaste målgrupperna för kampanjen i fråga.
5. Genom att fastställa en lämplig målgrupp (dvs. ändrad uppfattning hos allmänheten, invandrare eller utvalda parter eller befolkningsgrupper) definieras tydligt vad som krävs för att kampanjen ska bli framgångsrik.
6. Mytkrossande initiativ förbättrar den allmänna opinionen genom att ge en verklighetsbild av invandringen baserad på fakta och personliga berättelser. Dessa initiativ ökar medvetenheten i samhället om invandrargruppernas särdrag och behov, framför allt de mest sårbara och stereotypiserade grupperna, såsom papperslösa invandrare, asylsökande och invandrarkvinnor.
7. Allmänna festligheter och kulturevenemang gör invandrarnas bidrag och mångfaldens fördelar mer synliga för allmänheten, samtidigt som de utgör en marknadsplats för rekrytering av volontärer till organisationer som arbetar med integration.
8. En samhällsstrategi för att öka egenmakten genom ökad medvetenhet innebär att tillhandahållandet av information direkt kopplas till mötesplatser för meningsfull och varaktig samverkan mellan enskilda invandrare och allmänheten.
9. Principen "inget om oss utan oss" är avgörande för att åtgärder för ökad egenmakt ska bli framgångsrika. Denna princip förutsätter att slutanvändarna är huvudaktörer i planerings-, genomförande- och övervakningsfaserna.

10. En bedömning och analys av behoven, som utförs av dem som en åtgärd för ökad egenmakt är avsedd att gynna, kan användas som ram för utvärdering av den egna personliga eller samhälleliga/organisationsmässiga situationen.
11. Flexibla åtgärder som skräddarsys efter de särskilda behov som deltagarna uppgett uppfyller deltagarnas förväntningar och det slutliga målet för ökningen av egenmakten, som är att förbättra deras situation.
12. Det som skiljer en åtgärd för ökad medvetenhet från många av de utbildningsprogram som införts inom området integration av invandrare är kombinationen av utbildning och verksamhet, som ger målgrupperna en unik möjlighet att använda sina nya kunskaper.
13. De allmänna organisationerna gynnas också av de åtgärder de vidtar för att öka invandrarnas egenmakt. Deras förbättrade kapacitet, resurser och interkulturella kompetens höjer kvaliteten på beslutsfattandet och tjänsterna och gör dem mer inkluderande.

Kapitel 4

Dialogplattformer

Dialog mellan kulturella traditioner används för att främja ömsesidig förståelse och förtroende samt för att förhindra och lösa konflikter. Tillfälliga och kontinuerliga dialogplattformar kan användas för att främja integrationen genom att avhjälpa den brist på ömsesidig förståelse och förtroende som kan förekomma inom och mellan grupper av invandrare, invånare och medborgare med eller utan invandrarbakgrund, samt mellan dessa olika grupper och myndigheter på alla nivåer.

En framgångsrik plattform genererar ett öppet och respektfullt utbyte av åsikter och hjälper, när den genomförs på rätt sätt, deltagarna att hitta en gemensam grund för samarbete. En dialogplattform är en plats där man kan förhandla om motstridiga intressen och hitta gemensamma lösningar. Uppföljande verksamhet tar sedan vid där dialogplattformen tar slut, vilket kan stärka de sociala nätverken och föreningsnätverken i samhället och skapa en gemensam identitetskänsla i mångkulturella samhällen.

Det här kapitlet bygger vidare på den första av de gemensamma grundprinciperna, som definierar integration som en dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna. Regeringarna uppmuntras att inbegripa både invandrarna och medborgarna i integrationspolitiken samt att tydligt underrätta dem om deras ömsesidiga rättigheter och skyldigheter. En grundläggande mekanism är, enligt den sjunde gemensamma grundprincipen, ett ofta förekommande och meningsfullt samspel på lokal nivå mellan invånarna, oavsett om de har invandrarbakgrund eller inte.

I det här kapitlet beskrivs de olika stegen i processen för att inrätta och driva en dialogplattform och de praktiska hinder som ofta måste undanröjas. Först behandlas frågan om vilken lagstiftningsram som är tillämplig, vems problem och behov som plattformen ska fokusera på, vem som ska delta, vilka grundläggande färdigheter som ska krävas och vilka regler som ska gälla för plattformen. Vidare visas hur ömsesidig förståelse och förtroende i en dialog kan utvecklas till ett mer omfattande samarbete i samhället. En ledande offentlig myndighet eller framstående aktör i det civila samhället kan underlätta en dialogplattform genom att ta på sig olika roller i syfte att ge plattformen mer effektiva arbetsmetoder, en mer effektiv uppföljning och större samhällsinverkan. I det här kapitlet förklaras vilka roller den offentliga myndighet eller aktör i det civila samhället som sammankallar plattformen kan ha i olika skeden av en dialogplattform. Tidigare erfarenheter kan fungera som inspiration för plattformar på lokal, kommunal, regional och nationell nivå – eller till och med på EU-nivå, där det europeiska integrationsforumet lanserades i april 2009.

Den internationella migrationen har ökat EU:s etniska, kulturella, religiösa och språkliga mångfald och kommer att fortsätta att göra det. I 2007 års Flash Eurobarometer nr 217 uppgav en majoritet av EU-medborgarna att de nyligen haft positiv kontakt med människor som har ett annat etniskt ursprung eller en annan religion eller nationalitet. Även om de som deltog i undersökningen fann det svårt att definiera vad som menas med begreppet "interkulturell dialog", associerades det med många positiva innebörder, från kommunikation mellan olika grupper till gränsöverskridande rörlighet, tillgång till kultur och språklig mångfald. På lång

sikt kommer EU att se mångfaldens alla fördelar för den ekonomiska tillväxten, konkurrenskraften, kreativiteten och EU:s ställning i världen.

Befolkningens ökande mångfald förutsätter att offentliga tjänster och andra samhällsarrangemang anpassas till den nya mångkulturella verkligheten. Det sätt på vilket man – på nationell såväl som lokal nivå – anpassar sig till mångfalden på kort och medellång sikt kan öka eller minska det ömsesidiga förtroendet och förståelsen i samhället. Ny forskning tyder t.ex. på att höga mångfaldsnivåer (dvs. olika slag av människor som lever tillsammans i ett samhälle) kan utlösa "självisolering" och "socialt avstånd" mellan människor. Jämfört med genomsnittspersonen tenderar människor som lever i mycket heterogena områden att

- Veta mindre om sina grannar och lita mindre på dem, oavsett om de har samma bakgrund eller inte,
- Ha mindre förtroende för (men inte nödvändigtvis mindre kunskap om) lokala politiker, ledare och medier,
- Engagera sig politiskt på olika sätt, t.ex. genom gatuprotester och grupper för social reform,
- Känna sig mindre välmående,
- Tro att de har mindre inverkan på politiska beslut och att man i deras område inte lika gärna skulle samarbeta för att lösa ett gemensamt problem.

Dessa resultat varnar för att om samhällen i omvandling lämnas åt sig själva, kan den ömsesidiga förståelsen och förtroendet tillfälligt minska inom majoritetsgrupper såväl som minoritetsgrupper, mellan majoriteter och minoriteter samt gentemot de lokala myndigheterna.

Lägre nivåer av ömsesidig förståelse och förtroende tillskrivs ofta lägre nivåer av socialt kapital (dvs. färre sociala nätverk och organisationsnätverk). Vänskapsrelationer och det civila samhället ger individen lokala möjligheter till meningsfull samverkan och meningsfulla förbindelser. Det sociala nätverkets och föreningsnätverkens styrka påverkar förtroende- och solidaritetsnivån i samhället samt invånarnas personliga och ekonomiska välbefinnande. Den ökande mångfalden är endast en av många faktorer bakom den allmänna nedgången i det sociala kapitalet i många västerländska samhällen, där människor inte längre är lika aktiva socialt och medborgerligt som de brukade vara.

Samhällsintegrationen påverkas negativt av försvagningen av de sociala nätverken och föreningsnätverken, som kan leda till extrem individualism och likgiltighet för andras välbefinnande, ömsesidig stereotypisering och ömsesidiga beskyllningar, förbiseende av sårbara grupper, ovilja att ta itu med verkliga samhällsproblem, konflikter om fördelningen av resurser, olika former av diskriminering och extremism av alla de slag.

Denna försvagning påverkar också integrationen av nyanlända invandrare, som är de som drabbas hårdast. Under processen för att finna sig till rätta i det nya samhället förlitar

sig många nyanlända, i större utsträckning än vad infödda medborgare eller etablerade grupper gör, på befintliga sociala nätverk och föreningsnätverk för att kompensera för sin avsaknad av socialt kapital i landet.

En varaktig och meningsfull interkulturell samverkan hjälper de lokala invånarna att förstå hur andra som de, eller personer med en annan bakgrund, förändras i det alltmer mångkulturella samhället. De förstår varandra bättre och litar mer på varandra när de börjar se sig själva som fullvärdiga medlemmar i ett samhälle med en gemensam identitet och ett delat intresse av varandras välbefinnande.

4.1 Inrättande och drift av en plattform: att överkomma hindren

Stora tidningsrubriker om sociala konflikter föranleder ofta de politiska beslutsfattarna att inleda en dialog för att lugna befolkningen. Konflikterna kan vara symtom på större problem som beror på bristande jämlikhet och sämre förutsättningar i ett mångkulturellt samhälle (dvs. utestängning från arbetsmarknaden, fattiga stadsområden eller rasism). Vid sådana spänningar krävs relevanta integrationspolitiska åtgärder för att lösa problemet i fråga.

En dialogplattform kan ses som en startpunkt för att komma fram till vilka relevanta politiska åtgärder som bör vidtas. Den kan utgöra en första kontaktpunkt när det gäller att undanröja missuppfattningar och misstänksamhet. En dialogplattform sätter i gång samtal om ett särskilt problem genom att tillhandahålla en samhällelig mötesplats för ett öppet och respektfullt åsiktsutbyte. Beroende på var bristen på förståelse och förtroende ligger, kan åsiktsutbytet ske mellan invandrare, med invånare i samma område eller med regeringen. Parterna deltar i en process för ömsesidigt lärande. De jämkar sina olika synsätt för att komma fram till en gemensam förståelse av problemet, utvecklar ett grundläggande förtroende och hittar en gemensam grund för att tillsammans lösa problemet.

En dialogplattform är en samhällelig mötesplats där ett öppet och respektfullt åsiktsutbyte kan inledas mellan invandrare, med invånare i samma område eller med regeringen. Målet är att deltagarna ska få förtroende för varandra och komma fram till en gemensam förståelse av ett särskilt problem samt hitta en gemensam grund för att lösa det tillsammans.

Eftersträvat resultat och inverkan av en dialogplattform

Framgångsrika dialogplattformar leder till att det mellan deltagarna utvecklas fungerande förbindelser, som resulterar i gemensam offentlig verksamhet, partnerskap och nya mekanismer för kontinuerligt samråd. Genom den uppföljande verksamheten skapas nya möjligheter till meningsfull samverkan, nu med en bredare publik. På medellång sikt främjar dialogplattformar nya och starkare sociala nätverk och föreningsnätverk samt

samråd med regeringen. Parterna bildar en ny organisation, eller införlivar samarbetet i sin organisations kärnverksamhet. I vardera fallen bör samarbetet stå för sig självt, utan behov av stöd från en dialogplattform.

På lång sikt kan den process som startas genom en dialogplattform minska det sociala avståndet och ömsesidigt stärka alla invånares sociala kapital och välbefinnande. Den kan bidra till att sammanföra och förändra identiteter på lokal nivå, stadsnivå och kanske till och med på regional, nationell eller europeisk nivå. Politiska ledare och ledare i det civila samhället kan använda dessa samhälleliga mötesplatser för att integrera mångfalden i en starkare, mer allmänt delad identitetskänsla och för att utveckla ett mer inkluderande språk för att diskutera gemensamma problem.

I inrikes- och utrikespolitiken kan invandringen ge upphov till frågor om vilka värderingar som är gemensamma i ett alltmer mångkulturellt EU. På detta svarar EU med sitt motto "enighet i mångfalden", som i ingressen till EU-fördraget förklaras med orden "som önskar stärka solidariteten mellan sina folk samtidigt som de respekterar deras historia, kultur och traditioner". Europarådet har i sin vitbok om interkulturell dialog tagit fasta på denna tanke och har slagit fast att den är lika relevant när det gäller integration av invandrare som när det gäller europeisk integration: "*An absence of dialogue does not take account of the lessons of Europe's cultural and political heritage. European history has been peaceful and productive whenever a real determination prevailed to speak to our neighbour and to cooperate across dividing lines ... Only dialogue allows people to live in unity in diversity*". ("När dialog saknas betyder det att man inte tar hänsyn till lärodomarna från Europas kulturella och politiska arv. Europas historia har varit fredfull och produktiv under de perioder när det fanns en verklig beslutsamhet att tala med sina grannar och samarbeta över skiljelinjerna ... Endast genom dialog kan människor leva eniga i mångfald.").

För fler idéer och exempel på interkulturell dialog och plattformar se följande :

Verksamheten under Europeiska året för interkulturell dialog 2008:

www.interculturaldialogue2008.eu

The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back, som utarbetats av Platform for Intercultural Europe:

<http://rainbowpaper.labforculture.org/signup/public/read>

White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity, som utarbetats av Europarådet:

www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

En rättslig ram som underlättar dialog

En dialogplattform kan inrättas i ett särskilt sammanhang: arbetet, skolan, det kulturella området, offentliga tjänster, det religiösa livet, grannförbindelser, utrikes frågor etc. Alla dessa sammanhang innebär egna möjligheter till åsiktsutbyte och gemensamt beslutsfattande. De politiska beslutsfattarna bör se till att landets egna medborgare och tredjelandsmedborgare har lika möjligheter att delta i dessa sammanhang. Beroende på de befintliga principerna för politiskt deltagande omfattar detta rätten att bilda föreningar, politiska partier eller arbetsrelaterade organ, ta emot finansiering för kapacitetsuppbyggnad, rösta i val eller på kontinuerlig basis konsulteras av regeringen.

Principerna för politiskt deltagande gör det möjligt för olika folkvalda företrädare och andra aktörer att träda fram och delta i plattformar. Detta aktiva medborgarskap kan betraktas som den infrastruktur som möjliggör dialogplattformar i ett givet samhälle.

År 2006 antog det tjeckiska inrikesministeriet en mer inkluderande tolkning av lag 83/1990, så att varje fysisk person – inte endast de som är medborgare – kan bilda en förening. Därförinnan kunde icke-medborgare bilda en förening endast om minst tre tjeckiska medborgare deltog.

I Spanien har konstitutionsdomstolen i sitt beslut nr 236/2007 slagit fast att det finns vissa grundläggande rättigheter som gäller alla personer oavsett administrativ status, bl.a. rätten att bilda föreningar, hålla möten och demonstrera samt rätten till utbildning.

I Österrike infördes år 2006, genom lagen om Bundesarbetskammer och lagen om den institutionella ramen på arbetsplatsen, en rätt för alla arbetstagare som är tredjelandsmedborgare att ställa upp i val till förtroendemän (en fackföreningsrepresentant som företräder sina medarbetare inför ledningen) och som delegater till Bundesarbetskammer (en plattform som företräder alla privatanställda).

De nationella program som omfattas av Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare kan användas för att finansiera utvecklingen av nationella, regionala och lokala rådgivande organ samt program som syftar till att bygga upp tredjelandsmedborgares och deras föreningars kapacitet att delta i den demokratiska processen.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

En nationell eller lokal myndighet som har visat att den är öppen för ett strukturellt, kontinuerligt samråd och har byggt upp förtroende och förståelse kan använda dessa färdigheter för att leda en ny dialogplattform och gå vidare till känsligare ämnen.

Genom att undanröja lagbestämmelser som hindrar invandrarnas medborgardeltagande skapas möjligheter till utveckling av det civila samhället och rådgivande organ, som sedan kan bli nyckelaktörer i en dialogplattform.

Rådet for Etniske Minoriteter i Danmark är ett nationellt rådgivande organ som består av lokala folkvalda integrationsråd. När en tv-undersökning visade att tillfredsställelsen med de lokala integrationsråden var låg bland medlemmarna och att de lokala politikerna inte hade förtroende för dem, använde Rådet for Etniske Minoriteter sina befintliga strukturer för att främja fem regionala dialogplattformar om hur man bäst kan föra en dialog i framtiden.

Ledamöterna från de lokala integrationsråden fungerade som nyckelpersoner som kunde mobilisera transektiska nätverk och få med deltagare från kommunen och medierna.

www.rem.dk

Minderheden Forum är en oberoende paraplyorganisation för 15 förbund som företräder mer än 1 000 lokala invandrarorganisationer i Flandern och Bryssel. Finansieringen och det officiella erkännandet från den flamländska regionen ger forumet kapacitet att delta som extern part i nya dialoger inom regeringen och fastställa agendan. Internt anordnar forumet arbetsgrupper och plattformar för medlemmarna. Regeringen har en "genväg" till olika minoritetsgrupper utan att löpa risken att välja ut en som "godtycklig talesperson". Medlemmarna kan göra sig hörda genom forumet och använda dess strukturer för att bygga upp sin organisations kapacitet.

www.minderhedenforum.be

Fokus på ett särskilt problem på grundval av samhällsbehovet

Dialogplattformar bör undvika en bred räckvidd som omfattar hela integrationsbegreppet och i stället fokusera på särskilda behov eller frågor, t.ex. hälsa, sysselsättning, utbildning eller trakasserier. En behovsbaserad plattform grundar sig på de problem som är mest relevanta för ett särskilt område – för invandrare såväl som infödda. Genom att fokusera på behoven och problemen som en gemensam referenspunkt kan det vara möjligt att undvika de ibland onödiga distinktioner som görs på grundval av t.ex. grupptillhörighet. Avgörande för att en behovsbaserad plattform ska vara framgångsrik i en särskild integrationsfråga är att man lyssnar både på de infödda och på invandrargrupperna. Man måste lyssna inte endast i utformningsskedet, utan under hela genomförandet. Detta förutsätter att en avsevärd period särskilt avsätts för samråd, svar och feedback.

Behovet av en plattform bedöms genom att den berörda gruppen uppmanas att identifiera sina viktigaste problem samt uppge huruvida de tror att andra känner till deras problem och huruvida de litar på att andra kan samarbeta med dem för att lösa det.

Refugee & Migrant Forum Manchester vill ge flyktingar och asylsökande möjlighet att uttrycka sina särskilda behov och önskningar i syfte att påverka beslutsfattandet på lokal och nationell nivå. Forumet bygger upp respekt och samarbete mellan flykting- och invandrabefolkningen i Manchester och tillhandahåller en möjlighet att utbyta färdigheter, information och resurser. Forumet inrättades 2006 på grundval av flyktingstadgan för Manchester, som är ett uttalande om rättigheter och skyldigheter som har skrivits av flyktingar och asylsökande och signerats av 100 politiska beslutsfattare och opinionsbildare i Manchester, inbegripet stadsfullmäktige.

www.mrsn.org.uk/forum

En samrådsprocess innan en plattform inrättas visar vilka nyckelfrågor som skapar meningsskiljaktigheterna och misstänksamheten och hindrar samarbetet i samhället. Samrådsprocessen förutsätter att man når ut till transektiska nätverk, involverar oberoende aktörer och använder ny teknik för att stödja den dialog som pågår utanför plattformen.

Ramprogrammet för nya grannar i Barcelona är en kommunal plattform som omfattar tjänsteleverantörer, offentliga myndigheter och icke-statliga organisationer som arbetar för att underlätta familjeåterförening. I planeringsskedet identifierades de särskilda behoven och skraddarsyddes plattformens fokus genom en telefonundersökning med personer som ansökt om familjeåterförening, fokusgrupper med tidigare sökande och deras familjer samt möten med skolinskrivningskontoret om svårigheterna i utbildningssystemet.

Inti-projektet "Integration Exchange" som genomförs av Quartiers en Crise – European Regeneration Areas Network har inrättat åtta lokala åtgärdsgrupper med lokala parter och flerspråkiga plattformar på Internet för att samla lokal och regional expertis för transnationella sakkunnigbedömningar av det lokala genomförandet av och medvetenheten om de gemensamma grundprinciperna. Ömsesidigt lärande och utbyte inom grupperna kommer att bygga upp kapaciteten och skapa fungerande förbindelser mellan deltagande offentliga organ, samhällsbaserade organisationer, lokala antidiskrimineringsorganisationer, arbetsgivare, fackföreningar och forskare.

www.qec-eran.org

Behoven bör förklaras på ett lättförståeligt sätt för att förbättra potentialen för ett brett stöd från alla parter. Det är lättare att hitta en gemensam grund när frågorna formuleras som att bekämpa social utestängning av olika minoritetsgrupper eller förbättra arbetsförhållandena eller förbindelserna mellan föräldrar och lärare. Behoven bör också anpassas efter de föränderliga verkliga omständigheterna, vilket ger möjlighet till öppningar i det rådande politiska sättet att tänka.

När en plattformens fokus väl har bestämts är det lättare för deltagarna att finna gemensam grund om problemet formuleras på ett inkluderande sätt som omfattar alla invånare.

På frågan om vem som bör delta i en dialogplattform, kan de sammankallande antingen använda en demokratisk strategi där man väljer "företrädare", eller en mer teknisk strategi där man utser "deltagare". Utmaningen är att välja den metod som är lämpligast för det aktuella problemet, är trovärdigt i de berörda parternas ögon och beaktar den asymmetriska maktdynamiken mellan statliga myndigheter, medborgare och icke-medborgare med begränsade politiska möjligheter – särskilt nyanlända.

En dialogplattform blir representativ genom att man tillämpar en demokratisk process. Detta förfarande tillämpas också för officiella rådgivande organ. De lokala rådgivande organen i länder som Danmark, Tyskland, Luxemburg, Österrike, Portugal och Sverige, som följer den här rekommendationen, kan hävda att deras ledamöter företräder hela mångfalden av i landet bosatta tredjelandsmedborgare.

I artikel 5.2 i Europarådets konvention från 1992 om utlänningars deltagande i samhällslivet på kommunal nivå rekommenderas att rådgivande organ ska säkerställa "att företrädare för utlänningar ... kan väljas av utlänningar inom kommunens område eller utses av enskilda invandrarföreningar".

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/144.htm>

De flesta plattformar för dialog med invandrare i EU väljer att använda en mer formell strategi. De sammankallande vill att plattformen ska bestå av de mest relevanta och effektiva deltagarna. Relevansen bestäms av deltagarnas sakkunskap om det problem som diskuteras, deras allmänna öppenhet för en dialog och deras kontakter. Effektiviteten bestäms av deras potentiella kapacitet att åstadkomma förändringar. När det gäller denna strategi är frågan inte huruvida plattformen kommer att vara representativ, utan snarare huruvida den kommer att bestå av de mest relevanta och effektiva personerna och organisationerna.

Ett forum kan också ha ett blandat deltagande. Direktvalda personer företräder sina väljares åsikter och har en ledande roll i dialogen och beslutsfattandet, medan mer tillfälliga deltagare tillför sakkunskap och kapacitet att främja uppföljande verksamhet.

Medlemmarna i en plattform är "företrädare" när de väljs in genom fria val och "deltagare" när de utses på grund av sina kontakter och sin effektivitet i fråga om det aktuella problemet. De sammankallande måste bedöma huruvida det krävs en demokratisk eller formell strategi för att deras plattform ska ses som en trovärdig samhällelig mötesplats.

Kriterierna för deltagande bör vara objektiva och tydliga och tillämpas allmängiltigt på alla som vill delta. Principerna för dialog förutsätter att deltagandet är frivilligt och sker utan tvång. Om de sammankallande särskilt utser vissa personer eller lägger sig i, tenderar det att undergräva plattformens trovärdighet och effektivitet (särskilt om de är myndigheter), och resultaten betraktas som partiska eller uppgjorda på förhand för att passa vissa intressen.

Det kan vara lämpligt att låta en plattform vara öppen och inte tillämpa några deltagandekriterier eller urvalsförfaranden. Många plattformar är begränsade till väldigt specifika områden och branscher (t.ex. sjukhusadministratörer i en viss stad) eller i tiden (dvs. en enda gång, kortvarig eller tillfällig). De mest relevanta deltagarna kommer ändå att infinna sig på grund av plattformens räckvidd och mål.

De icke-statliga organisationernas plattform om EU:s asyl- och invandringspolitik är öppen för alla icke-statliga organisationer i Bryssel som har ett europeiskt nätverk som aktivt deltar i debatten om utvecklingen av EU:s asyl-, flykting- och invandringspolitik. Plattformen har inrättats på initiativ av UNHCR, Amnesty International och Churches' Commission for Migrants in Europe och fungerar som en öppen, informell och politiskt neutral mötesplats för utbyte av information om olika expertområden samt samordning av stödstrategier och stödarbete med nationella medlemsorganisationer eller organisationer i ursprungsländerna som fokuserar på flyktingar, asylsökande eller invandrargrupper.

www.caritas-europa.org/module/FileLib/NGOPlatformfactsheetlayout.pdf

Diaspora Forum for Development (DFD) i Nederländerna består av 21 nationella Diasporaorganisationer som företräder invandrare och flyktingar från sexton ursprungsländer. Forumet fungerar som ett samordnande organ som ger organisationerna en utökad stödjande krets, skapar strategiska övergripande allianser mellan dem och ger dem en starkare röst i det politiska beslutsfattandet om invandring och utveckling. Ledare för olika invandrargrupper har bedömts vara lämpliga som deltagare på grundval av sin förmåga att omsätta praktiska erfarenheter i modeller för politiska instrument. Mötena genomförs så att en ohämmad diskussion mellan människor med olika bakgrund främjas.

www.basug.nl/activities/DiasporaForumforDevelopment.pdf

Ett antal plattformar utgår från plattformens sammansättning när det beslutas vem som får delta i den. De flesta plattformar vill uppnå en balans mellan invandrargrupper och infödda grupper. Andra går ännu längre och vill ha med olika perspektiv inom invandrargrupperna såväl som inom de infödda grupperna. Jämvikten mellan könen betonas ofta i länder där detta föreskrivs i lagen eller där man har en stark kultur av jämställt beslutsfattande. För värdsamhället är ålder en viktig faktor för att man ska kunna beakta en så stor mångfald av åsikter som möjligt. För invandrare kan generation (dvs. första, andra, tredje generationen) vara ett viktigt kriterium. Beroende på den fråga som ska diskuteras kanske de som anordnar plattformen vill ha en jämvikt mellan religiösa, kulturella eller etniska organisationer. Detta garanterar att nya, mindre eller mer fragmenterade grupper inte "faller mellan springorna".

Sedan 1997 utgör den nationella dialogstrukturen för etniska minoritetsgrupper, i enlighet med de demokratiska principerna, en stabil rättslig och ekonomisk grund för den nederländska regeringens samråd med etniska minoriteter. Eventuella tvister mellan dialogdeltagarna och regeringen avgörs av det nederländska parlamentet. Ett av de fyra formella målen för dialogstrukturen är att den ska vara ett kanaliseringsverktyg i tider av social spänning. Kriterierna för finansiering och deltagande är fastställda i lag. Minoritetsorganisationer måste vara landstäckande, ha kvinnor och andra generationens invandrare i ledande ställningar samt ha en styrelse med kompetens och sakkunskap inom olika viktiga politikområden såsom bostäder, arbetsmarknad och utbildning. Under 2004 och 2005 genomfördes en utvärdering av minoritetsorganisationernas representativitet i förhållande till vart och ett av kriterierna och de organisationer som inte uppfyllde villkoren uteslöts.

www.minderheden.org/lom.html

Den europeiska integrationsfondens nationella program kan också användas för att öka medborgardeltagandet från vissa svårnärda eller av tradition utestängda grupper såsom familjemedlemmar till personer som omfattas av invandringsprogram, barn, kvinnor, äldre, analfabeter eller personer med funktionshinder.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

De olika kriterierna garanterar att en plattform inte ignorerar interna motsättningar och konflikter i invandrargrupperna eller hos den infödda befolkningen. Det skapar möjligheter för dessa grupper att träffas, vilket leder till större nätverkande och samarbete.

Branschspecifika, kortvariga plattformar kan ha ett öppet, differentierat medlemskap. Andra plattformar kan tillämpa deltagandekriterier som avser relevans, effektivitet och en balanserad sammansättning. Kriteriernas syfte är att involvera de parter som har störst sakkunskap och störst inverkan på olika delar av samhället.

Regler för deltagande: jämlikhet och ömsesidig respekt mellan deltagarna

Alla deltagare måste iaktta principerna om jämlikhet och respekt och respektera de allmängiltiga mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen. Ingen deltagare kan hävda att han ensam förespråkar eller slår vakt om dessa grundläggande värderingar, oavsett om han företräder värdsamhället eller regeringen eller är invandrare. Detta åtagande speglas i den stora öppenheten i diskussionerna mellan deltagarna.

I praktiken innebär principen om lika behandling att alla deltagare får delta i utformningen av plattformens agenda och får yttra sig på jämlik grund. Deltagarna kan inte förvänta sig att få dominera dialogen eller avgå som "vinnare" som i en debatt, eftersom syftet är att utveckla en grundläggande ömsesidig förståelse och tillit som underlättar koalitionsbyggandet och det praktiska samarbetet.

I en process där principen om lika behandling av deltagarna respekteras måste hänsyn tas till de inneboende ojämlikheterna i partnerskap mellan offentliga myndigheter/privata parter/ icke-statliga organisationer och i maktdynamiken mellan majoritet/minoritet. Icke-statliga organisationer i värdsamhället kan ha offentliga statliga funktioner och större tillgång till resurser, vilket ger dem större kapacitet att delta än mindre icke-statliga organisationer som drivs av invandrare. Tillgången till resurser och religiöst och kulturellt erkännande kan de facto vara orsaken till just det spänningsförhållande som man hoppas lösa genom dialogen. Om eventuella maktobalanser inte åtgärdas, kan dialogplattformen bli ett symptom på det problem som den var avsedd att åtgärda. Deltagarna kan visa att de är medvetna om denna dynamik genom att vidta åtgärder som ger invandrarrepresentanterna möjlighet att bidra på ett lika värdefullt och värderat sätt.

"Initiative Minderheiten" är en plattform för minoriteter i Österrike som arbetar för att minoriteter ska behandlas lika och ha samma rättigheter. Med minoriteter avses de som utsätts för diskriminering på grund av etnisk, social eller religiös tillhörighet, sexuell läggning eller funktionshinder. Definitionen är inte baserad på antalet personer i gruppen, utan på att de saknar makt att leva sitt liv som de vill och bemötas rättvist och jämlikt. Den icke-statliga organisationens mål är att skapa allianser mellan föreningar, organisationer och enskilda personer från dessa olika grupper i syfte att stödja särskilda socialpolitiska appeller.

www.initiative.minderheiten.at

Finansiering: en partnerskapsstrategi för jämlikhet och respekt

Eftersom många icke-statliga organisationer och invandrarföreningar drivs av volontärer och arbetar med mångkulturella grupper som är svåra att nå, kan plattformar överväga "partnerskap" för att överkomma viktiga hinder för verksamheten, t.ex. finansieringen. Partnerskap kan vara mer användbara för organisationer i det civila samhället och minoritetsorganisationer som tillämpar andra modeller för deltagande och har en annan ekonomisk verklighet än statliga aktörer, arbetsmarknadens parter eller andra väletablerade parter. Beslutsfattandet om fördelningen av resurser stör inte dialogprocessen när det sker decentraliserat, evidensbaserat och fullständigt öppet. På det här sättet kan organisationer få formella medel att delta som dialogpartner utan att deras grundläggande skyldigheter som demokratiska företrädare för väljarna eller medlemmarna påverkas eller kan anses ha påverkats.

En partnerskapsstrategi innebär att de som sammankallar plattformen finansierar de icke-statliga organisationernas och frivilligorganisationernas deltagande i utbyte mot sakkunskap och kontakter.

Kontoret för tekniskt stöd till invandrarföreningar, Gatai, i Portugal samarbetar med rådgivande rådet för invandrarfrågor när det gäller att besluta om erkännande av invandrarföreningar och tillhandahålla tekniskt stöd till ett nätverk av olika invandrargrupper. Utgångstanken är att de föreningar som har status som invandrarföreningar är legitima företrädare och bäst lämpade som partner för kulturell verksamhet. Gatai tillhandahåller lokaler, utrustning och teknisk sakkunskap samt deltar i, bedömer och övervakar projekt och anordnar regelbundna möten med invandrarföreningar. Mellan juli 2002 och februari 2005 godkändes 88 ansökningar om ekonomiskt stöd till ett sammanlagt belopp av omkring 962 000 euro.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=News&file=article&sid=2674

Caisa är en internationell kulturcentral som grundades 1996 och som stöds av Helsingfors kulturcentral. Caisa stöder etniska gruppers kulturella verksamhet på stadsnivå som ett sätt att underlätta samverkan mellan invandrare och den övriga befolkningen i Helsingfors. En nyligen genomförd utvärdering har visat att invandrarföreningarna har stor nytta av det materiella stödet och stödet in natura, eftersom de inte själva kan generera tillräckliga resurser för att organisera sin verksamhet och rikta sig till en finländsk publik.

www.caisa.fi

Minoritetshuset i Prag, Tjeckien, tillhandahåller kontorslokaler och bidrag till medborgarföreningar för minoriteter. Huset fungerar som en kontaktpunkt för samarbete och möten mellan nationella minoriteter och den intresserade allmänheten.

www.dnm-praha.cz

Uppbyggnad av grundläggande kunskaper och färdigheter

Utbildning och briefing kan användas för att informera alla partner om spelreglerna, ge dem grundläggande kunskaper och interkulturell kompetens samt tillhandahålla en verktygslåda med färdigheter och strategier. Ledarskapsutbildning och medlingskompetens kan också förbättra den sammankallandes förmåga att leda dialogplattformen. Dialogplattformar kan på så sätt vara en del av organisationernas strategi för interkulturellt lärande.

Plattformen "Generation" (Geração) i Amadora nära Lissabon, Portugal, syftade till att utveckla en bättre förståelse för dynamiken bakom känslor av social utestängning, skolk och avbruten skolgång bland invandrarungdomar i detta mindre gynnade stadsområde. En ungdomskongress och workshoppar anordnades av distriktsstyrelsen, frivilligorganisationer, statliga skolor och stadsdelsnämnden. Fem lokala ungdomar utbildades för att fungera som broar mellan stadsdelen och samhället utanför.

www.eukn.org/binaries/portugal/bulk/practice/2008/3/generation.pdf

Europeiska fackliga samorganisationen (EFS) tillhandahåller medlemmarna en forskningsrapport och en handlingsplan för kollektiva förhandlingar om frågor som rör arbetstagare som är invandrare eller tillhör etniska minoriteter. Rapporten och handlingsplanen kan användas som ett verktyg för dialog om integration på arbetsplatsen. Dokumenten innehåller de huvudpunkter som policyn för kollektivförhandlingar bör täcka och belyser olika framgångar i nationella förbund eller medlemsorganisationer.

www.etuc.org/r/113

Association Migration Solidarité et Echanges pour le Développement (AMSEAD) i Strasbourg, Frankrike, anordnade ett tvåveckors utbyte kallat "Ett möte mellan kulturer" för 36 ungdomar från tre mottagande EU-länder (Tyskland, Frankrike och Sverige) och tre avsändarländer i Medelhavsområdet (Algeriet, Libanon, Turkiet). Man anordnade halvdagseminarier, kulturella workshoppar och studiebesök om invandringen och ojämlikheterna mellan nord och syd, minoriteternas identitet och kulturella mångfald, religionens roll för integrationen och hur EU bör hantera invandrarnas rättigheter.

<http://amsed.fr/echanges.php>

En praktisk strategi

Vid besluten om hur en plattform ska genomföras och drivas (dvs. struktur, mötesplats och tidsplanering) kan man tillämpa en praktisk strategi som grundar sig på principen om aktiv inkludering. Denna strategi innebär kreativa och flexibla lösningar, såsom samråd på kvällstid med arbetstagare, barnomsorg för föräldrar samt täckning av transportkostnader för dem som behöver det. Eftersom människors faktiska språkkunskaper och bekvämlighet med situationen i praktiken kan vara lägre än vad de faktiskt uppger, kan tolkar användas för att garantera att språkkunskaperna inte blir ett hinder för att bygga upp ett ömsesidigt

förtroende och en ömsesidig förståelse genom dialog. Slutligen bör man på agendorna och i tidsplaneringen lämna utrymme för de nya frågor som oundvikligen kommer att dyka upp när partnererna sammankallats och processen redan är igång.

När beslut om hur plattformen ska genomföras (dvs. struktur, mötesplats, tidsplanering, tolkning) grundas på principerna om aktiv inkludering, bidrar varje litet praktiskt steg till att skapa en kultur med öppen och respektfull dialog.

En nyckelprioritering för den nationella interkulturella hälso- och sjukvårdsstrategi som genomförs av irländska Health Service Executive är att övervaka den etniska jämlikheten. I arbetet för att göra planeringen och utvärderingen mer lyhörd och evidensbaserad ingår att ha kunskap om hälsobehoven och hälsoutfallet hos tjänsteanvändare från olika bakgrunder. Inom ramen för strategins samrådsprocess har många flexibla och kreativa åtgärder använts för att aktivt involvera grupper som är svåra att nå, såsom invandrade arbetstagare, papperslösa och kvinnor med konservativ bakgrund som inte känner sig bekväma med att delta i offentliga möten. Samordnarna arrangerar samråd på kvällstid, använder olika format från stora workshoppar och undersökningar till små fokusgrupper och personliga intervjuer, hjälper till med transporter och barnomsorg och ser till att tolkar är tillgängliga vid behov.

www.lenus.ie/hse/bitstream/10147/45775/1/9101.pdf

Säkerställande av koherens mellan olika sektorer och myndighetsnivåer

I hela EU har dialogplattformar vuxit fram på ett oplanerat och ojämnt sätt inom många olika sektorer. I nordvästra Europa har det funnits statliga rådgivande organ eller riktlinjer för integrationsfrågor vid kollektivförhandlingar sedan efterkrigstiden, medan nationella dialoger över religionsgränserna är nyare företeelser. Under det senaste årtiondet har ett stort antal projekt inletts på det kulturella området och utbildningsområdet, särskilt under Europeiska året för interkulturell dialog 2008.

Dialogplattformar kan behöva ta upp angränsande ämnen, t.ex. tillgång till bostäder, hälso- och sjukvård och utbildning. När en offentlig myndighet tar på sig rollen som sammankallande av en dialogplattform är den skyldig att säkerställa konsekvens mellan politik och dialog.

Inom partnerskapen för jämlikhet (Equalities Partnerships) i Storbritannien samlas lokala myndigheter och offentliga nyckelorgan såsom polisen, primärvårdsförvaltningar och leverantörer av frivilligtjänster för att diskutera och samordna sitt jämlikhets- och mångfaldsarbete när det gäller tillhandahållandet av tjänster i samhället. Ett exempel är jämlikhetspartnerskapet i Sefton.

www.sbp.sefton.gov.uk/Default.aspx?page=357

Från tillfällig till kontinuerlig dialog och verksamhet

Lanseringen av en plattform väcker förväntningar hos allmänheten och parterna på att de aktuella problemen kommer att åtgärdas framgångsrikt. Särskild uppmärksamhet måste därför fästas vid att planera för resultaten. De sammankallande kommer att ägna mycket tid åt att behålla plattformens fokus och hantera deltagarnas mångfald av intressen. De måste se till att involvera parter som har förmåga att leverera och uppfylla plattformens mål. I annat fall kanske plattformen bara blir en massa prat, vilket kan leda till att parterna tröttnar på samrådet och förlorar intresset för att delta i nästa plattform, om inget gjorts med det som sades i den förra.

Dialogplattformar kan inte förväntas att fungera som en snabblösning. För att omsätta dialog i handling krävs att deltagarna redan från första början ser plattformen inte som ett engångsevenemang, utan som en del i en process där de kan göra ett "kritiskt åtagande". Skyldigheten att följa upp arbetet är störst för arrangörerna själva, särskilt om det är en offentlig myndighet som sammankallat plattformen.

Beroende på graden av ömsesidig förståelse och förtroende som uppnås mellan deltagarna kan en plattform förväntas ha olika resultat och inverkan på deltagarna och samhället.

Ett exempel: Dialogen har formen av ett ömsesidigt utbyte av information. Deltagarna förklarar hur de tolkar och ser på en given situation. Den omständigheten att de olika parterna satte sig ner för ett öppet och respektfullt utbyte av åsikter kan ha en lugnande inverkan på allmänheten, om än symboliskt och tillfälligt.

Efter dialogen har deltagarna en nyfunnen mottaglighet för olika åsikter. Som ett tecken på förtroende anpassar de sin retorik för att ta hänsyn till olikheterna. Dessa små anpassningar påverkar så småningom människors sätt att tänka på och tala om frågan. I det här scenariot tillmötesgår deltagarna varandra genom att uttrycka sig mindre radikalt och mer inkluderande.

Om man går ytterligare ett steg kommer deltagarna fram till en gemensam, mer komplex förståelse av frågan och identifierar en gemensam grund och fördelar med mångfalden. Parterna avslutar med att uttrycka ett ömsesidigt förtroende och uppmanar till samhällsverksamhet i avsikt att inspirera till uppföljning från allmänheten och det civila samhället. De här resultaten kan ha en större inverkan på folks sätt att tänka och tala. Uppmaningarna till verksamhet kan resultera i särskild verksamhet som åtminstone tillfälligt stärker de sociala nätverken och föreningsnätverken i samhället.

Den tyska islamkonferensen (DIK) är en kontinuerlig dialogprocess mellan inrikesministeriet samt infödda tyskar och medborgare med muslimsk bakgrund om ämnen såsom integration, extremism samt social- och religionspolitiska principer. Till följd av plenarsessionerna i augusti 2007 enades de 15 deltagarna från olika myndighetsnivåer och de 15 deltagarna från de tyska muslimska samfundet om en sammanfattning av de fyra DIK-arbetsgruppernas slutsatser, där det rekommenderas att man ska definiera en gemensam syn på integrationsfrågorna, finansiera forskning för att samla in mer empiriska data om situationen för muslimer i Tyskland, föreslå sätt att påskynda införandet av muslimsk religionsundervisning i offentliga skolor, öka medvetenheten i medierna och inrätta ett kunskapscentrum för ytterligare samarbete. En ny webbplats har skapats i syfte att öka insynen i samråden och rekommendationerna, öka acceptansen för dialogen genom att förbättra möjligheterna att delta i den samt öka objektiviteten i tyska databaser om islamska religiösa seder.

www.deutsche-islam-konferenz.de

Under dialogens gång kommer deltagarna också fram till konkreta ramar för uppföljande verksamhet.

De kan besluta att dialogen ska göras varaktig genom att plattformen institutionaliseras. Om det är en offentlig myndighet som har sammankallat plattformen, kan den införlivas i det/de relevanta regeringsdepartementens samrådsinfrastruktur. En sådan institutionell förändring leder bl.a. till starkare föreningsnätverk och en delad känsla av meningsfullhet bland de organisationer som arbetar med samma fråga.

”Runda bordet för muslimer” och det muslimska rådet inrättades för att skapa kontakt mellan företrädare för muslimska organisationer och viceborgmästaren i München. Plattformarna är numera väletablerade nätverk som har resulterat i stadsfullmäktigeförslag om muslimska begravningar och om att införa muslimsk religionsundervisning i nära samarbete med skolorna i München och runda bordet.

www.muenchen.de/interkult

Den nationella rådgivande kommittén om rasism och interkulturalism (NCCRI) i Irland fungerade från 1997 till 2008, när den införlivades i regeringsarbetet, som en plattform för interkulturell dialog som syftade till att skapa samförstånd och påverka politikutvecklingen.

www.nccri.ie

Deltagarna kan även besluta att inrätta nya plattformar om andra problemfrågor. Medlemskapet kan öppnas på nytt och anpassas, medan rollen som sammankallande roterar. Deltagarna kan då dra nytta av den ömsesidiga förståelsen och förtroendet inom ett område för att gripa sig an ett annat område, i hopp om en positiv spridningseffekt.

Deltagarna gör inom ramen för vart och ett av sina arbetsprogram kortsiktiga åtaganden att genomföra gemensam verksamhet. Vid denna offentliga verksamhet används deltagarnas nyfunna ömsesidiga förståelse och förtroende som startpunkt för att öka förståelsen och förtroendet hos deras väljare och allmänheten. Resultatet är temporärt starkare föreningsnätverk och sociala nätverk. Samordnings- och verkställighetsmekanismer införs för att garantera att verksamheten genomförs kollektivt inom en given tidsram och på ett strukturerat sätt.

I syfte att omsätta dialog i handling efter det första integrationstoppmötet i Tyskland i juli 2006 fastställdes tydliga mål i den nationella integrationsplanen samt mer än 400 åtgärder och frivilliga åtagande från statliga och icke-statliga aktörer på olika myndighetsnivåer. En första rapport om framstegen lades fram i november 2008.

www.bundesregierung.de/nn_6516/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Integration/kasten1-der-nationale-integrationsplan.html

De som sammankallar en plattform bör undvika att vara alltför föreskrivande när möjlig verksamhet diskuteras. Det är större chans att en plattform stöder uppföljande verksamhet om den själv föreslagit den. I de "kritiska åtagandena" ingår t.ex. rätten att protestera, göra framställningar, stödja och företräda olika intressen. Deltagarna och allmänheten förväntar sig också att regeringen ska infoga den föreslagna verksamheten i sin framtida arbetsplan.

Förbundsstaten Berlins handlingsprogram för social sammanhållning anslög en halv miljon euro 2007 och en miljon euro i september 2008 till "tandemprojekt" för att bygga varaktigt samarbete mellan invandrarorganisationer och institutioner i värdsamhället/offentliga institutioner. Gemensamma projekt genomförs som avser ungdomsutbildning, antidiskriminering och vuxenutbildning med det kortsiktiga målet att överföra kunskap och bygga upp invandrarföreningarnas kapacitet.

www.berlin.de/lb/intmig/index.html

Religionsrådet i Genua har genomfört regelbundna dialogmöten med 16 religiösa samfund och två ekumeniska föreningar i syfte att uppmuntra bättre kunskapsöverföring och kommunikation med den offentliga förvaltningen. Religionsrådet försöker att varje år åstadkomma minst en gemensam publikation och gemensam verksamhet som involverar medborgare från olika kultur och religioner.

www.comune.genova.it

Deltagarna gör mer långsiktiga samarbetsåtaganden i hopp om att de kortsiktiga resultaten ska vara längre, till och med efter det att dialogplattformen upphört och allmänheten och den politiska agendan har vänt sin uppmärksamhet mot andra frågor. De bygger därför in mekanismer för offentlig utvärdering och feedback om utförandet och resultaten av de gemensamma verksamheterna.

"Dialogdagen" i Rotterdam genomförs för närvarande av en plattform med företrädare från 74 olika organisationer. Medlemmarna utbildar facilitatorer för dialogdagen vars uppgift det är att skapa en trygg miljö där deltagande invånare i Rotterdam kan lära sig av varandras erfarenheter när det gäller centrala ämnen såsom livet tillsammans i en multikulturell stad, tillhörighetskänsla och identitet. Medlemmarna använder också sina respektive nätverk för att nå ut med information om dagen till ett brett tvärsnitt av staden utan en stor pr-budget. Medlemmarna säger att samarbetet inom plattformen har blivit ett mål i sig för organisationerna. I dialogdagen 2007 deltog 1 700 invånare i Rotterdam. Utvärderingar har visat att deltagarna är mycket entusiastiska inför processen. Arrangörerna har noterat att 20 nederländska städer samt Berlin och Bryssel har tagit efter idén.

www.dagvandedialog.nl

Birmingham Women's Peace Group (1993–2006) var en liten bönegrupp som hade bildats som en del av en bönekedja för kvinnor som hade inrättats till följd av krigen i Bosnien. Den växte från att vara en liten ekumenisk grupp till att överbrygga klyftorna mellan olika trosriktningar och omfattade när den var som störst, vid varje möte, 80–100 kvinnor från 30 olika nationaliteter och med olika tro, ras, ålder och social bakgrund. Deltagarna ökade sin förståelse för de andras tro, arbete och livserfarenheter genom öppna diskussioner. Deras dialog ledde till ett växande antal samhällsprojekt, gruppresor och nätverkssamarbete med andra integrationsaktörer samt insamling av medel till katastrofhjälp, flyktingkvinnor och organisationer som tillhandahåller tjänster för invandrare. Ett av de viktigaste resultaten var att muslimska, sikhiska och hinduiska kvinnliga präster anlätades av sjukhusen i Birmingham.

I stadsdelen Nørrebro i Köpenhamn i Danmark gick invandrapappor samman 1997 i en grupp för att göra samhället säkrare. Till följd av våldsamma sammandrabbningar mellan polisen och andra generationens invandrarungdomar inledde 70 pappor och den lokala imamen en dialog med en grupp pojkar om personligt ansvar och samhällsansvar. Stadsfullmäktige och frivilligarbetare från Röda korset började stödja projektet, som utvidgades till att omfatta andragenerationens flickor och även undervisning i danska och arabiska. Projektet har enligt utvärderingen ökat förtroendet mellan papporna, ungdomarna och stadsfullmäktige.

www.idebanken.no/english/Goodexamples/bibliotek_engelsk/ProjektID.asp?ProjektID=256

4.2 Roller för en ledande offentlig myndighet eller framstående organisation i det civila samhället

En plattform behöver stödjas av erkända offentliga personer som kan införliva den i processen för politiskt beslutsfattande om integration och interkulturell kompetens. Politiken skapar ramen för dialogen i det civila samhället. Offentliga myndigheter kan införliva dialogen i sitt arbete och öka dess inverkan genom att länka den till olika nivåer och sektorer. De som är bäst ägnade att stödja en plattform behöver emellertid inte ha kapacitet att leda eller organisera den.

I enlighet med subsidiaritets- och närhetsprinciperna är myndigheter på lägre nivåer, som befinner sig närmast invånarna, särskilt trovärdiga och lämpade som sammankallande och ordförande. En stads arbete med enskilda invandrargrupper, invandrarsamhället, lokalområdet och hela kommunen samordnas bättre genom en plattform, som i sig blir ett synligt tecken på det mångfaldiga samhällsengagemanget.

Plattformar kan också bildas på initiativ av det civila samhället, mellan likartade organisationer inom kultur, utbildning och religion. Stiftelser, arbetsmarknadsparterna eller andra aktörer i den privata sektorn kan också vara drivkraften bakom att plattformar skapas.

Alla dialogplattformar genomgår fyra faser, nämligen överenskommelse och förberedelse, dialog och utbyte, reflexion och rapportering samt utvärdering och handling. Som ledare har offentliga myndigheter och det civila samhället olika uppgifter under dessa faser.

Överenskommelse och förberedelse

Myndigheter på lokal, regional, nationell och europeisk nivå kan fungera som finansiärer och kan uppmuntra utvecklingen av dialogplattformar genom prioriteringar och kravspecifikationer i sina förslagsinfordringar. En särskild fond kan också inrättas för ändamålet. I annat fall kan myndigheterna hjälpa till med att skaffa finansiering genom att upprätta kontakter med andra möjliga givare och styra deras förväntningar.

Den dialog som uppkommer inom en plattform är resultatet av omfattande förberedelser och diskussioner mellan parterna och deras respektive organisationer. För att bäst bidra till en överenskommelse om målen kan offentliga myndigheter stödja en utredning för att utvärdera den aktuella situationen, olika parter förväntningar och lämpliga dialogmetoder. De kan finansiera eller tillhandahålla utbildning, forskning och information om livssituationen för invandrare och om relevant politik inom områdena samhällsekonomi, integration och antidiskriminering. De kan också hjälpa till med att anordna möten mellan dialogparterna och de organisationer, medlemmar eller invånare som de företräder. Myndigheterna kan behöva överväga åtgärder eller finansiera en policy för eventuell adjungering, särskilt av invandrarorganisationer.

Offentliga myndigheter eller ledare från det civila samhället möjliggör en dialogplattform genom att finansiera förberedande behovsbedömningar och samråd med samhället, plattformens sekretariat samt medlemmarnas deltagande och utbildning.

I Spanien innehar stiftelsen Luis Vives den här rollen och förbättrar kapaciteten hos icke-statliga organisationer, framför allt invandrarorganisationer, genom att tillhandahålla särskilt tekniskt stöd och särskilda bidrag.

www.fundacionluisvives.org

Dialog och utbyte

Den minst aktiva av de roller som offentliga myndigheter kan inneha är som en observatör som lyssnar och lär av plattformens utbyte. De kan även behöva ställa upp som talare i egenskap av sakkunniga inom ett särskilt politikområde. Offentliga myndigheter kan även tilldelas den mer formella rollen av sammankallande. Denna roll kan delas med aktörer i det civila samhället, stiftelser och arbetsmarknadsparter, som ofta ligger bakom dialogplattformarna. Denna roll innefattar att vara värd för plattformen och organisera mötena samt hålla ett inledande eller avslutande anförande. De kan anmodas att ta på sig den mer aktiva rollen som moderator med ansvar för att vara ordförande under mötena och samordna agendan med de olika parterna. Deras åtagande kan öka om en stor misstro mellan parterna kräver att de medlar. Slutligen kan offentliga myndigheter delta direkt i dialogen som de mest relevanta och representativa parterna när det gäller att behandla en överbyggande fråga, särskilt i samband med en dramatisk politisk eller samhällelig händelse.

Myndigheter och aktörer i det civila samhället kan ha flera olika roller: "ärlig mellanhand" som underlättar ett öppet och respektfullt utbyte av åsikter, sammankallande eller moderator, vanlig deltagare, tillfrågad sakkunnig eller intresserad observatör.

Stadsfullmäktige i Dublin främjar integrationen genom politiskt deltagande i "Migrant Voters Project". Unga betrodda invandrarledare, särskilt från nyanlända grupper, utbildas och erhåller flerspråkigt pr-material och resurser för att hålla möten om rösträtt i den grupp de tillhör.

www.dublin.ie/arts-culture/migrant-voters-campaign.htm

I Spanien driver den offentliga stiftelsen "Pluralismo y Convivencia" (Pluralism och leva tillsammans) en dialogplattform med företrädare från olika religiösa minoritetsgrupper och stöder sedan de projekt som plattformen utvecklar inom områdena kultur, utbildning och social integration. En annan verksamhet består i att sprida information om dessa religiösa grupper i det spanska samhället i syfte att bekämpa stereotyper och fördomar hos allmänheten.

www.pluralismoyconvivencia.es

Reflexion och rapportering

Dialogen är inte slut i och med utbytet, utan den är en fortlöpande process med svar och omprövningar, enighet och motsägelser, likheter och olikheter, protokoll och experimenterande. Processen går vidare med ytterligare diskussioner, bilaterala möten, forskning, samrådsmöten etc.

I rollen som sammankallande eller moderator kan även ingå att sköta sekretariatets uppgifter. Till sekretariatets ansvar hör att underlätta kommunikationen och se till att plattformen fungerar smidigt. Sekretariatet registrerar och uppdaterar resultaten av plattformens arbete och kan därför även fungera som kunskapskälla. Med resultat avses interna texter såsom protokoll, arbetsordningar samt dokument och utvärderingsrapporter. Det finns en lång rad möjliga externa resultat, från ramavtal om minimistandarder för dialog till ramar för gemensamma åtgärder, riktlinjer och uppförandekoder för organisationer, gemensamma politiska prioriteringar, gemensamma ståndpunkter, förklaringar, verktygslådor etc. Dessa resultat är tillgängliga för allmänheten, som kan använda materialet för vidare dialog och uppbyggande verksamhet.

Bistånd från de offentliga myndigheterna med informationsspridningen kan vara en viktig del av en dialogplattformens strategier för att nå ut. Stöd vid utvecklingen av en kommunikationsstrategi kan förbättra dialogplattformens förmåga att väcka pressens intresse och få kontakt med utbildningsinstitut, det civila samhället och politiska aktörer i andra medlemsstater och på EU-nivå. Offentliga myndigheter kan övervaka processen för att se till att informationen når fram till samhällets olika grupper, även utsatta grupper. De kan också göra uttalanden som sätter dialogen i ett sammanhang och hantera förväntningarna från olika aktörer och allmänheten.

År 2008 lanserade Dublin City Council Development Board en ny ram för samarbete mellan staten, lokala myndigheter, företag och arbetsmarknadsparter kallad "Towards Integration: A City Framework". Parterna i plattformen uppmuntras att främja partnerskap för genomförande av integrationspolitiken. De ser t.ex. över och anpassar sin politik och sina prioriteringar på grundval av en gemensam stadga som innehåller åtaganden i 10 punkter. Plattformen är avsedd att vara en startpunkt för samråd med invandrargrupperna för att identifiera viktiga problemområden, kontaktpunkt för nätverk och forskning samt facilitator för en årlig integrationsdialog och för lokala integrationsforum.

www.dublin.ie/uploadedFiles/Culture/Towards%20Integration%20Final.pdf

Utvärdering och handling

I rollen som sammankallande, moderator och ofta även finansiär kan offentliga myndigheter anmodas att göra en utvärdering. Utvärdering av dialogplattformar är ett problematiskt område, som enligt de praktiskt verksamma behöver diskuteras ytterligare. Även om parterna gör en positiv bedömning av dialogen kan de alla ha dragit olika slutsatser av utbytet och kommit fram till motstridiga åsikter, samtidigt som de bakomliggande samhällsproblemen sannolikt finns kvar. I rollen som utvärderare måste de offentliga myndigheterna hitta olika sätt att mäta resultaten av dialogplattformar. De måste klarlägga de deltagande parternas intressen och åsikter genom olika kvalitativa och kvantitativa åtgärder såsom undersökningar och intervjuer. I en andra fas kan överläggningar hållas innan man kommer fram till de slutliga slutsatserna.

I augusti 2007 organiserade det österrikiska förbundsministeriet och den österrikiska integrationsfonden en integrationsplattform dit man inbjöd företrädare för regeringen, förbundsstaterna, religiösa samfund, invandrarorganisationer och icke-statliga expertorganisationer. Inrikesministeriets nationella handlingsplan användes som grund för en landsomfattande diskussion där experternas slutsatser kopplades samman med medborgarnas idéer och olika samhällsinitiativ. 40 000 personer besökte webbplatsen och 6 000 deltog i en informationskampanj som turnerade runt till 20 städer, vilket resulterade i att man fick in mer än tusen förslag. Resultaten av integrationsplattformen, inbegripet expertrapporterna, har bidragit till utvecklingen av en nationell handlingsplan för integration i Österrike.

www.integration.at

Avslutningsvis kan offentliga myndigheter välja att omsätta dialogens resultat i handling med bistånd av de olika dialogparterna. Plattformar kan ge upphov till nya dialogplattformar, informationskampanjer, framställningar, folkomröstningar, kurser, offentliga tjänster, handböcker, festivaler, volontärprojekt, broschyrer, forskningsrapporter, skolböcker, webbplatser, konstprojekt etc. Offentliga myndigheter eller andra tredjeparter kan finansiera eller övervaka genomförandet av eventuella överenskommelser om gemensam verksamhet som en dialogplattform har lett fram till. De kan också säkerställa en långsiktig kontinuitet genom att skapa återkopplingar med andra dialoger eller införliva dialogen i sina samrådsförfaranden. På det här sättet bidrar offentliga myndigheter till att befästa det samarbete och förtroende som genererats genom dialogen.

Kommun- och stadsfullmäktige i Storbritannien kan använda nationella resultatindikatorer som visar bästa värde för att avgöra på vilken jämlikhetsnivå de befinner sig och själva bedöma kvaliteten och framstegen i sitt jämlikhets- och mångfaldsarbete. För att uppnå nivå 2 krävs att den lokala myndigheten har inrättat utvecklingsbedömningar och samrådsplattformar som sammanför de olika delarna av myndigheten.

www.communities.gov.uk/localgovernment/performanceframeworkpartnerships/bestvalue/bestvalueperformance

Accenture Institute for Public Service Value har genomfört åtta globala forum (bl.a. i London, Berlin, Paris och Madrid) där man samlade fokusgrupper med 60–85 lokala invånare som var representativa för demografin i respektive stad. Feedbacken användes för att utarbeta en ram för styrning av offentliga tjänsters värde ("Public Service Value Governance Framework"), som en mer samhälleligt engagerad styrningsmodell som ger invånarna möjlighet att samarbeta med folkvalda tjänstemän för att forma och rikta de offentliga tjänsterna.

www.accenture.com/NR/rdonlyres/468CFD7A-73CC-4047-B56D-D647DF271D45/0/ExecutiveOverview_051508.pdf

Slutsatser

1. En dialogplattform är en samhällelig mötesplats där ett öppet och respektfullt åsiktsutbyte kan inledas mellan invandrare, med invånare i samma område eller med regeringen. Målet är att deltagarna ska få förtroende för varandra och komma fram till en gemensam förståelse av ett särskilt problem samt hitta en gemensam grund för att lösa det tillsammans.
2. Genom att undanröja lagbestämmelser som hindrar invandrarnas medborgardeltagande skapas möjligheter till utveckling av det civila samhället och rådgivande organ, som sedan kan bli nyckelaktörer i en dialogplattform.
3. Behovet av en plattform bedöms genom att den berörda gruppen uppmanas att identifiera sina viktigaste problem samt uppge huruvida de tror att andra känner till deras problem och huruvida de litar på att andra kan samarbeta med dem för att lösa det.
4. När en plattforms fokus väl har bestämts är det lättare för deltagarna att finna gemensam grund om problemet formuleras på ett inkluderande sätt som omfattar alla invånare.
5. Medlemmarna i en plattform är "företrädare" när de väljs in genom fria val och "deltagare" när de utses på grund av sina kontakter och sin effektivitet i fråga om det aktuella problemet. De sammankallande måste bedöma huruvida det krävs en demokratisk eller formell strategi för att deras plattform ska ses som en trovärdig samhällelig mötesplats.
6. Branschspecifika, kortvariga plattformar kan ha ett öppet, differentierat medlemskap. Andra plattformar kan tillämpa deltagandekriterier som avser relevans, effektivitet och en balanserad sammansättning. Kriteriernas syfte är att involvera de parter som har störst sakkunskap och störst inverkan på olika delar av samhället.
7. En partnerskapsstrategi innebär att de som sammankallar plattformen finansierar de icke-statliga organisationernas och frivilligorganisationernas deltagande i utbyte mot sakkunskap och kontakter.
8. När beslut om hur plattformen ska genomföras (dvs. struktur, mötesplats, tidsplanering, tolkning) grundas på principerna om aktiv inkludering, bidrar varje litet praktiskt steg till att skapa en kultur med öppen och respektfull dialog.
9. Offentliga myndigheter eller ledare från det civila samhället möjliggör en dialogplattform genom att finansiera förberedande behovsbedömningar och samråd med samhället, plattformens sekretariat samt medlemmarnas deltagande och utbildning.
10. Myndigheter och aktörer i det civila samhället kan ha flera olika roller: "ärlig mellanhand" som underlättar ett öppet och respektfullt utbyte av åsikter, sammankallande eller moderator, vanlig deltagare, tillfrågad sakkunnig eller intresserad observatör.

Kapitel 5

Förvärvande av medborgarskap och utövande av aktivt medborgarskap

Medborgarskapet anger människors rättsliga förhållande till en stat. Medborgarna och staten har vissa skyldigheter och vissa rättigheter gentemot varandra. Medborgarskap kan erhållas genom olika rättsliga processer, t.ex. naturalisering eller enligt principen *ius soli* (född i landet). Det finns många olika slag av medborgarskap i dagens värld, men grundkonceptet handlar om att utöva de rättigheter och skyldigheter som följer av att vara medlem i en liberal demokratisk gemenskap (som nationell medborgare, EU-medborgare, lokal invånare, ekonomisk, social och kulturell aktör etc.). Genom aktivt medborgarskap länkas medborgarnas mångfald av identiteter samman och de får möjlighet att bidra till det ekonomiska, sociala, kulturella, medborgerliga och politiska livet i samhället.

Det här kapitlet fokuserar på en dubbel strategi för att främja integrationen av invandrare genom förvärvande av medborgarskap. En medborgarcentrerad strategi för integration innebär att det inrättas många olika samhällsverksamheter som underlättar förvärvandet av medborgarskap. Vissa rättsliga och politiska hinder som oavsiktligt utestänger eller avskräcker invandrare från att ansöka kan avlägsnas, vilket leder till större öppenhet hos allmänheten och medborgarskap för fler invandrare. De delar av det administrativa förfarandet där det finns störst möjlighet att snabba på processen kan förbättras, vilket leder till ökad tillfredsställelse med tjänsterna hos nya medborgare och större effektivitet i genomförandet av olika åtgärder, t.ex. språkbedömningar. En metod för att underlätta förfarandena som särskilt har prioriterats i flera medlemsstater är att involvera allmänheten mer, t.ex. genom naturaliseringsceremonier. Genom att uppmuntra aktivt medborgarskap bland nya och gamla medborgare får de möjlighet att forma en delad framtid i ett mångkulturellt samhälle.

Frågor som rör erhållande av nationellt medborgarskap, och följaktligen EU-medborgarskap, regleras uteslutande genom medlemsstaternas lagstiftning och politik. Frågor som rör medborgarskap har emellertid tagits upp vid flera ministermöten och möten i Europeiska rådet samt i flera meddelanden från Europeiska kommissionen. EG-domstolen har också upprepade gånger behandlat mål som rört medlemsstaternas medborgarskapslagstiftning.

År 1999 stödde Europeiska rådet i Tammerfors målet att tredjelandsmedborgare som lagligen vistats längre tid i en medlemsstat ska erbjudas möjlighet att få medborgarskap i den stat där de vistas.

Enligt den gemensamma agendan för integration från år 2005 bör genomförandet av gemensam grundprincip nr 9 (invandrarernas medverkan i den demokratiska processen) stärkas på nationell nivå genom utarbetandet av nationella förberedande program om medborgarskap och naturalisering.

Vid det informella mötet i Potsdam 2007 föreslog EU:s integrationsministrar att man inom ramen för det europeiska samarbetet ska undersöka och förtydliga "de olika uppfattningar om och inställningar till de idéer om deltagande och de olika uppfattningar om medborgarskap som nu diskuteras och samtidigt beakta det EG-regelverk som berörs när det gäller invandrares integration och medlemsstaternas konstitutionella och rättsliga system samt diskutera och utbyta erfarenheter om system för naturalisering som tillämpas av medlemsstaterna".

5.1 Olika begrepp och mångfalden av intressen i en delad framtid i ett mångkulturellt samhälle

Begreppen "medborgarskap" och "medborgarrätt" används i samma betydelse i dagligt tal. I ett antal europeiska språk är det till och med svårt att skilja mellan de båda begreppen.

Den europeiska konventionen om medborgarskap undertecknades i Strasbourg den 6 november 1997 och trädde i kraft den 1 mars 2000. Denna vittomfattande Europarådskonvention innehåller de väsentliga principer och regler som är tillämpliga på alla aspekter av medborgarskap, såsom förhindrande av statslöshet, icke-diskriminering och respekt av rättigheterna för personer med varaktig hemvist på territoriet i fråga. Konventionen har hittills undertecknats av 18 EU-medlemsstater och ratificerats av 11.

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=166&CM=1&DF=7/5/2007&CL=ENG>

I den europeiska konventionen om medborgarskap definieras "medborgarskap" som "det rättsliga förhållandet mellan en person och en stat; termen har inte avseende på en persons etniska ursprung". Medborgarskap medför rättigheter (politiska, ekonomiska, sociala, kulturella etc.) och skyldigheter som är förbehållna medborgare i en stat. Flerfaldigt medborgarskap definieras som samtidigt innehav av två eller flera medborgarskap för en och samma person. I artikel 15 i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna (1948) fastställs att envar har rätt till en nationalitet och att ingen godtyckligt får berövas sin nationalitet. På samma sätt har en person rätt att ändra nationalitet genom att avsäga sig sitt medborgarskap och/eller erhålla ett annat. Naturalisering är en av de lagliga processer genom vilka icke-medborgare kan erhålla medborgarskap i en stat.

"Medborgarrätt" handlar om att utöva de rättigheter och skyldigheter som följer med att vara eller bli medlem i en särskild enhet (dvs. en stat, en region, en stad, en branschorganisation, politiska partier, samhällsrörelser eller religiösa organisationer). Det är mindre ett rättsligt än ett politiskfilosofiskt begrepp. Enheten åtar sig att öppna medlemskapet genom att anpassa reglerna för inträde i syfte att uppmuntra potentiella nya medlemmar, samt att skapa förutsättningar för dem att delta som aktiva medlemmar. De nya medlemmarna, som kommer från olika grupper, åtar sig att bidra till den nya enhetens framtid och utnyttja sina möjligheter till aktivt deltagande som medlemmar. Befintliga medlemmar åtar sig att välkomna nya medlemmar, behandla dem som jämlika och dela enhetens framtid med dem.

"Nationellt medborgarskap" är den klassiska länken mellan det rättsliga och det politiskfilosofiska begreppet och kan definieras som att man tar på sig och utövar de rättigheter och skyldigheter som är förbehållna medborgare.

Medborgarrätt och medborgarskap som begrepp har emellertid också delats upp och i nutida politik har de många olika innebörder. Nya rättsliga former av supranationellt och subnationellt medborgarskap har skapats genom europeiskt och internationellt samarbete. Möjligheterna och villkoren för att delta i dessa former av medborgarskap ses regelbundet över på internationell nivå.

”Samhällsmedborgarskap” är ett begrepp som uppkommit inom ramen för det europeiska integrationssamarbetet och som syftar till att öka solidariteten och skapa en delad känsla av tillhörighet mellan medborgarna, EU-medborgarna och tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i medlemsstaterna. Staten åtar sig att bevilja tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i landet större rättigheter och skyldigheter på basen av hur länge de varit bosatta där.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0757:SV:HTML>

”Medborgarskap i Europeiska unionen” grundar sig på medborgarskap i en EU-medlemsstat. EU-medborgare bör ha samma grundläggande rättigheter och skyldigheter oavsett var i EU de är bosatta. De har t.ex. rätt att fritt röra sig och bosätta sig i en annan EU-medlemsstat, bo där tillsammans med sin familj samt rösta och ställa upp i kommunalval och i val till Europaparlamentet.

Sedan 1974 har EU-medborgarskapets subjektiva sida regelbundet följts genom Standard Eurobarometer, som har undersökt EU-medborgarnas känsla av tillhörighet, deras syn på viktiga politiska frågor, deras stöd för medlemskap, deras bild av EU och deras förtroende för EU-institutionerna. Uppgifter är också tillgängliga om utövandet av rättigheterna som EU-medborgare.

http://ec.europa.eu/public_opinion/standard_en.htm

www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/59/en/1/ef0659en.pdf

Vidare har nya, icke-rättsliga former av medborgarskap utvecklats kring det aktiva utövandet av rättigheter och påtagandet av skyldigheter i samfund som är verksamma på nivåer ovanför respektive under den nationella nivån.

Europeiska kommissionen har gjort en mätning av aktivt medborgarskap när det gäller deltagandet i det politiska livet, det civila samhället och samhällslivet samt de gemensamma värderingar som behövs för aktivt medborgarskap (dvs. mänskliga rättigheter, demokrati, interkulturell förståelse).

<http://active-citizenship.jrc.it/Documents/active%20citizenship/Measuring%20Active%20Citizenship%20across%20Europe.pdf>

Samhällsverksamhet som underlättar förvärvandet av medborgarskap

När första generationens invandrare skaffar sig rötter i bostättningslandet, väljer de att delta i samhället på olika sätt. Stater, regioner, kommuner, arbetsgivare och utbildningsinstitut – alla kan bidra till att skapa och främja samhällsverksamhet som gör det lättare för invandrare att förvärva medborgarskap. Den här medborgarcentrerade strategin för integration kan beskrivas som åtgärder som undanröjer hindren för invandrarnas deltagande och stöder organisationer som erbjuder nya former av samhällsdeltagande som är öppna för såväl invandrare som infödda invånare. Dessa åtgärder sträcker sig från medborgarrättsundervisning i skolor, samhällsundervisning, rösträtt i lokalval och informationsåtgärder till utvecklingsprogram som genomförs tillsammans med ursprungsländerna. Verksamheter som främjar ett aktivt, frivilligt deltagande bör utformas så att de är

- livskraftiga (låg tröskel för inträde och deltagande),
- varierade (invandrarnas egen förmåga och önskemål beaktas),
- öppna för alla invånare (främjar frekvent samverkan och lika behandling),
- välarrangerade (i linje med kvalitetsstandarder för aktivt medborgarskap och livslångt lärande).

Medborgarnas och blivande medborgares intressen

Invandrare som avser att bli kvar i det land där de uppehåller sig har intresse av att erhålla medborgarskap och de fullständiga rättigheter och skyldigheter som det medför, inbegripet rätten att ta anställning inom olika delar av den offentliga sektorn, rätten till fri rörlighet och fullständiga formella demokratiska rättigheter. I en gränsöverskridande undersökning som omfattade icke-statliga organisationer som erbjuder stöd vid ansökan om naturalisering identifierades även andra motiv beroende på det nationella sammanhanget: att säkerställa uppehållsrätten och lika sociala rättigheter samt att få ett slut på de administrativa svårigheterna.

En sökande kan se naturalisering som det slutliga integrationsmålet, eller också inte. Erhållandet av rättslig status som medborgare innebär ingen garanti mot bestående utestängning eller diskriminering på grund av etniskt, religiöst eller nationellt ursprung, vilket kan åtgärdas genom politiskt deltagande och åtgärder mot diskriminering.

Invandrare som ser sin framtid i ett land har intresse av att bo där stadigvarande som fullvärdiga medlemmar av den nationella gemenskapen.

Medborgarskap och medborgarrätt är frågor som uppmärksammas alltmer i politiska kretsar och av det civila samhället. Invandring och integration kan vara den drivkraft som kopplar samman olika identitetsnivåer. De lokala invånarna känner sig mer internationella, den nationella historien känns mer universell och relevant i en sammankopplad värld. De olika identitetsnivåerna blir mer kompletterande och en invånare i Cardiff kan samtidigt känna sig som Walesisk, brittisk, europeisk, som samväldesmedborgare och som världsmedborgare.

Även om medborgarskap beviljas i enlighet med lagen, utvecklas identiteterna och blir mer dynamiska genom aktivt medborgarskap. Det ligger i de mottagande samhällenas intresse att uppmuntra invandrare att förvärva medborgarskap, så att gamla och nya medborgare kan forma en gemensam framtid i ett mångkulturellt samhälle.

Medborgarnas och de blivande medborgarnas intressen sammanfaller ofta när det handlar om den nya generationen. Invandrarnas barn och barnbarn, som är födda i landet och är lika anpassade till samhället som de inföddas barn, utgör en betydande andel av befolkningen i många länder som historiskt sett varit invandringsländer. Den s.k. andra och tredje generationen ser ofta sitt födelseland som en viktig del av sin identitet och har inget annat land som de ser som sitt eget.

Invandringslandets intressen

Staten har ett demokratiskt, socialt och ekonomiskt intresse av att göra det lättare för icke-medborgare som uppehållit sig länge i landet att erhålla medborgarskap, särskilt barn födda i landet.

Erhållandet av medborgarskap förhindrar att det på lång sikt uppstår ett demokratiskt underskott när tredjelandsmedborgare upptäcker att de hamnat utanför de demokratiska förfarandena i ursprungslandet såväl som i den EU-medlemsstat där de uppehåller sig. Ursprungslandet kan inte förväntas ingripa i bosättningslandets angelägenheter för medborgare som länge har bott utomlands eller tillhör en generation som inte har någon anknytning till landet. Det är här som principen om medborgarrätt träder i funktion, vilken innebär att de som lever enligt ett lands lagar ska ha lika mycket att säga till om när det gäller deras utformning.

Långvariga underskott av social och ekonomisk integration kan motverkas genom förvärvande av medborgarskap och utövande av ett aktivt medborgarskap. Förutom de många påtagliga och uppenbara fördelarna med medborgarskap har man vid komparativ forskning noterat att det finns en icke påtaglig "medborgarskapspremie". Arbetsgivarna tenderar att föredra att anställa invånare som har medborgarskap i landet framför dem som inte har det. Den offentliga sektorn uttrycker i sina anställningskrav en liknande preferens för medborgare. Idén om en medborgarskapspremie förklaras därför genom den större avkastning på investeringarna som följer med större möjligheter till deltagande och större öppenhet i värdsamhället mot naturaliserade medborgare.

En av de viktigaste noterade effekterna av att bli medborgare är att anställningshindren undanröjs. Longitudinella undersökningar har visat att under åren närmast efter naturaliseringen åtnjuter nya medborgare, särskilt f.d. tredjelandsmedborgare, större arbetsrörlighet och en snabb lönetillväxt medan de "kommer i fatt" det nationella genomsnittet. Fördelarna med naturalisering varierar i skala beroende på strukturella faktorer (den premie som staten och värdsamhället sätter på nationellt medborgarskap) och personliga faktorer (t.ex. ålder). Förvärvande av medborgarskap är ytterligare ett verktyg som främjar lika möjligheter, eftersom tredjelandsmedborgare som uppehåller sig varaktigt i en medlemsstat kommer att omfattas av medlemsstaternas och EU:s lagstiftning mot diskriminering.

Det ligger i invandringsländernas intresse att säkerställa fullständig socioekonomisk och politisk integration genom att bevilja fullvärdigt medborgarskap för varaktigt bosatta invånare.

Åtgärdande av en låg naturaliseringstakt

Det förhållandet att den invandrarbefolkning som uppehåller sig varaktigt i EU har ökat under det senaste kvartsseket innebär att det är fler som har rätt att ansöka om medborgarskap i en EU-medlemsstat. Antalet personer som erhåller medborgarskap tenderar att öka i de flesta medlemsstaterna, även om det finns stora variationer och olikheter. Från 1996 till 2005 var antalet relativt statiskt i länder såsom Spanien och Italien, medan det fluktuerade avsevärt mellan olika år i Danmark och Ungern. I en del länder har antalet ökat över tiden, såsom i Finland och Storbritannien. I andra har det ökat kraftigt för att sedan sjunka, såsom i Belgien och Österrike. I andra slutligen har antalet gått ner, ibland kraftigt, såsom i Nederländerna.

Trots den allmänna ökningen av antalet nya medborgare är naturaliseringstakten låg i hela EU, särskilt jämfört med traditionella invandringsländer såsom Australien och Kanada, som betonar vikten av att invandrargrupper erhåller medborgarskap. Till exempel år 2006 beviljades endast 25 medborgarskap per 1 000 utländska invånare i EU-27. Endast en liten andel av de icke-medborgare som har rätt att ansöka om medborgarskap gör det. Resten förblir "samhällsmedborgare" under hela sitt liv, antingen därför att de väljer det, eller på grund av olika omständigheter eller komplikationer i naturaliseringsprocessen.

Det finns många förklaringar till den oföränderligt låga naturaliseringstakten i EU och skillnaderna mellan länderna. En förklaring är att motivationen för att ansöka om medborgarskap är lägre för dem som uppehållit sig länge i ett land och för EU-medborgare som bosatt sig i en annan medlemsstat. Personer som har uppehållit sig länge i ett land har t.ex. ett relativt säkert uppehålle och har redan samma rättigheter som nationella medborgare när det gäller arbete, utbildning, hälso- och sjukvård och lokalval. Det finns även ytterligare aspekter av medborgarskapspolitiken och medborgarskapsförfarandena som påverkar möjligheterna att integreras och delta som nationella medborgare.

En oföränderligt låg naturaliseringstakt kan ökas genom att avlägsna vissa element i nationell lagstiftning som oavsiktligt skapar stora hinder som avskräcker varaktigt bosatta icke-medborgare från att ansöka om medborgarskap.

En kartläggning av EU-medlemsstaternas politik för erhållande av medborgarskap och dess kopplingar till invandringen finns i

Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries, som utarbetats av NATAC-projektet

www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

Citizenship policies in the new Europe, som utarbetats av CPNEU-projektet

www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

5.2 Förvärvande av medborgarskap

Överkomliga krav på vistelse för nyanlända

Två viktiga krav för att en person ska ha rätt att ansöka om naturalisering är att personen i fråga ska vara varaktigt bosatt i landet och ska ha haft sin hemvist där under ett visst antal år. Enligt den europeiska konventionen om medborgarskap är den längsta hemvisttid som får krävas tio år. Därvid tas inte hänsyn till staternas prioritering av att underlätta integrationen av invandrare. I den förklarande rapporten till den europeiska konventionen om medborgarskap anges att naturalisering kan underlättas genom minskade krav på hemvisttid, mindre stränga språkkrav, ett enklare förfarande och lägre avgifter för förfarandet.

Många första generationens invandrare har skaffat sig verklig och faktisk anknytning samt praktiska kunskaper om landet efter endast några få års vistelse. De kanske uppfyller villkoren för medlemskap och vill åtnjuta de rättigheter och fullgöra de skyldigheter som nationellt medborgarskap medför. I flera länder får invandrare rätt att ansöka om naturalisering ungefär samtidigt som de får permanent uppehållsrätt i enlighet med EU:s direktiv. De kan då välja mellan att bli fullvärdiga nationella medborgare eller "samhällsmedborgare".

Kriterierna för rätten att ansöka om naturalisering kan spegla det förhållandet att vanliga nyanlända kan uppfylla kraven för och vara angelägna om att bli nationella medborgare efter att ha bott i ett land några år.

Avsikten med reformerna av den belgiska medborgarskapslagen åren 1984, 1991 och 2000 var att underlätta integrationen av icke-medborgare genom att göra det lättare att erhålla medborgarskap. Genom reformen 2000 sänktes det godtyckliga parlamentariska förfarandets krav på laglig vistelse från fem till tre år för vanliga första generationens invandrare. Reformen 2000 underlättade också den villkorslösa rätten till medborgarskap genom avgivande av en försäkran efter sju år. På tio år föll andelen invandrare utan belgiskt medborgarskap från två tredjedelar 1995 till omkring hälften. Sedan 2003 har naturaliseringstakten sjunkit och ligger nu stadigt på 1997 års nivåer.

www.diplomatie.be/en/services/nationalitydetail.asp?TEXTID=42519

Genom reformen 1999–2000 av den tyska medborgarskapslagen erkändes, som en del av en ny övergripande invandringstrategi, att det med hänsyn till Tysklands status som invandringsland är önskvärt att fler erhåller medborgarskap. Kravet på hemvist i landet sänktes från femton till åtta år och detta ökade avsevärt utlänningarnas vilja att bli tyskar. Naturaliseringstakten är fortfarande högre än någonsin före 1998.

www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Bundesregierung/BeauftragtefuerIntegration/Einbuergderung/einbuergderung.html

Lägre krav för vissa grupper

Det lägsta kravet på hemvisttid gäller grupper ur första generationen med särskild verklig och faktisk anknytning i den mening som avses i den europeiska konventionen om medborgarskap. Enligt olika internationella rättsliga instrument ska lägre krav gälla t.ex. för personer med personligt behov av skydd, såsom erkända flyktingar, statslösa personer och statslösa barn födda inom landets gränser. I artikel 34 i flyktingkonventionen föreskrivs att staterna så mycket som möjligt ska underlätta naturaliseringen av flyktingar genom att så mycket som möjligt påskynda naturaliseringsförfarandet och minska avgifterna och kostnaderna.

Många EU-medlemsstater underlättar naturaliseringen för flyktingar och statslösa personer. Genom den belgiska reformen år 2000 sänktes kravet på hemvist för dessa grupper till två år. Inom naturaliseringsförfarandet i t.ex. Luxemburg och Irland uppfylls kravet på internationellt skydd genom att flyktingar undantas från flera materiella krav, såsom språkkunskaper.

I 2002 års lag om ändring av medborgarskapslagen tog Slovenien hänsyn till internationella rättsliga normer och mildrade kraven för naturalisering för bl.a. erkända flyktingar och statslösa personer. Reformen har lett till minskad tillämpning av undantagsförfarandet och en avsevärt ökad användning av den förenklade metoden.

I nationell medborgarskapslagstiftning beviljas makarna eller partnerna till medborgare ofta en självständig ställning. Denna strategi garanterar jämställdhet mellan kvinnor och män samt att hela familjen kan ha samma medborgarskap.

I Spanien kan makar till medborgare ansöka om medborgarskap när de har vistats i landet och varit gifta i ett år, och i Italien gäller sex månader om maken redan var medborgare när de gifte sig. I länder som Belgien och Portugal omfattas även partner eller sambor till medborgare.

Ett fåtal länder underlättar fortfarande naturaliseringen för "prioriterade" etniska eller nationella grupper på grundval av historisk anknytning till landet. En invandrare kan på grund av sin nationalitet eller sitt etniska ursprung ha viss verklig och faktisk anknytning till landet (dvs. språkkunskaper och familjeband). Men allt eftersom invandrarströmmarna globaliseras ökar mångfalden av etniska och nationella ursprung hos invandrabefolkningen i många europeiska länder. Integrationen av den nya befolkningen kan underlättas om det förenklade förfarandet öppnas för alla invandrare oavsett nationalitet och etniskt ursprung, förutsatt att de uppfyller de bakomliggande villkoren.

Under 1996–2005 hade Portugal en av de lägsta naturaliseringstakterna i OECD, dvs. omkring 0,5 % av den utlandsfödda befolkningen. Invandrare i stort antal från Moldavien, Rumänien och Kina har ändrat de traditionella efterkoloniala invandrarströmmarna. Ukrainarna utgör numera en av de största invandrargrupperna i landet. Syftet med den nya portugisiska medborgarskapslagen av den 17 april 2006 var att motverka de faktorer som leder till social utestängning, förenkla förfarandena för att erhålla medborgarskap och främja integrationen i egenskap av ett nytt invandringsland. Genom den nya lagen öppnades den kortare hemvisttid som tidigare reserverats för medborgare från portugisisktalande länder (sex år) till alla första generationens invandrare som har grundläggande kunskaper i portugisiska och ett rent brottsregister. Lagens framgång beror till stor del på att de största politiska partierna enades om att inte göra politik av frågan. Detta samförstånd ledde till ett enhälligt godkännande av lagen i parlamentet.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

En strategi för den nya generationen

Många medlemsstater har antagit en generationsbaserad strategi för att uppfylla integrationsmålen i den nationella lagstiftningen.

Införandet av principen *ius soli* för invandrarnas efterkommande innebär att det som grundkriterium för att ha rätt till medborgarskap räcker att man är född i landet. Enligt forskningen om en "medborgarskapspremie" är fördelarna med att erhålla medborgarskap störst för de yngsta. Ju yngre en ny medborgare är desto större är avkastningen på investeringen, eftersom de kommer att ackumulera nytta under en hel livstid av personlig och yrkesmässig utveckling. Ju längre ett barn väntar med att bli medborgare, desto troligare är det däremot att deras status som icke-medborgare kommer att medföra nackdelar i ett formbart skede av deras utveckling som är svåra att göra ogjorda senare i livet.

I traditionella invandringsländer som Kanada eller USA har den andra generationen automatiskt rätt till medborgarskap vid födseln. I EU varierar praxisen mellan medlemsstaterna och en liknande rätt tillkommer antingen tredje generationen, andra generationen först en viss tid efter födseln och/eller endast dem som är födda av lagligt bosatta invånare.

Införande i lagstiftningen av principen om *ius soli* för första generationens efterkommande kan bidra till att ge barn födda i landet lika rättigheter och ge dem en bättre start på skol- och yrkeskarriären.

I Irland får invandrabarn som föds i landet bli irländska medborgare vid födseln, om föräldrarna har varit lagligt bosatta i landet under tre av de senaste fyra åren. Liknande bestämmelser som baserar sig på föräldrarnas status finns i länder som Belgien, Portugal och Storbritannien. I Belgien, Irland, Nederländerna, Portugal och, sedan den 1 januari 2009, Luxemburg blir alla tredje generationens barn automatiskt medborgare vid födseln.

Flera länder har, när de har reformerat sin medborgarskapslagstiftning, också beaktat situationen för "generation 1,5". Den här generationen utgörs av invandrarnas biologiska eller adopterade barn som anländer på basen av tillstånd till familjeåterförening. Ett skäl till att bevilja medborgarskap är familjesammanhållningen. De här barnen blir automatiskt medborgare när deras föräldrars ansökan om naturalisering godkänns. Ett annat skäl är socialisation. De kan bli medborgare genom egna meriter efter några år i utbildningssystemet. Deras föräldrar ansöker oftast för deras räkning, men de har också, i enlighet med artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter, rätt att bli hörda i beslut om medborgarskap som påverkar dem.

I Sverige kan minderåriga invandrabarn genom en enkel anmälan som görs av föräldrarna bli svenska medborgare efter att ha bott i landet i fem år. I de nordiska länderna har invandrabarn från 12 års ålder, och i Österrike från 14 års ålder, rätt att yttra sig om eller själva lämna in en ansökan om naturalisering.

Inkomst som en tröskel för nationellt medborgarskap

Eftersom icke-medborgare som ansöker om naturalisering inte ännu åtnjuter medborgarskapspremien som ger dem högre lön, kan inkomstvillkor eller höga avgifter få den icke avsedda effekten att de försämrar integrationen på arbetsmarknaden, i stället för att stimulera inträde i arbetslivet. Det är värt att ta i beaktande att inkomstkravet, i egenskap av en klassbaserad tröskel för fullvärdigt medborgarskap och rösträtt, tidigare har avlägsnats i flera länder. Eftersom många av dem som ansöker om medborgarskap redan är varaktigt bosatta och har samma rätt som landets medborgare till socialhjälp och socialskydd, kan medborgarskapet mer handla om att få tillträde till demokratiskt deltagande än att få tillträde till välfärds- eller arbetslöshetsförmåner.

Inkomstprövning och avgifter kan utvärderas med hänsyn till hur de bidrar till den ekonomiska integrationen och påverkar den demokratiska styrningen.

Kravet på tillräckliga medel för sitt uppehälle ströks ur naturaliseringsprocessen i Sverige 1976, i Nederländerna 1977, i Belgien 2000 och i Portugal 2006. I Portugal är alla registreringar och anmälningar avseende medborgarskap samt alla nödvändiga intyg kostnadsfria för dem som har en inkomst som högst motsvarar den nationella minimilönen.

I Belgien, Spanien, Frankrike och Luxemburg är naturaliseringsförfarandet kostnadsfritt. Genom ett estniskt regeringsbeslut av den 6 februari 2006 återbetalas numera 100 % av alla kostnader för den språkundervisning som krävs för ansökan om naturalisering.

Skyldighet att avsäga sig ett tidigare medborgarskap

För en stat kan flerfaldigt medborgarskap innebära två slag av problem. Det första rör statens förhållande till andra stater. Om personer som ansöker om naturalisering får behålla sitt tidigare medborgarskap, kan detta tänkas skapa konflikter mellan stater inom områden såsom militärtjänst, värnplikt och beskattning. Det andra rör statens förhållande till medborgarna. Det finns olösta frågor som avser lojalitet (på vilket sätt uttrycker medborgare lojalitet gentemot staten?), bosättning utomlands (behåller medborgare som flyttar från landet en faktisk anknytning och förtjänar de samma rättigheter t.ex. till konsulärt skydd?) och kulturella influenser (förväntas de som erhåller medlemskap i det land där de är bosatta att anta en särskild kultur som bestäms av staten och överge sin ursprungskultur?).

Trots dessa sedan länge olösta problem har flerfaldigt medborgarskap blivit rättslig verklighet. Sedan slutet av 1900-talet har många europeiska länder undanröjt de rättsliga hinder för flerfaldigt medborgarskap som de hade infört i början och mitten av århundradet. Skälen till den förändrade inställningen till dubbelt medborgarskap i en del medlemsstater är att deras egna medborgare har blivit alltmer rörliga och har allt fler globala kontakter, invandrabefolkningen har ökat och blivit mer bofast och principen om *ius soli* har införts i medborgarskapslagarna. Många erkänner *de jure* eller *de facto* flerfaldigt medborgarskap för sina egna medborgare, nya medborgare och deras barn. Andra godkänner det endast för vissa grupper eller i vissa situationer. På nationell nivå har detta föranlett problem när det gäller konsekvent tillämpning av bestämmelserna om flerfaldigt medborgarskap.

Flerfaldigt medborgarskap har också blivit en demografisk realitet, eftersom toleransen för flerfaldigt medborgarskap har ökat antalet s.k. dubbla medborgare. Medlemsstaternas medborgare migrerar och gifter sig med medborgare i andra länder. Vidare har avskaffandet av skyldigheten att avsäga sig sitt tidigare medborgarskap inneburit att naturaliserings-takten i de flesta EU-länder ökade mellan 1996 och 2005.

Skälen till att nyanlända är mer villiga att ansöka om naturalisering i länder som godkänner flerfaldigt medborgarskap har ofta mer att göra med en personlig eller pragmatisk anknytning till ursprungslandet än med integrationssituationen i det land där de vistas. Invandrare i ett land som erkänner flerfaldigt medborgarskap kan naturaliseras utan att det påverkar deras släktband eller sociala band utanför landet. När man får behålla sitt tidigare medborgarskap behåller man den viktiga rätten till rörlighet och ställs inte inför nya visum- och resebegränsningar som kan bli väldigt kostsamma. En grupp som med större sannolikhet väljer flerfaldigt medborgarskap när denna möjlighet finns är personer som har ett större humankapital, t.ex. invandrade företagare och affärsmän som arbetar med gemensamma utvecklingsprojekt. Önskan att hålla fast vid ett tidigare medborgarskap kan också bero på i vilket land man är född. I t.ex. många länder på Balkan, i Nordafrika och i Mellanöstern är det antingen olagligt att avsäga sig sitt medborgarskap eller också medför det höga avgifter och att man förlorar sin arvs- och egendomsrätt.

Mot bakgrund av utvecklingen mot ökad tolerans försöker staterna hantera sina traditionella problem genom andra politiska instrument. Genom internationella rättsliga riktlinjer som nyligen utarbetats har man undanröjt oron för eventuella mellanstatliga konflikter genom att företräde getts åt bosättningslandet. Olösta frågor om lojaliteten i en liberal demokrati, rättigheterna för nya och gamla medborgare som väljer att emigrera samt kulturella influenser kan åtgärdas genom medborgarrättsutbildning och ökad samverkan mellan medborgare som har flerfaldigt medborgarskap och medborgare som inte har det.

En fördel med den rättsliga och demografiska utvecklingen mot erkännande av flerfaldigt medborgarskap är att naturaliseringstakten har ökat i många av EU:s medlemsstater. I dessa stater får det inga negativa sidoeffekter för en invandrades familj eller sociala och ekonomiska anknytning om han väljer att naturaliseras.

I en rad länder, från Cypern och Frankrike till Ungern och Slovakien, krävs det inte att naturaliserade medborgare ska avstå från sitt tidigare medborgarskap. Belgien, Irland, Frankrike, Portugal och Storbritannien tillåter dubbelt medborgarskap för första generationens barn som föds i landet.

År 2003 enades de finländska politiska partierna om att ett erkännande av flerfaldigt medborgarskap skulle främja landets konkurrenskraft och internationella kontakter samt ha positiva effekter för nyanlända invandrargrupper i Finland. Det skulle också överensstämma med utvecklingen i andra EU-länder (t.ex. erkände Sverige flerfaldigt medborgarskap 2001). Reformen fördubblade intresset för att bli finländsk medborgare, vilket ledde till att Finland 2004 hade den snabbaste naturaliseringstakten i EU eller 6,4 %.

www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2477,2652

Målet för den luxemburgska lagen av den 28 oktober 2008 var att anpassa medborgarskapslagen till den föränderliga verkligheten i samhället och befästa integrationen av utlänningar som har beslutat att bosätta sig permanent i landet. Att en person vill skaffa sig flerfaldigt medborgarskap visar att personen i fråga har starka band till Luxemburg och vill integreras, men även har anknytning till sitt ursprungsland och sin ursprungskultur.

www.luxembourg.public.lu/fr/actualites/2009/01/01-droit-nationalite/index.html

5.3 Administrativa förfaranden som uppmuntrar blivande medborgare

När olika kriterier och villkor måste uppfyllas för beviljande av naturalisering uppstår problemet med myndigheternas breda utrymme att göra egna bedömningar. Både de sökande och förvaltningen förbinder sig att uppfylla de villkor som föreskrivs i lagen. Tydliga, noggranna och bindande riktlinjer för god förvaltning garanterar att de offentliga kriterierna för naturalisering faktiskt tillämpas och att förfarandena är öppna, snabba, hanterbara och inte för kostsamma. Det kan t.ex. i lagstiftningen mot diskriminering uttryckligen föreskrivas att alla som ansöker om medborgarskap ska behandlas lika.

Staterna kan tolka och genomföra sin politik så att förfarandena underlättas och invandrarna välkomnas att ansöka om medborgarskap.

Alla medlemsstater i EU har, i egenskap av undertecknare av den internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (1965), godkänt artikel 1.3 i konventionen, där det föreskrivs att konventionens bestämmelser inte får tillämpas på ett sätt som diskriminerar någon särskild nationalitet, oavsett ländernas medborgarskapslagstiftning och medborgarskapspolitik.

www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

I en strategi för god förvaltning ingår att det i myndighetskulturen erkänns att sökandena är framtida nationella medborgare. Uppförandekoder för administrativ praxis, övervakning av att reglerna följs, utvärderingsmekanismer och program för riktmärkning och inbördes utvärdering är några av de verktyg som kan användas på flera olika myndighetsnivåer.

Genom att avskaffa myndigheternas breda utrymme för egna bedömningar och tillhandahålla ordentlig vägledning och tillsyn främjas iakttagandet av rättsstatsprincipen och effektiviseras naturaliseringsförfarandena.

I de flesta länder är naturalisering ett förfarande där myndigheterna fattar egna beslut. I Tyskland ersattes genom reformen 2000 den skönsrättsliga praxisen med rätten att erhålla medborgarskap, på grundval av ett erkännande av att naturalisering ligger i allmänhetens intresse. På förbundsstats- och delstatsnivå enades man om gemensamma administrativa riktlinjer och genomförde upprepade förhandlingar för att rätta till inkonsekventa regionala tolkningar och metoder. Även i Österrike har otydliga rättsliga kriterier korrigerats genom regelbundna möten mellan företrädare för den federala nivån och delstatsnivån samt ett antal beslut av förvaltningsdomstolen.

En del av förklaringen till den ökande naturaliseringstakten i Ungern sedan 1990 är de konstitutionella reformerna, som har inskränkt inrikesministeriets befogenhet att göra egna bedömningar i medborgarskapsärenden. Ministeriet måste garantera att naturalisering beviljas om sökandena uppfyller de villkor som föreskrivs i lagen.

Dokumentation

Under de administrativa förfarandena kan man ta hänsyn till situationen i ursprungslandet och lätta på dokumentationskraven. Att få fram handlingar från ursprungslandet kan vara en mödosam process som innebär oöverstigliga kostnader och kräver upprepade resor samt översättningar och intyganden av konsulära tjänstemän. För personer från vissa länder eller för statslösa personer kan det av säkerhetsskäl vara omöjligt att skaffa fram handlingarna. Flexibilitet och tydliga riktlinjer om undantag kan göra det möjligt att undvika upprepade förfrågningar om dokument och missförstånd mellan involverade organ som leder till att förfarandena försenas och att dokument som har begränsad giltighetstid hinner bli ogiltiga innan ett beslut kan fattas.

I Finland godtar migrationsverket en försäkrans från sökanden när det är omöjligt att skaffa fram vissa dokument, förutsatt att den är tillförlitlig och konsekvent. Denna flexibla strategi när det gäller dokumentation har i kombination med ett förenklat beslutsfattande gjort det möjligt att inleda handläggningen omedelbart och fatta beslut inom några månader. I de fall där klargöranden är nödvändiga har den genomsnittliga handläggningstiden minskat från tre till två år från 2003 till 2009.

www.migri.fi/download.asp?id=kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Feng%2C+kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Feng;1080;{A73BFF7B-BDFC-481E-8B45-90C365CBA821}

I Nederländerna löser man potentiella problem med dokumentationen, främst födelse- och äktenskapsintyg, i ett tidigt skede när invandrarna först registrerar sig hos kommunen. I många fall räcker då ett pass och ett uppehållstillstånd för att ansöka om medborgarskap.

Home Office Nationality Group i Storbritannien tillhandahåller i partnerskap med olika lokala myndigheter i England och Wales en tjänst kallad Nationality Checking Service (NCS). Den minskar onödiga förseningar i ansökningsprocessen för brittiskt medborgarskap. Mot en avgift som endast täcker kostnaderna och som är lägre än den som tas ut av privata advokater kontrollerar de lokala myndigheterna att ansökningarna har fyllts i korrekt och att nödvändiga underlag är bifogade.

www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/checkingservice/#header1

Längsta tid för handläggning av ansökningar

I den europeiska konventionen om medborgarskap föreskrivs att handläggningen ska slutföras inom skälig tid. En tendens är att man fastställer längsta tidsgränser för handläggningen som ett riktmärke för de administrativa förfarandena och en garanti för sökandena. Förvaltningarna kan då avdela mer personal och ekonomiska resurser för utmaningarna i efterföljande steg, såsom att åtgärda eftersläpande ärenden, hålla sökandena uppdaterade om läget för deras ansökan och tillhandahålla skriftliga motiveringar vid negativa beslut.

Sedan 2003 har irländska Information Commissioner krävt att naturaliseringsförfarandet ska vara förenligt med informationsfrihetslagen (Freedom of Information Act) och att avslag därför ska åtföljas av ett motiverat beslut.

www.foi.gov.ie

Det svenska migrationsverket införde 2006 riktlinjer enligt vilka naturaliseringsförfarandet får ta högst åtta månader. Den nuvarande väntetiden för beslut är i genomsnitt en till sex månader. Även i Belgien, Nederländerna och Österrike är den längsta handläggningstiden fastställd till under ett år.

www.migrationsverket.se/english.jsp?english/estudier/estuduniv.jsp

Kvalifikationstid för att få rehabiliterade sökande tillbaka på rätt väg

Staterna har ett legitimt intresse av att säkerställa att det under naturaliseringsförfarandena upptäcks om en sökande har dömts för grova brott. I många länder utgör emellertid en tidigare dom för ett grovt brott automatiskt grund för avslag, utan att principerna om rehabilitering beaktas. En lösning har varit att tillämpa en "kvalifikationstid" som innebär att de som dömts för vissa brott ges en andra chans. De avtjänar sitt straff på samma sätt som andra förbrytare och godkänns sedan, om de uppfyller villkoren, som medborgare efter en viss tid. Skönsrättsliga beslut från myndigheternas sida kan minskas genom rättvisa, öppna och tydliga kriterier som fastställs i lag samt olika beräkningsmetoder för särskilda brott och domar.

I Sverige kan personer som ansöker om naturalisering och har begått ett brott godkännas efter en väntetid. Väntetidens längd bestäms av hur grovt brottet var och vilken dom som utdelats. Väntetiden räknas från den dag då brottet begicks eller, vid längre straff, från dagen för frisläppandet. Myndigheterna kan på detta sätt ta hänsyn till den enskilde sökandens nuvarande uppförande. I Danmark, Finland och Norge används ett system med graderade väntetider.

www.migrationsverket.se/english.jsp?english/visum/index.jsp

Språk- och integrationsvillkor som effektivt uppmuntrar sökandena och ger dem möjlighet att lyckas

I de flesta länder anses det skäligt att förvänta sig att de flesta av de sökande i första generationen, som får ansöka om naturalisering först efter flera års vistelse i landet, ska ha inhämtat grundläggande kunskaper i något av landets språk. Standarderna för och effekterna av flera nyligen antagna språkvillkor eller integrations-/medborgarskapsvillkor, inbegripet kurser och prov, behöver fortfarande utvärderas externt för att fastställa huruvida de är ändamålsenliga och effektiva, innan de bekräftas som integrationsfrämjande åtgärder. En del medlemsstater har antagit dessa villkor med motiveringen att de uppmuntrar invandrare som vistats länge i landet att förbättra sina språkfärdigheter och sina kunskaper om de offentliga institutionerna och det politiska systemet. Samtidigt har andra medlemsstater avlägsnat eller minimerat just dessa samma villkor, eftersom de anser att de hindrar naturaliseringen och tjänar andra politiska mål och har en orimlig effekt för vissa grupper, t.ex. de med lägre utbildning eller lägre socioekonomisk status.

I ett första skede kan olika språk- eller integrationsvillkor eller prov införas för att effektivt minska skönsrättsliga beslut från myndigheternas sida. Intyg på att man har deltagit i en kurs, eller betyg eller andra bevis på att man klarat ett prov är mer standardiserade och jämförbara, mer oberoende av administrativ inblandning och effektivare vid handläggning av ett stort antal ansökningar. Risken för en godtycklig, inkonsekvent eller potentiellt diskriminerande rättstillämpning är mindre än vid andra mer personliga eller subjektiva

former av administrativ bedömning. Vaga kriterier kan således antingen avskaffas eller ersättas med tydligare bedömningsmetoder som behöver analyseras och diskuteras.

I den luxemburgska lagen av den 24 juli 2001 har ordalydelsen från 1940 att utlänningar måste "visa att de är tillräckligt assimilerade" ersatts med "visa att de är tillräckligt integrerade". Språkprov och medborgarskapskurser har formaliserats och olika verktyg underlättar allmänhetens tillgång till information, t.ex. en jourtelefon.

Under diskussionerna om 2000 års reform av den belgiska medborgarskapslagen fann man att det tidigare integrationsprovet i praktiken inte var särskilt användbart när det gäller naturalisering. Bevis på huruvida en sökande var "villig att integreras" skulle fastställas genom utredningar som gjordes av den lokala polismyndigheten, vilket ledde till väldigt subjektiva och inkonsekventa bedömningar. Nu visar invandrare sin vilja att integreras genom sin ansökan om naturalisering och en försäkran om att de vill bli belgiska medborgare och uppfylla kraven i dess konstitution, lagar och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Svenska medborgarskapslagar har aldrig innehållit något krav på språkbedömningar, och godtyckliga bedömningar har i praktiken varit förbjudna sedan slutet av 1970-talet. Förslag om att språkbedömning ska införas har flera gånger avvisats mot bakgrund av att det finns viktigare integrations- och rättvisefrågor och på grund av att man inte kunnat enas om syftet och standarderna för en bedömning.

I ett andra skede kan språk- eller medborgarskapsvillkor införas för att öka antalet ansökningar eller bibehålla det över tiden och för att garantera att en mycket hög andel klarar proven, vilket resulterar i samma eller en högre andel godkända ansökningar. Genom att fokusera på andelen som ansöker, andelen som klarar proven och andelen som erhåller medborgarskap kan förfarandena bli mer effektiva och politiken mer trovärdig. Dessa faktorer kan fungera som riktmärken för invandrarnas intresse av, satsning på och positiva inställning till naturalisering som en väg till integration.

Det är mer sannolikt att invandrarna ansöker om naturalisering, eller fortsätter att ansöka i samma grad, om det finns kostnadsfria, kvalitetscertifierade kurser, som är tillräckligt flexibla för att motsvara sökandenas inlärningsbehov och praktiska behov. Statens roll kan vara att garantera kvaliteten, antingen genom att tillhandahålla kurser, eller genom att officiellt godkänna yrkescertifierade icke-statliga organisationer och utbildningsorganisationer. Staten kan också tillhandahålla information samt personliga rabattkuponger eller skatteavdrag så att tjänsterna blir kostnadsfria eller man endast betalar en liten symbolisk avgift. Yrkesintyg är i en del fall billigare och mer ändamålsenliga för både sökanden och myndigheterna.

En mycket hög andel godkända i proven kan också möjliggöras genom kostnadsfria och lättillgängliga förfaranden och förberedelsematerial för självstudier, såsom studiehandböcker och exempel på prov. Vidare kan de som utformar proven eller kurserna använda sig av gemensamt överenskomna standarder såsom den gemensamma europeiska referensramen för språk (CEF). Riktlinjer, referensstandarder och relevanta fallstudier har utarbetats av Europarådets språkpolitiska enhet.

European observatory on citizenship (EUCITAC) finansieras av den europeiska integrationsfonden. Förutom att tillhandahålla information om medborgarskapsnormer, lagstiftning, politik och analyser kommer webbplatsen att innehålla tillgänglig och uppdaterad officiell statistik om erhållande och förlust av medborgarskap i EU:s 27 medlemsstater och i angränsande länder. Den statistik som redan är tillgänglig via NATAC-projektet kommer att utökas genom identifiering av nationella tendenser i siffror och genom olika jämförelser.

I Ungern tillhandahålls en förteckning med provfrågor och en studiehandbok inför ett muntligt prov i grundläggande kunskaper om politik och historia. Frågorna och handboken kan skrivas ut till mycket liten kostnad eller laddas ner kostnadsfritt från Internet. Även i länder som Danmark, Estland, Lettland, Österrike och Storbritannien tillhandahåller myndigheterna studiehandböcker.

www.bmbah.hu

De som ansöker om naturalisering i Portugal måste lämna in bevis på att de har grundläggande kunskaper i portugisiska, t.ex. i form av ett betyg från ett språkprov. Alla officiella portugisiska utbildningsinstitut kan utfärda betyget. Exempel på prov är också allmänt tillgängliga utan kostnad.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

I den finländska lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande föreskrivs att varje invandrare som är arbetslös eller får utkomststöd har rätt till en personlig integrationsplan, som kan omfatta språkkurser, multikulturella kurser, en introduktion i finländskt samhällsliv och yrkesinriktade studier. Personer som ansöker om naturalisering kan visa sina språkfärdigheter på ett antal olika sätt, t.ex. genom avgångsbetyg från finländsk grundskola.

www.suomi.fi/suomifi/english/subjects/migration/guidance_for_immigrants_and_integration/index.html

När det gäller prov kan man säkerställa att en hög andel klarar dem genom testning i utformningsfasen eller inom ramen för ett pilotprojekt. All testning görs med en felmarginal och eventuella svåra eller felaktiga frågor måste tas bort innan provet börjar användas officiellt. I ett senare skede kommer det genom frekventa officiella översyner och den ökade politiseringen att framgå för allmänheten hur svårt det är att objektivt fastställa och motivera en standard för vad som är grundläggande eller tillräckligt.

Det finns också utrymme för att beakta en enskild invandrades omständigheter. Vid storskaliga, ofta datoriserade prov kan den verkliga förmågan underskattas. En del länder gör undantag för utsatta och mindre gynnade personer såsom minderåriga och gamla, analfabeter, personer som inte har gått ut grundskolan eller har psykiska problem. Många människor förmår inte att göra bra ifrån sig på ett prov, trots en vilja att lära sig och att erhålla nationellt medborgarskap.

Personer som ansöker om naturalisering i Nederländerna behöver inte genomgå något prov, om de har bott i landet och gått i grundskola där i åtta år, har examen från ett nederländskt universitet eller är nederländsktalande från Surinam eller Belgien. Andra är åtminstone delvis befriade om de har medicinska problem, språkproblem eller läs- och skrivsvårigheter. Även i Estland beviljas automatiskt befrielse från medborgarskapsprovet för personer med begränsad aktiv rättskapacitet eller särskilda hälsoproblem. I Österrike är befrielse även möjlig för överlevande från förintelsen, minderåriga barn som går i låg- eller mellanstadiet, äldre och personer som har medicinska skäl.

Utanför EU:s gränser ersatte den australiska regeringen i oktober 2007 den subjektiva intervju som tidigare tillämpats med ett första försök till medborgarskapsprov. En markant minskning av antalet ansökningar och en stor andel som misslyckades i provet, särskilt bland invandrare med humanitära skäl, tvingade i januari 2008 regeringen till en översyn av medborgarskapsprovet och offentligt samråd. Regeringen och invandrarorganisationerna godkände översynens rekommendationer att syftet med medborgarskapsprovet ska vara att avgöra om en person uppfyller de rättsliga kraven. Detta visas inte genom kunskap om oviktigheter i det australiska samhället, utan genom kunskap om vad det innebär att vara medborgare – kort sagt om det högtidliga åtagande som sökandena gör när de blir australiensiska medborgare. Provfrågorna och undervisningsmaterialet kommer att formuleras på enklare, tydligare engelska. En effektivare process kommer att resultera i en rad olika provmetoder och undantag för att ta hänsyn till behoven hos utsatta och mindre gynnade personer. Ett enhetligt nationellt medborgarskapsprogram för låg- och mellanstadiet kommer också att genomföras.

www.citizenshiptestreview.gov.au

När det genom en mätning av ändamålsenligheten väl har fastställts att ett visst språk- eller medborgarskapsvillkor fortsättningsvis uppmuntrar och möjliggör för invandrare att ansöka om och erhålla medborgarskap i samma grad, kan en slutlig effektivitetsmätning göras. I utformningsfasen kan en longitudinell undersökning med kontrollgrupper genomföras. Resultaten kommer att visa huruvida det för den grupp som uppfyllt kravet i fråga har skett några kvantifierbara förbättringar i deltagandegraden (socialt, ekonomiskt, politiskt etc.) och i deras egen bedömning av välbefinnande och tillhörighetskänsla. Resultaten kan sedan användas vid den offentliga debatten om skärningspunkten mellan nationellt medborgarskap och långsiktig integration.

Ett ändamålsenligt språk- eller medborgarskapsvillkor för naturalisering införs på så sätt att ansökningar även fortsättningsvis uppmuntras, och genomförs på så sätt att det är möjligt för sökandena att lyckas. Ett sådant villkor är effektivt, om de som uppfyllt villkoret deltar mer i det sociala, ekonomiska och politiska livet och uppger att de har en större känsla av tillhörighet än tidigare.

I samband med den brittiska rapport om medborgarskap som 2007 utarbetades av Lord Goldsmith QC (*Lord Goldsmith QC Citizenship Review*) gavs en skrift ut där man rekommenderar en longitudinell utvärdering av hur de nya proven och naturaliseringskraven inverkar på invandrarnas väg till medborgarskap. År 2005 gav dåvarande Commission for Racial Equality ut en rapport kallad *Citizenship and Belonging: what is Britishness?*, där briter från många olika bakgrunder hade ombetts att ge sin syn på en gemensam definition av brittiskhet.

www.justice.gov.uk/reviews/citizenship.htm

www.ethnos.co.uk/what_is_britishness_CRE.pdf

5.4 Från förvärvande av medborgarskap till aktivt medborgarskap för gamla såväl som nya medborgare

En aktiv offentlig informationspolicy

Information om fördelarna med medborgarskap samt om de villkor och bestämmelser som gäller för att få medborgarskap gagnar alla medborgare. Invandrarna och allmänheten uppvisar ofta bristande kunskaper om naturaliseringsprocessen och tror att den är väldigt enkel i länder där den faktiskt är ganska besvärlig, och tvärtom. Många av klagomålen från sökande till icke-statliga stödorganisationer beror på att de fått felaktig information. Myndigheterna å sin sida klagar över oläsliga eller ofullständiga ansökningar, som ytterligare ökar deras arbetsbörda. Missuppfattningar bland allmänheten om naturaliseringspolitiken och dess mål för landet som invandringsland ger också upphov till invandringsfientlighet, som kan hindra det politiska beslutsfattandet.

En aktiv kommunikationsstrategi stöder och uppmuntrar dem som ansöker om medborgarskap samtidigt som den informerar allmänheten om naturaliserings fördelar för landet som invandringsland.

Den pågående kampanjen "Passt mir!" som genomförs av Berlins integrationsombudsman uppfyllde sitt huvudmål redan under kampanjens första år som var 2006: att öka Berlins naturaliseringstakt för första gången på sex år. Det viktigaste resultatet av kampanjen är en broschyr, som ser ut som ett tyskt pass, där kändisar i Berlin, t.ex. boxningsmästaren Oktay Urkal, förklarar vilka fördelar naturaliseringen har för den sociala och politiska integrationen och även förklarar själva processen. Broschyren har kompletterats med en kampanj för att öka medvetenheten hos allmänheten och som bl.a. innefattar debatter och pr-aktiviteter vid offentliga institutioner i skolor och i etniska minoritetsmedier.

www.berlin.de/lb/intmig/passt_mir.html

Webbplatser för kostnadsfri självbedömning kan skapas och kvalitetskontrolleras av myndigheter eller icke-statliga organisationer. Genom att svara på enkla frågor tar sig potentiella sökande steg för steg igenom lagbestämmelserna och får reda på om de uppfyller villkoren och vad de kan förvänta sig och bör tänka på under processen.

www.migri.fi/kansalaiseksi/eng/en-intro-2.html

www.allrights.be/index.php?option=com_wrapper&Itemid=494

I Portugal finns nationella centrum för stöd till invandrare (CNAI) som hela tiden anpassar sina tjänster efter de politiska förändringarna och behoven hos det växande antalet invandrare som vistas varaktigt i landet, men även hos landets medborgare. Allt fler portugisiska medborgare har börjat använda tjänsterna, som inte är begränsade till personer med en viss rättslig status. När den nya medborgarskapslagen antogs 2006 öppnade det centrala registreringskontoret enheter vid CNAI för att handlägga ansökningar från invandrare och deras efterkommande födda i Portugal. Rättshjälpsbyråer tillhandahåller behovsbaserade tjänster av hög kvalitet.

www.oss.inti.acidi.gov.pt

En del av övervakningen av integrationen kan vara att följa hur medborgarnas och icke-medborgarnas syn på medborgarskap utvecklas. År 2000 visade övervakningen av integrationen i Estland att huvuddelen av icke-estländarna är inriktade på att erhålla medborgarskap och värdesätter det särskilt för sina barn, sin makes och sina föräldrars räkning. Övervakningen 2005 visade att en allt större tolerans har förbättrat den estniska allmänna opinionen och att 54 % stöder ett förenklat förfarande för erhållande av medborgarskap för rysktalande invånare födda i Estland.

www.meis.ee/eng/raamatukogu/?k=monitoring&a=&t=&y=&view=search

Ceremonier som samlingspunkt

Tidigare har själva akten när medborgarskapet erhålls varit ganska enkel och byråkratisk och har enbart bestått i att medborgarskapshandlingar utfärdats. Offentliga medborgarskapsceremonier kan koppla samman olika identitetsnivåer: lokal, regional, nationell och internationell. Även om ceremonierna ofta inrättas inom ramen för debatter om den nationella identiteten, genomförs de ofta på lokal nivå, vilket gör att de får olika särdrag och innebörder som ligger närmare invandrarnas och allmänhetens dagliga verklighet. De erinrar om landets demokratiska historia och har en motsvarighet i andra medborgerliga ceremonier, t.ex. ceremonier för ungdomar som fått rösträtt.

Det är viktigt att allmänheten, politikerna och medierna deltar i ceremonierna. Deras deltagande gör ceremonierna till en plattform som ökar medvetenheten och, framför allt, ger de nya medborgarna ett ansikte. Aktörer som arbetar med aktivt medborgarskap och mångfald kan använda dem som samlingspunkter för att rekrytera nya volontärer eller registrera nya väljare.

Offentliga eder och ceremonier är visserligen fortfarande ovanliga i Europeiska unionen, men är ett dynamiskt inslag i den nuvarande medborgarskapspolitiken. Länder med en historia av offentliga ceremonier har återupplivat traditionen (Norge gjorde det efter ett avbrott på 30 år). Andra har börjat från början, inspirerade av nordamerikanska modeller, som diskuteras och omformas. Ceremonier anordnas nu i Estland, Frankrike, Storbritannien, i en del Österrikiska delstater, i Nederländerna på "naturaliseringsdagen" (den 24 augusti) och i Danmark (i det nationella parlamentet).

Det största problemet är eventuella krav som kan utestänga dem som erhållit medborgarskap från att delta eller ta emot sitt nationella medborgarskap. Arrangörerna bör även försöka öka deltagandet, följa upp inbjudningar och åtgärder för att nå ut med information till allmänheten samt avdela tillräckliga offentliga resurser.

Medborgarskapsceremonier utgör en plattform för ökad medvetenhet och aktivt medborgarskap för såväl nya som gamla medborgare.

Sedan 2006 är de franska prefekturerna skyldiga att anordna frivilliga ceremonier för att välkomna invandrare som erhållit franskt medborgarskap. Nödvändiga handlingar delas ut oberoende av ceremonin. Händelsen är avsedd att vara både högtidlig och festlig, och såväl tjänstemän som politiker deltar. Enligt en utvärdering via frågeformulär som utfördes 2008 anser nästan alla prefekturer att ceremonierna fungerar bra och tas väl emot av den inbjudna allmänheten.

<http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F15868.xhtml>

I Storbritannien resulterade ett samrådsförfarande 2002 i att man utarbetade medborgarskapsceremonier för att välkomna nya medborgare in i samhällsgemenskapen. De lokala myndigheterna har frihet att bestämma hur de lokala ceremonierna ska utformas och kan använda sig av nationella eller lokala symboler, en ed/försäkran till drottningen och ett högtidligt löfte om att försvara de demokratiska värderingarna och upprätthålla de medborgerliga skyldigheterna. Från och med den 1 juni 2007 kan nyblivna brittiska medborgare i Wales svära eden och avge det högtidliga löftet på walesiska. Mellan februari 2004 och juli 2005 deltog 77 900 vuxna i medborgarskapsceremonier.

<http://ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/ceremony>

Invandrings- och naturaliseringsenheten vid det nederländska justitieministeriet har instruerat de lokala myndigheterna att vid ceremonierna inrikta sina tal på de nyblivna medborgarnas nyförvärvade grundläggande rättigheter, deras rätt att rösta och ställa upp i val till underhuset, provinsförsamlingarna och Europaparlamentet samt deras möjlighet att inneha vilken tjänst som helst inom den offentliga förvaltningen, såsom minister, domare, ambassadör eller polis.

www.justitie.nl/onderwerpen/immigratie_en_integratie/naturalisatieceremonie

Om man ser på vad som har hänt i länder utanför EU med långvarig erfarenhet av ceremonier, t.ex. USA, var dessa ceremonier av central betydelse för projektet "New Americans Democracy Project", som samordnades av Illinois Coalition for Immigrant and Refugee Rights. Från 2004 till 2006 registrerades 42 000 invandrare som nya väljare. Enbart under 2008 registrerade 20 fältorganisatörer i hela Chicagoområdet omkring 20 000 väljare och mobiliserade omkring 50 000 inför presidentvalet i november 2008.

<http://icirr.org/en/nadp>

Medborgarskapsprojekt och utbildning för såväl gamla som nya medborgare

Aktivt medborgarskap handlar om hur enskilda personer kan delta i det civila samhället, samhällslivet och det politiska livet på olika nivåer och på ett sätt som bygger upp deras kollektiva sociala kapital. Det som krävs för att utöva aktivt medborgarskap bestäms av rådande politiska normer och rättsstatsprincipen: gemensamma värderingar såsom mänskliga rättigheter, demokrati och interkulturell förståelse.

Inom frivillig- och medborgarskapsorganisationer deltar såväl nya som gamla medborgare som jämlikar i konkreta, dagliga situationer, och bidrar på så sätt till utformningen av framtida medborgarskapspolitik och identitetsdebatter.

Initiativ för och utbildning om aktivt medborgarskap i den obligatoriska skolan uppmuntrar utövandet av de rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap, vilket främjar en delad känsla av tillhörighet i ett mångkulturellt samhälle.

Det nederländska centrumet för politiskt deltagande är en oberoende, opartisk organisation som har anordnat flera specialkurser, diskussionsmöten, forskningsprojekt och nätverksverksamhet för att öka det politiska deltagandet bland medborgare med invandrarbakgrund och öka deras andel i kommun- och distriktsfullmäktige.

www.publiek-politiek.nl/English

New Citizens Voice är en ideell organisation som sedan 2003 har arbetat för att höja statusen och synligheten för naturaliserade brittiska medborgare och samväldesmedborgare som har rösträtt. Målet är att ge dem möjlighet att vara likvärdiga spelare i utvecklingen av Storbritannien. Verksamheten består av fokusgrupper om invandringen, workshoppar, medborgarskapsrundturer och en radiostation för nyblivna medborgare. Enligt organisationen har arbetet lett till ökad stolthet och självkänsla hos deltagarna och ökad medverkan i det lokala samhällslivet och i medborgarroller som skolstyrelseledamöter, fullmäktigeledamöter och till och med parlamentsledamöter.

www.newcitizensvoice.com

I Italien antogs 2006 en stadga om värderingar, medborgarskap och integration för att förklara vilka värderingar och principer som är tillämpliga på alla medlemmar av det italienska samhället. Stadgan täcker mänsklig värdighet, sociala rättigheter, familjeliv, sekularism och religionsfrihet samt Italiens internationella åtagande. Stadgan och de första 44 artiklarna i den italienska konstitutionen är tillgängliga på Internet på många av de invandrarspråk som talas i Italien.

www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/assets/files/14/0919_charter_of_values_of_citizenship_and_integration.pdf

Medborgarrättsutbildning i den obligatoriska skolan kan betraktas som en startpunkt för aktivt medborgarskap i ett mångkulturellt samhälle.

År 1999 genomförde International Association for the Evaluation of Educational Achievement en undersökning av medborgarskapsundervisningen (*Civic Education Survey*) som omfattade 90 000 14-åriga elever i 28 länder, bl.a. England, Sverige, Tyskland, Schweiz och den fransktalande delen av Belgien. Ungdomar från socialt mindre gynnade etniska minoriteter ansåg i större utsträckning att de lär sig något av medborgarskapsundervisningen i den obligatoriska skolan. Undersökningen visade att de stöder medborgerliga värderingar (såsom patriotism, förtroende och jämställdhet mellan könen) i precis lika hög grad som infödda ungdomar med samma sociala bakgrund, och betraktar dessa värderingar som universella i stället för som specifika för en viss kultur eller identitet. De visar även större solidaritet och tolerans mot invandrare och är mer engagerade i skolan och i politiken.

<http://nces.ed.gov/surveys/CivEd>

I Österrike och särskilt i Wien har kurser i etik införts sedan 1997, delvis som ett svar på den ökande religiösa mångfalden. Kursplanen hjälper eleverna att få gemensamma kunskaper om mänskliga rättigheter, komparativa religionsstudier och grundläggande medborgerliga värderingar. En utvärdering har visat att elevernas kunskaper och de jämförande diskussionerna om religiös och kulturell tro har ökat. Lärarna å sin sida har välkomnat kursplanen som ett komplement till religionsundervisningen och en bro som underlättar dialogen.

Networking European Citizenship Education, som är ett transnationellt initiativ som genomförs av den tyska Bundeszentrale für politische Bildung, underlättar överföring av färdigheter och hjälper befintliga nationella initiativ att få en ny europeisk räckvidd. Konferenser har anordnats för att diskutera en ny utformning av medborgarrättsutbildningen i europeiska invandringsländer.

[www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_\(NECE\).html](http://www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_(NECE).html)

Slutsatser

1. Invandrare som ser sin framtid i ett land har intresse av att bo där stadigvarande som fullvärdiga medlemmar av den nationella gemenskapen.
2. Även om medborgarskap beviljas i enlighet med lagen, utvecklas identiteterna och blir mer dynamiska genom aktivt medborgarskap. Det ligger i de mottagande samhällenas intresse att uppmuntra invandrare att förvärva medborgarskap, så att gamla och nya medborgare kan forma en gemensam framtid i ett mångkulturellt samhälle.
3. Det ligger i invandringsländernas intresse att säkerställa fullständig socioekonomisk och politisk integration genom att bevilja fullvärdigt medborgarskap för varaktigt bosatta invånare.
4. En oföränderligt låg naturaliseringstakt kan ökas genom att avlägsna vissa element i nationell lagstiftning som oavsiktligt skapar stora hinder som avskräcker varaktigt bosatta icke-medborgare från att ansöka om medborgarskap.
5. Kriterierna för rätten att ansöka om naturalisering kan spegla det förhållandet att vanliga nyanlända kan uppfylla kraven för och vara angelägna om att bli nationella medborgare efter att ha bott i ett land några år.
6. Införande i lagstiftningen av principen om *ius soli* för första generationens efterkommande kan bidra till att ge barn födda i landet lika rättigheter och ge dem en bättre start på skol- och yrkeskarriären.
7. Inkomstprövning och avgifter kan utvärderas med hänsyn till hur de bidrar till den ekonomiska integrationen och påverkar den demokratiska styrningen.
8. En fördel med den rättsliga och demografiska utvecklingen mot erkännande av flerfaldigt medborgarskap är att naturaliseringstakten har ökat i många av EU:s medlemsstater. I dessa stater får det inga negativa sidoeffekter för en invandrares familj eller sociala och ekonomiska anknytning om han väljer att naturaliseras.
9. Staterna kan tolka och genomföra sin politik så att förfarandena underlättas och invandrarna välkomnas att ansöka om medborgarskap.
10. Genom att avskaffa myndigheternas breda utrymme för egna bedömningar och tillhandahålla ordentlig vägledning och tillsyn främjas iakttagandet av rättsstatsprincipen och effektiviseras naturaliseringsförfarandena.
11. Ett ändamålsenligt språk- eller medborgarskapsvillkor för naturalisering införs på så sätt att ansökningar även fortsättningsvis uppmuntras, och genomförs på så sätt att det är möjligt för sökandena att lyckas. Ett sådant villkor är effektivt, om de som uppfyllt villkoret deltar mer i det sociala, ekonomiska och politiska livet och uppger att de har en större känsla av tillhörighet än tidigare.

12. En aktiv kommunikationsstrategi stöder och uppmuntrar dem som ansöker om medborgarskap samtidigt som den informerar allmänheten om naturaliseringens fördelar för landet som invandringsland.
13. Medborgarskapsceremonier utgör en plattform för ökad medvetenhet och aktivt medborgarskap för såväl nya som gamla medborgare.
14. Initiativ för och utbildning om aktivt medborgarskap i den obligatoriska skolan uppmuntrar utövandet av de rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap, vilket främjar en delad känsla av tillhörighet i ett mångkulturellt samhälle.

Kapitel 6

Invandrarungdomar, utbildning och arbetsmarknad

Genom att undervisningens och utbildningens kvalitet och effektivitet förbättras och den görs tillgänglig för invandrarna skapas fler och bättre yrkesmöjligheter. Detta underlättar deras inträde på arbetsmarknaden, vilket främjar den sociala sammanhållningen.

Socioekonomiska faktorer och språkkunskaper har stor inverkan på de möjligheter och utmaningar som invandrarna möter i varje skede av sin utbildning, från barndom till ung vuxen ålder. Åtgärder kan vidtas för att bygga upp invandrarungdomarnas förmåga och för att förbättra kapaciteten hos de allmänna institutioner som ansvarar för att tillgodose deras inlärningsbehov.

I det här kapitlet beskrivs strategier för hur man kan förbättra invandrarelevernas skolprestationer genom att förbättra skolsystemet, bygga upp lärarnas och skolförvaltningens kapacitet samt aktivt engagera unga invandrare och deras föräldrar.

Det här kapitlet bygger på gemensam grundprincip nr 5, där det betonas att "undervisnings- och utbildningssystemen i medlemsstaterna spelar en viktig roll för integrationen av nyanlända invandrarungdomar och även ungdomar i andra och tredje generationen, särskilt när det gäller språkinläring".

6.1 Förbättring av skolsystemet

Huruvida första och andra generationens sämre skolprestationer beror på familjens språkfärdigheter och att familjen har invandrat och bosatt sig i ett nytt land – eller på andra faktorer – skiljer sig mellan olika skolsystem och ändras över tiden. Hur bra ett invandrarbarn klarar sig i skolan korrelerar i allmänhet med deras socioekonomiska status, men detta är inte hela förklaringen. I en del länder tenderar de att ha sämre – eller bättre – skolresultat än andra barn med liknande socioekonomisk status. I olika skeden av utbildningssystemet har invandrareleverna olika möjligheter och möter olika hinder. Hinder som inte åtgärdas i ett tidigt skede kan leda till värre svårigheter senare i livet, medan möjligheter som tidigt tas tillvara kan leda till nya och bättre inlärnings- och jobbmöjligheter.

Tyngden av dessa ogynnsamma faktorer i olika skeden och i olika skolsystem bestämmer vilken blandning av politiska åtgärder som är lämpligast. Forskningen har visat att i en del länder eller skeden av skolsystemet påverkas en elevs prestationer mest av deras socioekonomiska status. I dessa fall blir politiken effektivare om man använder allmänna åtgärder med en bred målgrupp som omfattar såväl invandrarelever som infödda elever. Målgruppen kan utgöras av underpresterande elever, elever med en viss inriktning eller i ett visst skede, eller elever från familjer med låg socioekonomisk status. Alternativt kan en elevs prestationer, enligt vad forskningen har visat, påverkas mest av språkfärdigheterna eller av huruvida eleven i fråga har invandrarbakgrund eller inte. I dessa länder och skeden av skolsystemet blir politiken mer effektiv om man använder riktade åtgärder som specifikt gynnar vissa kategorier av invandrare och deras efterkommande.

Målgruppen kan vara nyanlända, andra och tredje generationerna eller elever från hushåll där man inte talar landets språk som sitt modersmål. I skolsystemen används därför såväl riktade som allmänna åtgärder, beroende på vad som enligt forskningen är effektivast för att förbättra prestationerna.

Europeiska kommissionens generaldirektorat för utbildning och kultur inledde 2008 en diskussion i EU om dessa frågor genom sin grönbok *Migration & rörlighet: utmaningar och möjligheter för EU:s utbildningssystem*.

Fler analyser och exempel på praxis finns i följande dokument:

Den undersökning som åtföljde grönboken: *Education and the Integration of Migrants*:

www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf

Integrating Immigrant Children into Schools in Europe, som har utarbetats av Eurydikenätverket vid GD Utbildning och kultur:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options, som har utarbetats inom ramen för OECD:s tematiska översyn av utbildning för invandrare:

[www.oilis.oecd.org/oilis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oilis.oecd.org/oilis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003, som har utarbetats av OECD:

www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf

Vilken roll har de politiska beslutsfattarna på utbildningsområdet, integrationsområdet och andra politikområden?

Att förbättra skolprestationerna i första och andra generationen är ett mål som berör många regeringsdepartement och myndighetsnivåer. De flesta av de faktorer som gör det svårare för invandrarelever i skolsystemet och vid inträdet på arbetsmarknaden faller inom det utbildningspolitiska ansvarsområdet.

Utbildningsministeriet ansvarar för att besluta om allmänna eller riktade åtgärder. Det kan således underlätta horisontell samordning och projekt som genomförs med avdelningar vid andra ministerier, inbegripet de som arbetar med integrationsfrågor. När invandrings- eller integrationsministeriet antar riktade ungdomsprogram kan det använda sig av den sakkunskap, de principer och standarder som finns inom utbildningspolitiken. Andra

ministerier kan involveras när det gäller särskilda frågor: ministerier med ansvar för bostads- och stadsutvecklingsfrågor när det gäller segregering mellan skolor, ministerier med ansvar för familjefrågor och sociala frågor när det gäller förskoleutbildning, eller ministerier med ansvar för sysselsättning och lika möjligheter när det gäller program för arbetsmarknadsintegration. Organ som sköter den vertikala samordningen är också viktiga när det gäller att bygga operativa partnerskap som ska genomföra de politiska målen på relevant myndighetsnivå. Dessa organ kan också användas för att bygga strategiska partnerskap, t.ex. för att lokala initiativ ska få inflytande och väcka uppmärksamhet hos parter och finansiärer på en högre nivå.

De bredare samhällseliga förhållanden som regleras av politiken på andra områden, t.ex. invandring, boende, sociala frågor och sysselsättning, kan antingen främja eller motverka en effektiv utbildningspolitik.

Tillgång till grundskole- och gymnasieutbildning för alla

I de flesta medlemsstater gäller rätten till utbildning alla barn i grundskole- och gymnasieåldern oavsett deras rättsliga status eller hur länge de har vistats i landet. Denna rättighet fastställs i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN:s konvention om barnets rättigheter. Endast en handfull medlemsstater har underlåtit att vidta åtgärder för att förplikta skolorna att ta emot barn med irreguljär status, eller barn som har vistats i landet eller förväntas vistas i landet endast en kort tid. Mottagningsförfarandena för asylsökande kan t.ex. ses över för att garantera att en ordentlig behovsbedömning görs och att barn till asylsökande skrivs in i skolan så snart som möjligt efter anläggandet eller inlämnandet av ansökan.

Eventuell skolsegregering är delvis en produkt av boendese segregering. Invandrare med låg socioekonomisk status kanske inte har råd att bo (eller i fall av diskriminering, inte släpps in) i områden med kvalitetsskolor, medan infödda familjer kanske flyttar bort från områden med en ökande invandrabefolkning (så kallad "vit flykt"). En del elever har lyckats komma in vid kvalitetsskolor utanför deras eget område genom skolvalsprogram som ger föräldrarna större möjligheter att välja vilken skola deras barn ska gå i. Många av dessa skolvalsprogram gynnar emellertid inte familjer med invandrabakgrund eller lägre socioekonomisk status. Infödda familjer utnyttjar oftare möjligheten att välja skola och väljer bort skolor med en hög andel invandrare. OECD har föreslagit att man inom ramen för skolvalsprogrammen skulle använda enkla lotterimekanismer för att minimera det sämre utgångsläge som invandrarna har som "outsiders".

En strategi för att bryta kopplingen mellan koncentrationen av invandrare i vissa områden och dåliga skolprestationer är att fokusera på att förbättra skol- och undervisningskvaliteten på skolor med en stor andel invandrare.

Genom det schweiziska programmet "Kvalitet i multikulturella skolor" (QUIMS) höjs utbildningsstandarden och tillhandahålls kvalitetssäkring för skolor med minst 40 % elever med invandrabakgrund i syfte att locka fler infödda schweiziska elever och medelklasselever till dessa skolor. Vid dessa skolor erbjuds extra resurser och professionellt stöd inom särskilda områden såsom språkundervisning, görs bedömningar av det fortsatta stödbehovet och tillämpas inkluderande, icke-diskriminerande etiska normer.

www.quims.ch

En annan strategi är att blanda skolor med en övervägande andel infödda och invandrar-skolor. Till exempel kan skolor med en övervägande andel infödda elever erbjuda ekonomiska incitament för att locka till sig invandrare. En del fördelar kan uppnås genom att utveckla starka schemalagda och icke schemalagda partnerskap mellan närliggande skolor med en hög andel infödda elever respektive en hög andel invandrade elever.

En idé är att minska segregeringen i både invandrarskolor och skolor med en stor andel infödda elever i enlighet med Köpenhamnsmodellen för integration från 2006. Skolor med en övervägande andel invandrade elever kan använda olika strategier för att nå ut till och locka elever från etniska danska familjer, medan skolor med en övervägande andel etniska danska elever kan anställa integrationsarbetare och tolkar för att locka till sig elever från invandrarfamiljer. Det bör noteras att omkring 15 % av prestationsgapet mellan invandrade och infödda elever förklaras av koncentrationen av invandrare och föräldrarnas utbildningsnivå.

www.kk.dk

Undanröjande av förutfattade meningar vid urval och gruppindelning i skolsystemet

Koncentrationen av invandrare kan också vara ett resultat av inbyggda förutfattade meningar i utbildningssystemet. Det är vanlig praxis att eleverna nivågrupperas efter om de har "större" eller "mindre" förmåga. Forskningen har emellertid visat att barn med lägre socioekonomisk status eller invandrabakgrund tenderar att placeras i en lägre grupp än klasskamrater som har samma resultat i standardiserade tester. Detta förklaras av användningen av subjektiva lärarrekommendationer, gruppindelningen i tidig ålder, mängden olika skoltyper och en eventuell feldiagnostisering av elever med invandrabakgrund eller från etniska minoriteter som elever med "särskilda behov".

Utbildningsreformer har nyligen inletts i många av EU:s medlemsstater. Gruppindelningen kan göras relativt sent så att det finns tillräckligt med tid för utjämning av elevernas olika utgångslägen. Olika skoltyper kan slås samman till en enda, så att alla elever i samma ålder kan omfattas av en högkvalitativ kursplan som ställer stora krav. Bedömningarna kan då baseras på mer objektiva kriterier, så att inverkan av stereotyper och missuppfattningar

minimeras. Specialister som utför bedömningar av "särskilda behov" kan utbildas för att känna igen språksvårigheter, kulturellt annorlunda beteenden och negativa stereotyper hos invandrarelever. Genom att motiverade barn erbjuds ett extra år i grundskolan kan de få möjlighet att klara inträdesprovet till en utbildning de annars inte hade kunnat komma in på. Det är för tidigt att säga huruvida dessa olika lovande åtgärder kommer att leda till mer korrekta bedömningar och en lämpligare gruppindelning.

Invandrarelever tenderar att klara sig bra i skolsystem med färre skoltyper, senare nivågruppering och objektiva bedömningsmetoder, även när det rör sig om elever med särskilda behov.

Korrekt bedömning av nyanlända elevers tidigare inlärnin g utomlands

Utbildningsinstituten måste göra en korrekt bedömning av nyanlända elevers tidigare utbildningsnivå i ursprungslandet. Myndigheterna kanske överlåter på skolans personal att göra bedömningen från fall till fall. Skolorna har ofta inte kompetens eller resurser att bedöma utbildningsnivån och likvärdigheten mellan skolsystemet i ursprungslandet och skolsystemet i värdlandet. Om bedömningen inte helt eller delvis görs på elevens modersmål, tenderar man att placera eleven i en klass under sin åldersgrupp, vilket inverkar negativt på elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling. Avsaknad av enhetliga kriterier tenderar att leda till en inkonsekvent tillämpning inom landet. En placering på fel nivå eller i fel årskurs och det missriktade stöd för nyanlända elever som detta resulterar i kan förbli oupptäckt om det inte görs några översyner av elevernas placering.

Myndigheterna bör, för bedömningen av tidigare inlärnin g, fastställa enhetligt tillämpliga kriterier som baserar sig på uppdaterad information om ursprungslandet. Samtidigt kan instrument för bedömning av kunskaperna i undervisningsspråket användas för att utforma lämpliga språkstödsprogram. De åtgärder för bedömning av tidigare inlärnin g som ett antal länder nyligen infört underutnyttjas ofta, eftersom invandrarna och de myndigheter som ska erbjuda dem inte känner till deras existens.

Vid inskrivning i den obligatoriska grundskolan i länder såsom Belgien, Luxemburg, Ungern, Malta, Portugal och Rumänien görs en bedömning av tidigare inlärnin g utomlands på grundval av objektiva kriterier.

I Belgien kan asylsökande eller flyktingar avlägga en högtidlig försäkran, om de inte kan visa upp de handlingar som krävs för erkännande av utländska avgångsbetyg eller utbildningsbevis från grundskola och gymnasium.

I Frankrike görs en bedömning av skolnivå och språkkunskaper hos nyanlända elever. Bedömningen utförs av en särskild enhet vid utbildningsministeriet på ett språk som eleven förstår.

Nyanlända elever, särskilt de som inte talar landets språk, bör få delta i orienteringsprogram för att klara av de inledande hinder som beror på avbrottet i skolgången och familjens boendeförhållanden. Det slutliga målet är att övergången för varje elev ska vara så smidig och snabb som möjligt. Dessa program är intensiva, är ofta begränsade till några få månader och följer en särskild kursplan där eleverna lär sig om landet och dess skolsystem. Europarådet rekommenderar att utbildningsmyndigheterna ska överväga att låta nyanlända elever få en del av undervisningen på sitt modersmål under orienteringsprogrammet. Barn som börjar i ett nytt skolsystem behöver inte bli efter sina infödda klasskamrater ytterligare, om de kan fortsätta att utveckla de kognitiva färdigheter och den inlärningsförmåga som är nödvändiga för att de framgångsrikt ska kunna fortsätta sin skolgång på undervisningsspråket.

En hög, enhetlig nivå på bedömningen av tidigare inläring samt orienteringsprogram garanterar att nyanlända elever placeras på rätt nivå i skolsystemet.

Genom "Starting Point", som genomförs inom ramen för "Gateway Refugee Project" i Bolton, Storbritannien, får nyanlända flyktingar som inte talar engelska en introduktion till det engelskspråkiga brittiska utbildningssystemet. I genomsnitt deltar barnen i Starting Point i sex veckor. Syftet med Starting Point är att erbjuda eleverna en trygg och säker miljö. Genom att deras självförtroende, kommunikationsfärdigheter och kunskaper i ett antal olika skolämnen förbättras klarar de sig bättre i den vanliga skolan.

www.refugee-action.org.uk/ourwork/projects/Gateway.aspx

Systematiskt fortlöpande stöd på behovsbasis för invandrarelever

Invandrarelevernas kunskaper i skolans undervisningsspråk är avgörande för deras prestationer och i invandringsländerna har detta blivit en högt prioriterad fråga för de utbildningspolitiska beslutsfattarna. Efter den inledande perioden när eleverna finner sig till rätta begränsas finansieringen av det systematiska, fortlöpande stödet i allmänhet till så kallade "utsatta elever". Undersökningar av hur invandrarnas erfarenheter inverkar på skolprestationerna har visat att ett av de största hindren på alla skolenivåer för en effektiv språkinläring är tillgången till stöd. Ytterligare stöd bör erbjudas för alla åldrar och på alla färdighetsnivåer samt omfatta mer än enbart språkstöd, eftersom invandrare som talar samma språk som infödda elever också behöver stöd för att komma i fatt när det gäller innehållet.

Metoder, kvalitet och genomförandegrad för det ytterligare stöd som erbjuds skiljer sig avsevärt mellan EU:s medlemsstater och ibland även inom enskilda stater. En del skolor har valt "integrationsmodellen". Efter det att nyanlända elever har placerats i rätt årskurs och avslutat orienteringsprogrammet börjar de direkt i den allmänna undervisningen. Språkbud i en vanlig klass kompletteras med ytterligare systematiskt språkstöd, antingen efter skolan eller under normal lektionstid. I det sistnämnda fallet tas eleverna från klassen

för några timmars undervisning. Andra skolor använder sig av "separationsmodellen". Efter den inledande orienteringen placeras nyanlända barn i separata klassrum som skräddarsytt efter deras särskilda behov. De måste nå en viss språkfärdighetsnivå innan de överförs till den allmänna undervisningen. Det slutliga målet för båda modellerna är integrerad undervisning som ett sätt att underlätta skapandet av sociala band och främja prestationerna för samtliga elever i den allmänna undervisningen.

Fortlöpande stöd hjälper invandrareleverna att komma ifatt så snabbt och smidigt som möjligt. För dessa kurser tillämpas väletablerade och regelbundet utvärderade kvalitetsstandarder för andraspråksinläring och ett nära lärarsamarbete kring integrerad innehållsinläring.

De två modellernas lämplighet och strukturerings behöver utvärderas och diskuteras ytterligare. OECD har t.ex. påpekat att det varken är nödvändigt eller ändamålsenligt att kräva att invandrarbarn ska behärska undervisningsspråket fullständigt innan de får delta i den allmänna undervisningen. Språkutvecklingen och den kognitiva utvecklingen går hand i hand, vilket innebär att invandrarelever lär sig språket bättre i en meningsfull, praktisk och interaktiv omgivning.

Av det ovanstående följer att andraspråksinläring bör innefatta innehållsinläring som motsvarar lektionerna i den allmänna kursplanen. De mest framgångsrika programmen omfattar

- systematiskt höga standarder och krav för andraspråksinläring,
- ett nära samarbete mellan lärare i allmänna ämnen och språklärare,
- centralt utvecklat klassrumsmaterial,
- åtgärder som leder till fler – och inte färre – antal timmar enskild undervisning för nyanlända elever som deltar i programmet,
- åtgärder för att motverka stigmatisering av deltagarna.

Länder med väletablerade och tydligt utformade program för språkstöd har relativt sett mindre prestationsklyftor mellan invandrarelever och infödda elever, eller mellan första och andra generationens invandrarelever.

Invandrarelever i Sverige går en kurs i svenska som andraspråk tills de kan uttrycka komplexa tankar i tal och skrift. De undervisande lärarna måste vara certifierade som lärare i svenska som andraspråk och följer en särskild kursplan. Svenska som andra språk läses inom ramen för en integrationsmodell och har samma kursinnehåll och färdighetskrav som svenska som modersmål och ger samma behörighet för vidare studier.

www.sweden.gov.se/sb/d/2063

Den estländska integrationsfonden tillhandahåller i ett tidigt skede ett systematiskt, flerspråkigt "språkbadsprogram", som har utvecklats på grundval av liknande program i Kanada och Finland. De som genomgått programmet har en högre språkfärdighetsnivå än klasskamrater som inte deltagit i programmet, samtidigt som deras resultat i matematik och naturvetenskapliga ämnen samt modersmålet ligger på jämförbar nivå. Dessa resultat och föräldrarnas stora tillfredsställelse med programmet beror på dess frivilliga natur, ett nära samarbete mellan föräldrarna och de som utformat programmet samt fortlöpande stöd i modersmålet och kulturell vägledning.

www.meis.ee/eng/immersion

Mekanismer för resurstilldelning

För att garantera tillräckligt stöd för de nyanländas övergång till skolsystemet och upprätthålla en välkomnande skolmiljö behövs ytterligare resurser antingen på individuell nivå eller på skolnivå. Kompletterande finansiering är mindre en kostnad än en investering för en stad, en region eller ett land där en del av befolkningen lär sig landets språk som andraspråk. Skolorna erhåller inte endast finansiering, utan kan också satsa på att utveckla sin sakkunskap om integration och andraspråksundervisning, vilket senare kan leda till ett erkännande och ett utbyte med mindre erfarna skolor på kommunal, regional eller nationell nivå.

För att identifiera de skolor som har störst behov måste de politiska beslutsfattarna bestämma målgruppen för de resurser som ska tilldelas (utlandsfödda elever, elever som inte har landets språk som modersmål, elever med låg socioekonomisk status eller elever från mindre gynnade områden), finansieringens fördelning mellan olika utbildningsnivåer (förskola, låg- och mellanstadium, högstadium och gymnasium) och vilken myndighetsnivå som ska distribuera medlen inom landets utbildningssystem (kommunal, regional eller nationell).

"Ethnic Minority Achievement Grant" (EMAG) i Storbritannien tilldelar medel för ytterligare behovsbaserat stöd på grundval av antalet elever i skolan som kommer från nationellt underpresterande etniska minoritetsgrupper eller lär sig engelska som andraspråk. En nyligen genomförd utvärdering har visat att fokus har flyttats från språkstöd till underprestering, genom att tydliga mål har fastställts för att minska prestationsklyftorna och de lokala myndigheterna har involverats för att tillhandahålla stödstrategier.

www.qca.org.uk/qca_7278.aspx

Inom det program för "prioriterade utbildningsområden" (ZEP) som 1981 inrättades i Frankrike i syfte att främja lika möjligheter tillämpas en blandning av geografiska och ursprungsbaserade kriterier för tilldelningen av offentliga resurser. Ett av kriterierna är t.ex. andelen barn med åtminstone en utlandsfödd förälder.

www.educationprioritaire.education.fr/

Utbildning och rekrytering av lärare för mångkulturella klassrum

Utbildningsexperterna är eniga om att lärarna är den viktigaste resursen i utbildningssystemet när det gäller att förbättra skolprestationerna, särskilt hos elever med invandrarbakgrund eller med en mindre gynnad bakgrund. Ändå är det dessa elever som har minst chans att få högkvalitativ undervisning. Forskningen har visat att konventionella verktyg för bättre undervisningskvalitet – mindre klasstorlekar och fler kvalitetslärare och assistenter – är effektivare för att höja prestationerna hos invandrarelever och mindre gynnade elever än hos den genomsnittliga eleven. Ju yngre eleverna är när de får tillgång till högkvalitativ undervisning, desto större inverkan har det på hela deras skolkarriär.

När mångkulturella skolor anställer fler kvalitetslärare och assistenter kan de uppmuntra ansökningar från personer med invandrar- eller minoritetsbakgrund. Det finns vissa belägg för att lärare med invandrar- eller minoritetsbakgrund har en positiv effekt på invandrarelevernas resultat, eftersom de tenderar att ha en mer positiv syn och mer positiva förväntningar på invandrareleverna samt en mer positiv samverkan med dem. Vem som kan bli en kvalitetslärare för invandrarelever bestäms av en rad olika faktorer, varav bakgrunden är ett viktigt, men inte det enda, rekryteringskriteriet. Att öka andelen lärare med invandrarbakgrund är ett effektivt men underutnyttjat sätt att öka skolans interkulturella kompetens och skapa broar till olika grupper i lokalsamhället.

Möjliga positiva åtgärder som skolorna kan vidta är bl.a. att underlätta erkännandet av utländska lärarexamina, t.ex. genom kurser för återkvalificering och informationskampanjer i samarbete med utbildningsmyndigheter och lärarutbildande institutioner.

Training and Development Agency for Schools i England och Wales verkar för att öka antalet lärare med minoritetsbakgrund genom riktad reklam, mentorsprogram, utbildningsbidrag och rekryteringsmål för lärarutbildande institutioner.

www.tda.gov.uk/partners/recruiting/diversesociety.aspx?keywords=ethnic

En annan riktad strategi för att förbättra lärarkvaliteten är att införa ett krav på att alla lärare ska skaffa sig den grundläggande kompetens som är nödvändig för att undervisa i en klass med kulturell och språklig mångfald.

Att anställa fler kvalitetslärare är ett av de mest effektiva sätten att förbättra prestationsnivåerna, särskilt för elever med invandrarbakgrund eller med en mindre gynnad bakgrund. En ökning av antalet lärare med invandrarbakgrund och/eller utbildning i interkulturell undervisning förbättrar elevernas prestationer, lärarnas förväntningar och kvaliteten på hela inlärningsmiljön.

Språkinläring sker under alla lektioner, oavsett om det handlar om litteratur, algebra eller kemi. För undervisningen krävs interkulturell kompetens, förmåga att hantera kulturella skillnader, förmåga att lösa konflikter, diagnostiska färdigheter för att skilja mellan språkproblem och inlärningssvårigheter samt kompetens att utveckla didaktiska instrument och inlärningsstrategier. Lärare som inte är väl förberedda eller utbildade för att hantera mångfald i klassrummet har en mindre positiv syn och lägre förväntningar på barn som är av en annan ras eller har en annan etnisk, religiös eller social bakgrund, vilket påverkar elevernas skolprestationer och självkänsla.

I t.ex. Belgien, Finland, Nederländerna, Norge, Portugal och Storbritannien har man specificerat vilken interkulturell kompetens lärare måste skaffa sig under sin utbildning. Kraven avser kunskap om situationen för elever med annan kulturell bakgrund, lärarens syn på dessa elever och förmåga att hantera relationer mellan elever med olika kulturellt ursprung.

De lärarutbildande institutionerna och incitamentsbaserad utbildning i tjänsten är av central betydelse för att förse framtidens och dagens lärare med olika professionella utvecklingsverktyg, såsom riktlinjer för god praxis vid språkstöd och undervisning i andraspråk. Universitet och kunskapscentrum för interkulturell utbildning och andraspråksinläring kan utforma gemensamma högkvalitativa kursplaner, utbildningsmoduler och genomföranderiktlinjer för lärare och politiska beslutsfattare. Denna lärarutbildning kan ha den positiva sidoeffekten att lärarna blir mer medvetna om att de potentiellt, om än oavsiktligt, har lägre förväntningar, vilket ändrar deras beteende.

Genom ett brittiskt pilotprogram kallat "Raising the Achievement of Bilingual Learners in Primary Schools" erbjuds fortbildning och material om bästa praxis för att öka låg- och mellanstadielärarnas sakkunskaper och självförtroende. Programmet antogs som en nationell strategi 2006 efter det att utvärderingar hade visat att i de skolor som deltagit i programmet hade elevernas förväntningar, deltagande i klassen och kunskaper i engelska ökat till den grad att de utklassade liknande skolor som inte deltagit i programmet.

www.dcsf.gov.uk/research/data/uploadfiles/RR758.pdf

Prioriterat genomförande av interkulturell utbildning

För att en strategi för interkulturell kompetens ska lyckas förbättra lärarnas och skolans kvalitet krävs ändringar i själva institutionen. En enskild lärares förmåga att använda de färdigheter och det material som han skaffat sig under sin utbildning är beroende av i vilken grad skolan som helhet engagerar sig i interkulturell utbildning. Vid en undersökning ansåg t.ex. studerande vid lärarutbildande institutioner i Katalonien i Spanien samt i Nederländerna och Sverige att interkulturell utbildning måste prioriteras mer, inte endast under själva kurserna utan också under praktiken.

Den utbredda offentliga debatten om vikten av interkulturell utbildning måste omsättas i handling av skolförvaltningarna. Man kan t.ex. införa interkulturell utbildning och medborgarskap som moduler eller ämnen samt multietniska representationer i undervisningsmaterialet och mer icke schemalagd mångkulturell verksamhet. Vid den danska regeringens europeiska konferens om ett aktivt samhällsdeltagande av ungdomar från etniska minoriteter 2006 föreslogs att särskilda centrum skulle inrättas för att tillhandahålla utbildning i konfliktlösning och kommunikationsfärdigheter samt interkulturella mentorsprogram för att främja ungdomarnas egenmakt och höja deras ambitioner och prestationer.

Genom ett fullständigt genomförande av interkulturell utbildning i kursplanen, undervisningsmaterialet och den icke schemalagda verksamheten ökar de infödda elevernas medvetenhet och invandrarelevernas självförtroende.

Sedan 2004 har mångfald och multikulturalism varit ett obligatoriskt betygsämne i brittiska skolor för elever i åldern 11 och 19 år. Ämnet täcker frågor som rör det mångkulturella samhället, bl.a. etniska och religiösa samfund och deras kulturer, förändringar i de interna och externa migrationsmönstren samt politiska och ekonomiska orsaker till migrationen i Storbritannien och utomlands.

<http://curriculum.qca.org.uk/index.aspx>

I Tjeckien övervakas hur den interkulturella strategin genomförs i enskilda skolor. Inspektörer kontrollerar att skolans rektor, lärare och övrig personal genomför riktlinjerna i det direktiv om bekämpning av rasism, främlingsfientlighet och intolerans i skolornas etiska normer, som utfärdats av ministeriet för utbildnings-, ungdoms- och idrottsfrågor.

www.msmt.cz

6.2 Investering i eleverna

Det ligger i de utbildningspolitiska beslutsfattarnas intresse att alla invånare erbjuds förskola eller barnomsorg. Förskoleverksamhet ger små barn de bästa utvecklingsmöjligheterna. Barn som går i en högkvalitativ förskola utvecklar en bättre förmåga att resonera och lösa problem, är mer samarbetsvilliga och tar större hänsyn till andra, utvecklar en bättre självkänsla och är bättre rustade att börja skolan. Förskolans fördelar fortsätter att ge resultat i grundskolan såväl som gymnasiet och underlättar övergången till högre utbildning och till arbetsmarknaden. Förskolan ger också mödrarna möjlighet att delta mer aktivt i samhället och på arbetsmarknaden.

Internationell forskning har bekräftat att förskoleverksamhet hjälper barn från socio-ekonomiskt mindre gynnade familjer att klara sig bättre i skolan. På samma sätt får barn från utländsktalande familjer en tidig och fortlöpande kontakt med värdlandets undervisningsspråk, just i den ålder när de är som mest mottagliga för att lära sig språket.

Låginkomstfamiljer, bland vilka invandrarna kanske är överrepresenterade, sätter inte lika gärna sina barn i barnomsorg eller förskola. Alla föräldrar kan ha svårt att få tillgång till barnomsorg i områden där antalet platser är begränsat eller avgifterna är höga. Föräldrar som är låginkomsttagare eller invandrare kanske inte heller får tillräcklig information om befintliga alternativ, de kanske litar mindre på att främmande människor kan ta hand om deras barn och väljer hellre att använda sig av familj och släkt som ser efter barnen i hemmet. Invandrarföräldrar som utnyttjar förskoletjänster kanske upplever att det saknas en dialog, förståelse och empati mellan dem själva och personalen, när personalen inte har interkulturell erfarenhet eller, vilket är mer avgörande, färdighet att lära ut värdlandets språk som andraspråk. Många förskolor klarar vidare inte av att göra en korrekt bedömning av invandrabarnens språkliga färdigheter i syfte att garantera att de får tillgång till lämplig språkinläring och stödprogram (när sådana finns).

Högkvalitativa förskolor måste uppfylla behoven hos familjer som talar andra språk eller är socioekonomiskt mindre gynnade. Myndigheterna kan effektivt ge låginkomstfamiljer möjlighet att sätta sina barn i förskola genom riktat ekonomiskt stöd eller kostnadsfritt tillträde till förskolans tjänster. Det kan krävas att förskolelärare ska ha utbildning i andraspråksundervisning och dessutom kan nya rekryteringsförfaranden införas som prioriterar andraspråkslärare och utlandsfödda sökande med lämplig utbildning. För att vara effektiva bör undervisningsmetoderna och programmen vara direkt jämförbara med dem som används i låg- och mellanstadiet. Informationsstrategier kan användas för att förskolelärarna och invandrarföräldrarna ska ha möjlighet att informera varandra om fördelarna med förskolan å ena sidan och familjens särskilda behov och förväntningar å den andra.

I Danmark, Finland och Sverige har man försäkrat sig om ett högt deltagande bland invandrarna genom en åldersintegrerad strategi som kombinerar olika förskole- och barnomsorgsprogram i samma lokaler för barn i åldern ett till sex år.

Eurydice rekommenderar i sin rapport från 2009, *Early childhood education and care in Europe: tackling social and cultural inequalities*, att det inrättas ett enhetligt system med avdelningar för alla åldersgrupper mellan 0 och 6 år, där all personal erhåller högkvalitativ utbildning om inlärningsstrategier och kulturella strategier, och att aktiva partnerskap inrättas med föräldrar som kommer från en mindre gynnad bakgrund eller har en annan bakgrund:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/098EN.pdf

Information till och partnerskap med föräldrar med en mindre gynnad bakgrund

Föräldrarna har en viktig roll i barnens utbildning och kan hjälpa dem med språkinläring, läxläsning, yrkesval, yrkesförväntningar och som förebilder. Föräldrar med lägre socioekonomisk status, däribland invandrare, tenderar emellertid att delta mindre i skolverksamheten. Internationella undersökningar har bekräftat att invandrarföräldrar har höga förhoppningar på sina barns utbildning, men att det finns mycket som hindrar dem från att delta, t.ex. att de har begränsade ekonomiska resurser, saknar kunskaper om utbildningssystemet, känner sig ovälkomna i en obekant skolmiljö, inte behärskar språket och inte har samma kulturella förväntningar på familjens roll i utbildningsprocessen. Skolan kan underlätta förhållandet mellan föräldrar och barn genom strategier för att utveckla föräldrarnas kompetens samtidigt som man stöder barnen, som ofta får rollen att tolka eller förklara olika saker mellan föräldrar och lärare.

Ett effektivt sätt att nå ut med information till föräldrarna är att i det informationspaket som de får som nyanlända bifoga lättillgänglig information om landets skolsystem och tillgången till kompletterande inlärningsmöjligheter och språktjänster såsom översatt material och tolkar. Skolorna kan också satsa avsevärt på orienteringsprogram för invandrarföräldrar om inskrivningen i skolan, hur man finner sig till rätta, aktivt deltagande och hur man hittar information om framtida val i skolsystemet. Stödet kan sträcka sig från administrativ hjälp (t.ex. översatt information om skolsystemet för föräldrar och elever, tillgång till tolkar, särskild personal för att tillgodose invandrarelevernas och deras familjers behov samt särskilda möten för invandrarfamiljer) till psykosocialt stöd. Hembesök tillämpas allmänt och är ett riktigt bra verktyg för att få kontakt med familjer som har en mindre gynnad bakgrund.

Aktiva informationsstrategier för att nå ut till invandrarföräldrar och mindre gynnade föräldrar samt frivilliga vuxenutbildningsprogram som är öppna för alla genererar bättre närvaro- och skolresultat och ökar föräldrarnas deltagande i de evenemang och den verksamhet som skolan arrangerar.

I Irland finns information om skolsystemet på sex språk på utbildnings- och vetenskapsministeriets webbplats. Det organ som ansvarar för mottagnings- och integrationsfrågor (Reception and Integration Agency) ger också ut en informationsbroschyr på de huvudsakliga invandarspråken som kan användas av föräldrarna till asylsökande och flyktingar samt ensamkommande barn.

www.education.ie/ www.ria.gov.ie

Sedan 1997 har AOE-projektet (Ausbildungsorientierte Elternarbeit) i Frankfurt am Main utbildat 60 "medlare" från invandrarorganisationer och skolor. Enbart under 2006 genomförde de orienteringsworkshoppar på 17 olika språk för 3 450 personer om det tyska utbildnings- och yrkesutbildningssystemet samt om frågor såsom dyslexi, hyperaktivitet, yrkesvägledning och flerspråkighet.

www.stadt-frankfurt.de/amka

I Sverige måste tolkning vid behov tillhandahållas vid särskilda introduktionsmöten för nyanlända familjer för att förklara de rättigheter och grundläggande värderingar som gäller i förskolan och skolan. Föräldrarna har också rätt till tolkning för att delta i de personliga utvecklingssamtal som genomförs två gånger per år.

Det internationella initiativet "Home Instruction Programme for Preschool Youngsters" syftar till att öka medvetenheten och förmågan hos föräldrar med mindre gynnad bakgrund, inbegripet de som är invandrare eller tillhör etniska minoriteter, genom att erbjuda tillgång till handledare som tillhör samma samfund. Enligt regelbundna utvärderingar i länder såsom Tyskland och Nederländerna har de deltagande barnens kognitiva förmåga avsevärt förbättrats jämfört med andra barn.

www.hippy.org.il

Flera länder har experimenterat med frivilliga vuxenutbildningsprogram för att se om de uppfyller invandrarföräldrarnas behov samt för att göra skolan till en mötesplats mellan infödda och invandrare. Dessa program, som har en bred bas, är samhällsriktade och erbjuder integrerade tjänster, grundar sig på tanken om att uppmuntra föräldrarnas deltagande. Att föräldrarna får tillgång till kostnadsfri undervisning i värdlandets språk och i hemspråket samt till tjänster såsom idrott och Internet kan resultera i ett bättre förtroende för skolan samt höja deras förväntningar på och öka deras stöd för barnens skolprestationer.

Genom projektet "Rucksack", som genomförs av RAA Essen (Tyskland) som tillhandahåller språkundervisning och annan utbildningsverksamhet i förskola och grundskola, utbildas invandarmödrar så att de kan leda lokala grupper med andra invandarmödrar och bygga upp deras kompetens så att de kan stödja sina barns inlärning. Den kvalitativa utvärdering som projektdeltagarna gjort visar att projektet har lett till positiva och varaktiga förändringar i förbindelserna mellan föräldrar och lärare.

www.essen.de/module/bildungsangebote/index.asp?version=integrationsatlas

Projektet "Mother Child Education Project" syftar till att informera föräldrar av turkiskt ursprung i Belgien, Frankrike, Nederländerna, Tyskland och Schweiz om utbildningssystemet i bosättningslandet och hjälpa dem, särskilt kvinnorna, att skaffa sig de färdigheter och medel som krävs för att delta i lokal social verksamhet och utbildningsverksamhet. Den icke statliga stiftelsen med samma namn (Mother Child Education Foundation, AÇEV) samarbetar med lokala invandrar- och kvinnoorganisationer, representativa rådgivande organ samt allmänna föreningar i det civila samhället. AÇEV övervakar och utbildar instruktörer i respektive land som sedan utarbetar stödprogram och kurser både på turkiska och på bosättningslandets språk. En extern akademisk jämförande utvärdering av familjer som deltagit i AÇEV:s projekt och familjer som inte deltagit har visat att projektet ökar mödrarnas självkänsla och intresse för skolarbetet. Projektet fick också en positiv bedömning när det gäller genomförandets effektivitet och ändamålsenlighet samt informationsspridningen.

www.acev.org/educationdetail.php?id=16&lang=en

I Frankrike inleddes i november 2008 den nya experimentella verksamheten "Ouvrir l'école aux parents pour réussir l'intégration" i 61 grundskolor och gymnasieskolor. Verksamheten kommer att utvärderas 2009. Syftet med detta frivilliga initiativ är att bekanta föräldrarna till första och andra generationens barn med skolsystemet, dess mål och hur det fungerar, så att de kan bli mer delaktiga och hjälpa barnen med skolarbetet. Inom programmet erbjuds också frivilliga språkkurser.

www.education.gouv.fr/bo/2008/31/MENE0800648C.htm

Modersmålsundervisning

I de flesta länder erbjuds någon form av stöd för modersmåls- och kulturinläring. Detta stöd grundar sig traditionellt på teorin om ömsesidigt beroende (*interdependence hypothesis*), enligt vilken invandrarelever inte kan behärska ett nytt språk innan de formellt lärt sig, och tänker kritiskt på, det språk de först lärde sig och kanske använder hemma. OECD fann i sin översyn av forskningen inga resultat som tydligt stöder eller förkastar denna teori, vilket förklarar den förvirring och politisering som kan uppstå när det gäller modersmålsundervisningens roll.

Flerspråkighet prioriteras i de industriländer som betraktar sig själva som kunskaps-baserade, innovativa och globalt sammankopplade samhällen. När elever som talar både sitt andraspråk och sitt modersmål flytande kommer in på arbetsmarknaden, innebär de som humankapital avsevärda ekonomiska och sociokulturella fördelar för bestämmelselandet, särskilt när de förutom kunskaperna i modersmålet även har kunskap om och nätverk i sina ursprungsländer.

Modersmålsundervisningen kan vara hörnstenen i en skolas interkulturella undervisning och i dess kursplan i utländska språk. Elever med invandrarbakgrund kan upprätthålla och utveckla denna form av humankapital, och kan sedan dela med sig av sina kunskaper till intresserade elever som inte har invandrarbakgrund. I dessa skolor har infödda elever fler och bättre möjligheter att lära sig främmande språk och att skaffa sig de interkulturella färdigheter som är nödvändiga för att arbeta och bo i ett mångkulturellt samhälle eller utomlands. Det kan vara alltför resurskrävande för enskilda skolor att erbjuda högkvalitativa tvåspråkiga utbildningsalternativ för alla de olika språkgrupperna i elevunderlaget. Det finns emellertid en rad olika kostnadseffektiva kursplansalternativ som kan erbjudas alla intresserade elever, oavsett om de har invandrarbakgrund eller inte. I grundskola och gymnasium kan kursplanen, inbegripet avancerade ämneskurser, integreras i de främmande språk som erbjuds. Ett annat alternativ är att under vissa lektioner använda sig av tvåspråkiga klassassistenter i den vanliga klassen. En sådan konkret tillämpning av en skolas interkulturella utbildningsstrategier förbättrar inläringen och skapar möjligheter att knyta sociala band.

Kunskaperna i hemspråk och om hemländernas kultur förbättrar invandringslänternas humankapital, vilket de politiska beslutsfattarna kan maximera som en funktion av sina mål för en utbildning i världsklass och en konkurrenskraftig arbetsmarknad.

"Språklig mångfald i den portugisiska skolan" är ett projekt som syftar till att främja interkulturell och flerspråkig kompetens samt motverka segregering genom att tillhandahålla tvåspråkiga pilotskolor för kapverdisk kreolska och kinesisk mandarin som är öppna både för invandrare som har språket som sitt modersmål och för infödda portugisiska elever.

www.iltec.pt/projectos/em_curso/turmas_bilingues.html

Modersmålskurserna (och framför allt modersmålslärares) kan också spela en viktig roll för att underlätta förbindelserna mellan familjerna och skolan. Anordnandet av sådana kurser kan ingå i skolans aktiva åtgärder för att nå ut till föräldrarna och mobilisera invandrarfamiljer och invånare i samhället. Skolorna kan tillhandahålla resurser och utrymmen för undervisning i sina lokaler, eller subventionera program som erbjuds utanför skolan.

Supplementary Schools Forum i Bristol, Storbritannien, består av 25 frivilliga samhällsbaserade skolor som tillhandahåller extraundervisning i hemspråk och kultur samt i allmänna ämnen såsom engelska. Vid en utvärdering som genomfördes 2005 fann man att dessa skolors positiva inverkan på skolprestationerna, självkänslan och identiteten kunde förbättras genom en plattform för bästa praxis. Forumet har uppmuntrat till större utbyte och partnerskap mellan etablerade och nyanlända grupper samt med allmänna skolor.

www.bristol.gov.uk/ccm/navigation/community-and-living/equality-and-diversity

I Sverige har elever i den obligatoriska grundskolan och gymnasiet rätt till modersmålsundervisning förutsatt att en eller båda föräldrarna/vårdnadshavarna har ett annat modersmål än svenska, språket utgör en daglig kommunikationsform för eleven, eleven redan har grundläggande kunskaper i språket och eleven vill få undervisning. Undervisningen genomförs om minst fem elever och en lärare är tillgängliga, vilket gör den till normal praxis i skolor med en hög andel invandrarelever och i fristående skolor med språkprofil. Ny forskning har visat att en kurs i modersmålet kan inverka positivt på barnets betyg, identitetskänsla och tillhörighetskänsla samt öka föräldrarnas engagemang i skolarbetet, oavsett inkomst- och utbildningsnivå.

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/section/SE_EN_C10_7.pdf

Tillhandahållande av förebilder och mentorer för invandrarelever

Mentorer kan spela en värdefull roll när det gäller att stödja och vägleda ungdomar under deras utbildning. För att ge invandrarelever extra stöd kan yrkesverksamma unga vuxna med invandrarbakgrund engageras som medhjälpare i undervisningen (mot ersättning eller på frivillig grund). På detta sätt får invandrareleverna inte endast hjälp med skolan, utan också positiva förebilder. Detta kan vara särskilt värdefullt när etniska samfund har delats upp i två distinkta grupper – en underklass och en framväxande medelklasselit. Mentorer på väg upp kan erbjuda inspiration och vägledning för elever med sämre skolresultat.

Mentorskap ökar invandrarelevernas självförtroende och skapar band med förebilder från en framväxande invandrarelit.

Institutet för multikulturell utveckling (FORUM) och de Baak (arbetsgivarorganisationen VNO-NCW:s utbildningsinstitut) underlättar personligt stöd för högutbildade ungdomar med invandrabakgrund i slutskedet av deras studier. En mentor hjälper dem att utveckla sin personliga kompetens och ledaregenskaper.

www.forum.nl/wereldstalent/organisaties.html

Hjälp efter skolan för att förbättra resultaten och bygga broar

Rekreationsverksamhet, t.ex. idrottsevenemang och sommarläger, kan underlätta kommunikationen mellan invandrabarn och infödda. Barnens föräldrar kan uppmuntras att delta och om möjligt hjälpa till med att organisera verksamheten. Evenemang kan också arrangeras i samarbete med invandrarorganisationer.

Verksamhet efter skolan bygger broar mellan de invandrarelever och infödda elever som deltar samt mellan de arrangerande skolorna, föräldrarna och invandrarföreningarna.

Jacobs Foundation i Schweiz stöder sommarläger för andraspråksinläring för barn från invandrarfamiljer. Olika metoder prövas, t.ex. teaterutbildning, och deltagarnas och kontrollgruppernas resultat utvärderas över tiden i syfte att öka kunskapen och sprida information om framgångsrika metoder.

www.jacobsfoundation.org

Sedan 1991 har franska grundskolor och gymnasier genom programmet "École Ouverte" öppnat dörrarna för kulturell verksamhet, fritidsverksamhet, undervisning i främmande språk och annan inlärningsverksamhet på onsdagar och lördagar samt under olika skollov, t.ex. sommar- och vinterlov. Programmet är öppet för alla elever som bor i problemområden i städerna eller som kommer från mindre gynnade ekonomiska och kulturella miljöer, däribland nyanlända invandrarelever. Kvalitativa utvärderingar har visat att programmet är ett effektivt sätt att motverka konflikter i olika stadsområden och förbättra den sociala integrationen, skolmiljön och förbindelserna mellan lärare, föräldrar och lokalsamhället.

<http://eduscol.education.fr/D0116/accueil.htm>

I Frankrike införde utbildningsministeriet i september 2008 även ett komplement till undervisningen, som ett frivilligt alternativ i grundskolan. Under två timmar efter skolan kan lärarna hjälpa eleverna med läxorna eller ge möjlighet till extraundervisning, idrottsverksamhet eller kulturell och konstnärlig verksamhet.

www.education.gouv.fr/cid5677/accompagnement-educatif.html

6.3 Underlättande av övergången till högre utbildning och till arbetsmarknaden

I EU erkänns högre utbildning som en avgörande strategi för att främja innovation, produktivitet och tillväxt i ett kunskapsbaserat samhälle. Andelen unga invandrare som avslutar en högre utbildning varierar avsevärt mellan de olika invandrarsamfundet. Dessa olikheter uppstår när ungdomar tvingas avbryta sin utbildning (såsom är fallet med de flesta asylsökande och flyktingar) och/eller kommer från länder där färre människor har tillgång till utbildning och följaktligen inte har de kvalifikationer som krävs för att komma in på en högre utbildning. Olikheterna speglar också vilket värde föräldrarna fäster vid högre utbildning.

Regeringen, utbildningsinstitut, organisationer i det civila samhället, stiftelser och privata företag kan öka antalet stipendier och program för begåvade ungdomar med invandrarbakgrund (och deras föräldrar).

I Frankrike har olika program utarbetats för att främja mångfalden vid kunskapscentrum inom högre utbildning. Den statsvetenskapliga högskolan Institut d'Études Politiques (Sciences-Po) har antagit hundratals studerande (varav två tredjedelar med en utlandsfödd förälder) genom ett anpassat urvalsförfarande. Det treåriga handledningsprogrammet "Une grande école? Pourquoi pas moi" som startades av Essec, en handels- och ekonomihögskola, har införts av trettio elitskolor och omfattar nu 3 000 studerande. Genom "Cercle Passeport Telecoms" tillhandahåller de stora franska telekombolagen ett liknande individuellt stöd inom olika teknik- och handelsprogram.

www.sciences-po.fr / www.pourquoipasmoi.essec.fr / www.passeport-telecoms.com

Alternativ skolgång

För att utveckla sin kompetens behöver ungdomar som inte vill gå i traditionell skola ett alternativ som de uppfattar som lockande och relevant. Utbildning som består av behovsbaserade moduler, är praktiskt inriktad och använder modern teknik är mycket mer tilltalande för ungdomar. Avsikten med t.ex. "skolor för en andra chans" är att erbjuda nya möjligheter för utestängda ungdomar som saknar de färdigheter och kvalifikationer som krävs för att komma in på en utbildning eller på arbetsmarknaden.

Yrkesutbildning

Ett av målen för Lissabonagendan från oktober 2000 för att göra EU till den mest dynamiska och konkurrenskraftiga kunskapsbaserade ekonomin i världen är att öka antalet ungdomar som går ut gymnasiet. Högre utbildning anses vara det bästa sättet att skaffa sig de färdigheter som är nödvändiga för ett kunskapssamhälle. Även om man

på alla sätt kan försöka se till att invandrarungdomar får den kompetens som krävs för att slutföra en gymnasieutbildning, behövs yrkesutbildning som ett andra alternativ för dem som, trots stödet, troligen inte kommer att klara en gymnasieutbildning och därför kommer att lämna skolan med mycket begränsade utsikter.

Invandrarna är underrepresenterade inom vidareutbildning och andelen som hoppar av är stor. Program för att nå ut med information till invandrarna om tillgängliga kurser kan vara ineffektiva eller saknas kanske helt, kurserna kan vara dåligt anpassade till invandrarnas olika utbildningsbakgrunder och deras kulturella och/eller språkliga bakgrunder. Kurserna kanske inte är uppbyggda på ett flexibelt sätt som garanterar att eleverna även hinner med familj och arbete. Åtgärder för att undanröja dessa hinder kommer att uppmuntra unga invandrare att fortbilda sig och dem som har hoppat av skolan eller lämnat sina studier att åter börja studera

Det danska integrationsministeriets kampanj "Brug for alle unge" syftar till att uppmuntra fler unga invandrare att börja och även slutföra en yrkesutbildning. Kampanjen innefattar en insatsgrupp som främjar bästa praxis och bistår yrkesskolorna med att genomföra initiativ för att minska andelen invandrare som hoppar av skolan.

www.brugforalleunge.dk/fileadmin/bruger_upload/Billeder/Publikationer/English_Summary_evaluation_BFAU_final-version.pdf

Den danska integrationsplanen "Ny chance til alle" syftar till att integrera arbetslösa från etniska minoriteter på arbetsmarknaden. Den innefattar obligatoriskt deltagande i allmän utbildning eller yrkesutbildning för alla unga mottagare av kontantförmåner. Särskilda program hjälper unga människor under 25 år som inte har slutfört något ungdomsutbildningsprogram. Programmen ger också ungdomar de kvalifikationer de behöver för att slutföra en yrkesutbildning.

www.nychance.dk

Genom projektet PALMS inrättades ett nätverk bestående av 250 experter och socialarbetare i italienska kommuner. Syftet var att skapa möjligheter för ensamkommande barn att integreras och komma in på arbetsmarknaden så att de skulle få rätt att ansöka om uppehållstillstånd när de fyllde 18. Individuella åtgärder utformades för 260 minderåriga som anlänt ensamma till Italien, varav 179 fick praktikplats, 157 fick stipendium och 110 efter utbildningen fick det nödvändiga arbetet.

www.comune.torino.it/stranieri-nomadi/min_stranieri/progetti/equal.htm

Första och andra generationens elever kan ha ett sämre utgångsläge än sina infödda klasskamrater när det gäller att få ett första arbete, på grund av familjernas socio-ekonomiska status, deras svagare sociala nätverk och otillräckliga kunskaper om förhållandena på arbetsmarknaden. Man får inte heller glömma bort att det förekommer diskriminerande anställningsförfaranden.

Uppmuntrande av tidigt inträde på arbetsmarknaden

Vid rekryteringsförfaranden tenderar arbetsgivarna att fästa större vikt vid invandrarnas arbetserfarenheter inom landet än vid tidigare arbete/utbildning utomlands eller intyg på att man deltagit i kurser i värdlandets språk. Genom anställningsavtal som kombinerar arbete och inlärningsmöjligheter får eleverna möjlighet att skaffa sig olika arbetsfärdigheter, språkfärdigheter och andra "mjuka" färdigheter samt att inse sin egen potential och värdet av sitt arbete. Språkinläring som är yrkesinriktad och tillhandahålls på arbetsplatsen rekommenderas för att garantera att undervisningen i värdlandets språk blir ändamålsenlig och effektiv. Program som genomförs på arbetsplatsen kan också vara användbara för dem som fått sin arbetserfarenhet/utbildning utomlands och behöver ytterligare intyg.

En strategi för att åtgärda ungdomsarbetslösheten är att öka antalet unga invandrare på praktikplatser och i lärlingsprogram. Förutom åtgärder på utbudssidan krävs också strategier för att uppmuntra fler unga invandrare att skaffa sig en yrkesutbildning. Framgångarna för olika praktikprogram beror på kvaliteten på samarbetet med de företag som ställer platser till förfogande. Myndigheterna kan göra en kontroll av lediga platser eller praktikplatser och intyga att personen i fråga har de nödvändiga grundläggande språkkunskaper och den kompetens som behövs för att utföra arbetet i fråga. De kan också träda in för att se till att de praktikplatser som skolor, organisationer i det civila samhället och olika slag av arbetsgivare kommit överens om håller en jämn och hög kvalitet och ger bra resultat. Små och medelstora företag är en särskilt svår arbetsgivargrupp att nå ut till.

Tidiga arbetserfarenheter genom kvalitetssäkrade praktikplatser och arbets-/inlärningsprogram har visat sig ha särskilt stor betydelse för hur unga invandrare klarar sig på arbetsmarknaden.

Tyskland och Österrike har system med väletablerade praktikplatser som erbjuds i ett tidigt skede och under avsevärd tid, varefter personen i fråga får ett betyg och ett arbetserfarenhetsintyg. Forskningsprojektet TIES har kommit fram till att turkiska andragenerationens invandrare i dessa länder är bättre rustade för att komma in på arbetsmarknaden, drabbas mindre av diskriminerande anställningsförfarande och klarar sig bättre när det gäller sysselsättning än i länder som inte har praktiksyste

www.tiesproject.eu

I Wien har man lyckats öka antalet praktikplatser för ungdomar med invandrabakgrund med hjälp av flerspråkiga reklamblad och webbplatsannonser. Alla praktikanter får information om mångfald och genomgår en interkulturell utbildningsmodul.

Programmet Step2Work i Nederländerna hjälper elever som går ut skolan utan specialinriktning att komma in på arbetsmarknaden genom att skaffa fram en arbetsplatsplacering

och finansiera den under ett år, varefter arbetsgivaren bör vara villig att förhandla om ett vanligt anställningsavtal. Under arbetsplatsplaceringen får deltagarna gå en förberedande kurs och erhåller fortlöpande utbildning. Projektet nådde sina mål för det första året: 102 av de 120 deltagarna fick ett anställningsavtal, en grupp med utbildade rådgivare inrättades och en testad utbildningsplan antogs.

www.nuon.com/nl/Images/Jaarverslag%20Step2Work_tcm164-66002.pdf

I Mannheim, Tyskland, genomförs ett projekt kallat "Nätverk för yrkesträning – yrkesträning hos utländska företagare" som fokuserar på ett dubbelt problem: invandrarungdomar som går ut skolan och inte kan hitta en praktikplats och invandrarföretagarnas begränsade förmåga att tillhandahålla praktikplatser. Projektet underlättar inrättandet av nya praktikplatser inom handel och restaurang samt tillhandahåller kompletterande utbildning om interkulturell kompetens och flerspråkighet. I projektet deltar 120 invandrarföretagare och antalet ökar med 12–15 per år. Av deltagarna har 80 % fått fast anställning av företaget i fråga, medan resten har hittat annat arbete eller börjat studera.

Positiv särbehandling

Regeringar och privata företag kan anta uppförandekoder för att uppfylla vissa kriterier som garanterar att mångfalden respekteras vid rekrytering. Den offentliga sektorn och företag som tilldelas offentliga upphandlingsavtal, lån, bidrag eller andra offentliga förmåner kan vara rättsligt skyldiga att främja jämlikhet och mångfald. När det gäller små och medelstora företag som det är särskilt svårt att nå ut till har direkta statliga lönebidrag eller skatteavdrag visat sig vara mycket effektiva för att uppmuntra rekryteringen av personer som traditionellt har sämre förutsättningar på arbetsmarknaden (unga invandrare, långtidsarbetslösa, funktionshindrade etc.)

"Rosetta-planen" i Belgien innebär att arbetsgivarna får en nedsättning av socialförsäkringsavgifterna om de förbinder sig att anställa minst 3 % unga, med dubbel viktning för invandrarungdomar.

<http://pdf.mutual-learning-employment.net/pdf/official-paper-belgium-jun01.pdf>

Skräddarsydd politik som beaktar unga invandrares behov

I de europeiska sysselsättningsriktlinjerna, som innehåller gemensamma prioriteringar för medlemsstaternas nationella sysselsättningspolitik, rekommenderas att medlemsstaterna genomför en rad åtgärder för att garantera att ingen enda ung människa lämnas utan utbildning eller sysselsättning. Strategier skräddarsys för att uppfylla de särskilda behoven hos vissa grupper av invandrarungdomar med sämre möjligheter på arbetsmarknaden.

De politiska beslutsfattarna inom områdena utbildning och integration har utarbetat

program för att hjälpa eleverna att förbereda sig inför, skaffa sig eller till och med själva skapa sitt eget första jobb inom ett yrke som motsvarar deras färdigheter och ambitioner. Genom programmen ska ungdomarna ges möjlighet att skaffa sig större självförtroende, "mjuka" arbetsmarknadsfärdigheter, yrkesinriktade stödnätverk, olika intyg eller till och med en praktikplats eller anställning. Programmen är avsedda att påverka den socioekonomiska integrationen och synliggöra hur unga invandrare kan bidra och har bidragit till det ekonomiska livet.

Många unga invandrare som inte har anställning eller går en utbildning deltar i verksamhet för ökad egenmakt, som ska ge dem drivkraft och resurser att förändra sig, en tro på att detta är möjligt och förmåga att göra det. Medborgarcentrum kan tilldelas resurser för att ge ungdomar tillgång till information, Internet, språkkurser och träning i "mjuka" färdigheter.

Elevernas "mjuka" färdigheter, som förbättrar utsikterna till ett första arbete, kan främjas genom olika program som ger större möjligheter till informellt lärande, såsom resurscentrum, olika slag av träning, mentorer och tillgång till nätverk.

"Jugendmigrationsdienste" (JMD) i Tyskland är en fokuserad integrationstjänst för ungdomar med invandrarbakgrund. Det finns sammanlagt 360 JMD som har som mål att förbättra unga människors möjligheter till integration när det gäller språk, skola och utbildning samt deras övergång till yrkeslivet, genom att erbjuda individuell rådgivning och anpassade åtgärder, gruppmöten, social rådgivning och nätverksmöjligheter.

www.jmd-portal.de/_template.php?browser=ie

Kreativa metoder för att engagera invandrarungdomar och deras familjer

Programmen för egenansvar innebär att eleverna och partnererna väljer ett projekt, i stället för att projektet väljer elever och partner. Inom dessa program försöker man i så stor utsträckning som möjligt utgå från det lokala sammanhanget. Programmen hjälper invandrarelever att själva ställa diagnos på sin formella och icke formella utbildning och sina arbetsmöjligheter. Dialogplattformar med invandrarorganisationer och samfund, särskilt sådana som företräder ungdomar, kan vara användbara för att identifiera hinder på arbetsmarknaden och strategier för att överkomma dem.

Arbetsvägledningstjänsterna bör vara kulturellt anpassade. Lättillgänglig information kan erbjudas genom översättning av material och webbsidor samt genom att tillhandahålla tolkar eller tvåspråkig personal. Unga invandrare kan nås genom modern kommunikationsteknik såsom interaktiva webbplatser och elektroniska medier. Det finns otaliga exempel på åtgärder som kan vidtas, från hembesök och jourtelefoner till jobbmässor, rekryteringskampanjer eller till och med reklamjippon.

Det österrikiska Equal-utvecklingspartnerskapet "Join In" gjorde en turné genom Tyrolen med en informationskampanj där man erbjöd minipraktik, utbildning och jobbmässor samt workshoppar. Personer ur målgruppen utbildades som interkulturella mentorer för projektet och visade sig vara effektivare på rekrytering än den infödda österrikiska personalen. Den regionala arbetsförmedlingen fick riktlinjer för att se över sina uppgifter om kunderna i syfte att ringa in grupper med invandrarbakgrund och ompröva det aktuella utbudet för dessa grupper, och har nu utvidgat sina informationsprojekt för att nå ut till dessa och till områden utanför städerna.

www.join-in.at

"Agenda X" riktar sig till ungdomar i ett mångkulturellt samhälle och har utformats och drivs av ungdomar för ungdomar. Den största enskilda verksamheten bland verksamheterna för att hjälpa infödda ungdomar och invandrarungdomar att komma in på arbetsmarknaden är jobbsökningskursen "Jobb X". Flera hundra unga i åldern 15 till 26 år har deltagit och av dessa har 80 % lyckats få ett arbete kort efter kursen, vilket är en avsevärt högre andel än för dem som deltar i de standardkurser som tillhandahålls av den norska arbets- och välfärdsförvaltningen. Skälen till de komparativa fördelarna med jobbsökningskursen är att den fokuserar på verklig kompetens och individuella styrkor samt har fler lärare per elev.

www.agendax.no

Småskaliga initiativ i hela Europa använder informations- och kommunikationstekniska verktyg för att utbilda unga invandrare. Dessa initiativ erbjuder interkulturella och individuellt utformade inlärningsmöjligheter samt möjligheter att förbättra läs- och skrivförmågan och förvärva språkliga, ämnesspecifika, digitala och mediala färdigheter som kan öppna dörrarna till en anställning. Verktygens dynamiska och multimediala egenskaper tilltalar unga människor och får dem att (på nytt) engagera sig i en inlärningsmiljö som är mer interaktiv och skräddarsydd efter deras särskilda behov. Eleverna kan t.ex. göra övningar utan att använda språket, och använder i stället ikoner eller översättningar från och till modersmålet. Två förutsättningar för att kunna utnyttja dessa möjligheter är att man har tillgång till en dator och grundläggande digitala färdigheter.

Programmet "Escolhas" (Valmöjligheter) i Portugal är ett program som genomförs nedifrån och upp och som sedan 2001 har finansierat och gett stöd till 121 projekt. Projekten grundar sig på lokala föreningars egna diagnoser av hur man kan förbättra skol- och arbetsmarknadsprestationerna för ungdomar i alla åldrar som befinner sig i riskzonen och bor i mindre gynnade områden, särskilt invandrarbarn. Sedan 2006 har 110 lokalt baserade "digitala integrationscentrum" (CID@NET) tillhandahållit fri tillgång till Internet för 27 000 användare för jobbsökning och stödverksamhet av olika slag. Till exempel har en kursplan för "anställbarhet" utarbetats som ger digitala färdigheter med inriktning på Microsoft.

www.programaescolhas.pt

LIFT-projektet i Hamburg syftade till att bygga upp och förbättra invandrarelevernas språkfärdigheter och interkulturella kompetens samt deras färdigheter i att använda nya medier. Projektet, som riktade sig till mindre gynnade ungdomar i åldern 12–16 år med invandrarbakgrund, tillhandahöll en webbaserad inlärningsmiljö med tillgång till inlärningsenheter och spel.

Fler exempel på bra praxis finns i IPTS-rapporten *Overview of Digital Support Initiatives for/by Immigrants and Ethnic Minorities in the EU27* som gavs ut 2008:

<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

Mentorer och förebilder

Förebilder bevisar för andra unga människor att det är möjligt att bli framgångsrik genom utbildning och på arbetsmarknaden. Personliga mentorer ger inte endast inspiration, utan kan också ge unga invandrare riktad handledning och vägledning. Genom olika program kan elever från mindre gynnade bakgrunder sammanföras med volontärer inom ett visst yrke (anställda eller pensionärer) eller med yrkescertifierade jobbcoacher. Förebilder med liknande bakgrund har visat sig vara särskilt framgångsrika som mentorer, rekryterare och projektledare för dessa program. Genom att framgångsrika deltagare erbjuds anställning som mentorer kan programmen uppfylla det övergripande målet att hjälpa unga invandrare att komma in i ett yrke som motsvarar deras unika färdigheter och erfarenheter.

Genom projektet "Work-Up" i Belgien tillhandahåller fältkonsulenter med invandrarbakgrund individuell vägledning för arbetslösa invandrarungdomar. De skapar en bro mellan arbetssökande och offentliga arbetsförmedlingar genom att identifiera de särskilda problemen i det enskilda fallet och föreslå hur tjänsterna kan förbättras. Deltagande invandrarföreningar tillhandahåller den kompletterande rådgivning och utbildning som inte kan fås från de offentliga förmedlingarna.

www.minderhedenforum.be/2pers/documents/Work-up_004.pdf

Genom Equal-projektet "SpraKuM" i Tyskland infördes "kvalificering för språk- och kulturmedlare" för att erbjuda unga invandrare, flyktingar och asylsökande utbildning samt en möjlighet att arbeta som medlare för att förbättra de grundläggande tjänsterna för mer utsatta invandrare samt deras hälsa och sociala situation.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/asyl-07-de-transkom_en.cfm

Utvidgning av nätverken

Många hittar ett arbete genom sitt sociala nätverk. Unga invandrare har i allmänhet mindre utvecklade nätverk än infödda och detta ger dem ett sämre utgångsläge. Regeringen, det civila samhället, utbildningsinstitut och privata företag kan alla spela en roll när det gäller att bygga nätverk. Arbetsgivare i branscher där det är vanligt att rekryteringen sker genom informella nätverk kan t.ex. erbjuda särskilda riktade program för arbetsplatsintroduktion. Nationella "talangpooler" fungerar som plattformar där arbetssökande kan få kontakt med potentiella arbetsgivare eller med frivilligorganisationer som söker volontärer, vilket kan ge ungdomarna möjlighet att bättra på sitt cv.

"Fra bænken til banen" är ett projekt som inrättats av en av de största fotbollsklubbarna i Danmark, Brøndby IF, i samarbete med Brøndby kommun och integrationsministeriet. Projektet syftar till att skapa kontakter mellan ungdomar med invandrarbakgrund och klubbens nätverk av omkring 350 sponsorföretag. Sedan 2003 har mer än 130 ungdomar med invandrarbakgrund fått praktikplats eller fast anställning.

<http://brondby.com/article.asp?aid=51211>

Frivilligarbete och deltagande i ungdomsnätverk kan förbättra unga invandrades kompetens och ge dem större nätverk och självförtroende. Invandrarungdomar på högstadie- och gymnasienivå kan också uppmuntras att ta tillfälliga arbeten under skolloven eller på fritiden, eftersom detta kan ge dem värdefull arbetserfarenhet, hjälpa till att förbättra deras språkfärdigheter och utveckla deras sociala och mellanmännsliga färdigheter.

Det nederländska Equalprojektet "Catch the Coach to Be" motverkar unga invandrades sociala problem genom att uppmuntra dem att själva bli ungdomsarbetare. Projektet innefattar utarbetande och genomförande av undervisningsprogram, praktisk handledning, förstärkning av ungdomsarbetets multikulturella karaktär, utökning av antalet inlärnings-/arbetsplatser genom att ta kontakt med arbetsgivare samt utveckling och genomförande av en metod för inläring via multimedier.

www.osa-amsterdam.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=135&Itemid=88

Motverkande av indirekt diskriminering på grund av ursprung och social situation

Beroende på den lokala situationen kan unga invandrare vara oproportionerligt koncentrerade till ekonomiskt mindre gynnade områden, där invånarna oftare bor i subventionerade bostäder, är arbetslösa, är dåligt utbildade, ägnar sig åt kriminell verksamhet eller har psykiska problem såsom depression. I sådana områden finns det knappast någon blomstrande företagsverksamhet, och kommunikationerna och sysselsättningsmöjligheterna är ofta dåliga. Möjligheterna för ungdomar som växer upp

i ekonomiskt och socialt mindre gynnade områden är mycket mer begränsade. De lokala myndigheterna bör uppmuntra arbetsgivare utanför segregerade områden och mindre gynnade områden att anställa unga människor från dessa områden och när så är möjligt överväga att reservera ett särskilt antal praktikplatser för dem.

Det svenska projektet "Lugna Gatan", som genomförs i flera städer, syftar till att återintegrera ungdomar som bor i mindre gynnade områden och riskerar att hamna utanför samhället. Efter tre månaders utbildning anställs unga människor som förebilder för att etablera kontakt med andra ungdomar i området. Flera hundra arbetslösa ungdomar har fått hjälp till utbildning och arbete och tusentals andra har arbetat som frivilliga. Den största delen av dem som arbetar eller har arbetat för projektet arbetar nu heltid eller studerar.

www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=020919974.pdf&url=/dynamaster/file_archive/050118/fa1a18c360e97265c5f6f9c2eea61910/020919974.pdf

Syftet med det franska programmet "Zones Franches Urbaines" (stadsområden där företagen är befriade från skatter och sociala avgifter) är att, genom att öka de ekonomiska incitamenten för privata företag, få fart på den ekonomiska verksamheten, minska arbetslösheten och underlätta fysisk och social nydaning i områden där en stor andel elever hoppar av skolan.

www.ville.gouv.fr/IMG/pdf/zfu-pratique_cle714cfb.pdf

Slutsatser

1. De bredare samhälleliga förhållanden som regleras av politiken på andra områden, t.ex. invandring, boende, sociala frågor och sysselsättning, kan antingen främja eller motverka en effektiv utbildningspolitik.
2. Invandrarelever tenderar att klara sig bra i skolsystem med färre skoltyper, senare nivågruppering och objektiva bedömningsmetoder, även när det rör sig om elever med särskilda behov.
3. En hög, enhetlig nivå på bedömningen av tidigare inlärnin samt orienteringsprogram garanterar att nyanlända elever placeras på rätt nivå i skolsystemet.
4. Fortlöpande stöd hjälper invandrareleverna att komma ifatt så snabbt och smidigt som möjligt. För dessa kurser tillämpas väletablerade och regelbundet utvärderade kvalitetsstandarder för andraspråksinlärnin och ett nära lärarsamarbete kring integrerad innehållsinlärnin.
5. Att anställa fler kvalitetslärare är ett av de mest effektiva sätten att förbättra prestationsnivåerna, särskilt för elever med invandrarbakgrund eller med en mindre gynnad bakgrund. En ökning av antalet lärare med invandrarbakgrund och/eller utbildning i interkulturell undervisning förbättrar elevernas prestationer, lärarnas förväntningar och kvaliteten på hela inlärningsmiljön.
6. Genom ett fullständigt genomförande av interkulturell utbildning i kursplanen, undervisningsmaterialet och den icke schemalagda verksamheten ökar de infödda elevernas medvetenhet och invandrarelevernas självförtroende.
7. Aktiva informationsstrategier för att nå ut till invandrarföräldrar och mindre gynnade föräldrar samt frivilliga vuxenutbildningsprogram som är öppna för alla genererar bättre närvaro- och skolresultat och ökar föräldrarnas deltagande i de evenemang och den verksamhet som skolan arrangerar.
8. Kunskaperna i hemspråk och om hemländernas kultur förbättrar invandringsländernas humankapital, vilket de politiska beslutsfattarna kan maximera som en funktion av sina mål för en utbildning i världsklass och en konkurrenskraftig arbetsmarknad.
9. Mentorskap ökar invandrarelevernas självförtroende och skapar band med förebilder från en framväxande invandrelit.
10. Verksamhet efter skolan bygger broar mellan de invandrarelever och infödda elever som deltar samt mellan de arrangerande skolorna, föräldrarna och invandrarföreningarna.

11. Tidiga arbetserfarenheter genom kvalitetssäkrade praktikplatser och arbets-/inlärningsprogram har visat sig ha särskilt stor betydelse för hur unga invandrare klarar sig på arbetsmarknaden.
12. Elevernas "mjuka" färdigheter, som förbättrar utsikterna till ett första arbete, kan främjas genom olika program som ger större möjligheter till informellt lärande, såsom resurscentrum, olika slag av träning, mentorer och tillgång till nätverk.

Bilaga I

Gemensamma grundprinciper för en integrationspolitik för invandrare inom europeiska unionen

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna.
2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar.
3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrarnas delaktighet, för invandrarnas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag.
4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration.
5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet.
6. Invandrares tillträde till institutionerna samt till offentliga och privata varor och tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering har grundläggande betydelse för en bättre integration.
7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare.
8. Utövandets av olika kulturer och religioner garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna och måste tryggas, om utövandets inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter eller den nationella lagstiftningen.
9. Invandrarnas medverkan i den demokratiska processen och i utformningen av integrationspolitik och integrationsåtgärder, särskilt på lokal nivå, stöder deras integration.
10. Att integrera integrationspolitiken och integrationsåtgärderna i alla relevanta politikområden och myndighetsnivåer och offentliga tjänster är en viktig faktor vid utformningen och genomförandet av den allmänna politiken.
11. Att utarbeta tydliga mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer är nödvändigt för att anpassa politiken, utvärdera framstegen när det gäller integrationen och göra informationsutbytet effektivare.

Bilaga II

Verkt yg f r riktmärkning av integration

I bilagorna till den första och den andra utgåvan av handboken beskrivs metoder för hur politiken kan omsättas i projekt och de politiska beslutsfattarna kan omsätta resultaten av de praktiskt verksammas aktiviteter i nya initiativ. Den här bilagan innehåller ett verktyg för politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma som vill lära sig av och med varandra i syfte att systematiskt och kontinuerligt förbättra sina arbetsmetoder, normer och tjänster.

Alla de parter som betraktar sig som integrationsaktörer (politiska beslutsfattare, tjänsteleverantörer, aktörer i det civila samhället) kan tillsammans riktmärka sitt arbete på grundval av ett gemensamt mandat och en gemensam uppsättning mål och verksamheter.

Som metod vid riktmärkningen används en jämförande analys som utförs av och med de praktiskt verksamma. Av grundläggande betydelse för att metoden ska vara framgångsrik är att deltagarna är villiga att lära sig med och av varandra. Under processen identifierar deltagarna följande:

- Nyckelområden där förbättringar kan göras.
- Relevanta internationella rättsliga och yrkesmässiga normer.
- Bästa praxis som uppfyller dessa normer och de faktorer som är avgörande för att uppfylla dem.
- Erfarenheter som kan överföras från en situation till en annan och som leder till anpassningar av ens egen politik och praxis.

Nedan beskrivs ett riktmärkningsverktyg som integrationsaktörer kan använda för att genomföra en riktmärkning i syfte att skaffa sig lärdomar och förbättra sin politik och praxis. Deltagarna går tillsammans igenom nedanstående checklista över riktmärkningens fyra faser och olika steg:

1. Planering

- **Ämne:** Integration är en mångdimensionell process. Vilket specifikt område avser ditt arbete?
- **Hitta en fungerande definition av processen:** Divergerande integrationsbegrepp eller integrationsmodeller kan hindra samarbete och jämförande analys. Hur uppfattar din organisation att dess arbete bidrar till långsiktigt välbefinnande och en konvergens i samhällsresultatet för alla medlemmar i ett mångkulturellt samhälle? Främjar ditt arbete aktivt deltagande, förvärvande av färdigheter och kompetens eller institutionell öppenhet och kulturell förändring?
- **Leta efter potentiella deltagare:** Vem har du ett delat intresse av att lära dig av och med? Vill du ingå partnerskap med organisationer med liknande verksamhet, men i andra städer eller länder? Eller föredrar du att lära dig av organisationer med ett liknande mål, men med verksamhet inom andra sektorer?

- **Fastställ riktmärkningens struktur:** Organisationens ledning visar att den är villig att genomföra riktmärkningen och anslår tillräckliga resurser. Vilken metod, vilka regler för åtagandet och vilken uppförandekod kommer deltagarna att använda?

2. Undersökning

- **Definiera din direkta målgrupp:** Mångfalden i Europa ökar än mer genom ankomsten av nya invandrare som representerar en ännu större mångfald. Vilka medlemmar i ett mångkulturellt samhälle är den direkta målgruppen för ditt integrationsarbete? Är det särskilda kategorier av invandrare, olika generationer, allmänheten, offentliga institutioner eller annat?
- **Identifiera auktoritativa datakällor:** Eftersom luckor i uppgiftsinsamlingen på nationell såväl som internationell nivå kan göra det svårt att hitta jämförbara uppgifter, kan de som genomför riktmärkningen vara sin egen bästa resurs. Vilka källor är tillgängliga för ej aggregerade, jämförbara uppgifter om din målgrupp?
- **Samla in uppgifter och kartlägg svårigheterna för din målgrupp:** Inom ditt arbetsområde, vilka problem uppger din direkta målgrupp mest hindrar deras långsiktiga välbefinnande? Om du inte har någon information om deras erfarenheter, vilka problem är det som de praktiskt verksamma oftast ser och hör om?
- **Omvandla hindren till områden där förbättringar kan göras:** Vilka tydliga och verksamhetsinriktade mål kan din organisation anta för att undanröja hindren och bygga vidare på faktorer som främjar integrationen?
- **Kartlägg policyer:** Vilka varor, tjänster och policyer tillhandahåller olika organisationer för att åstadkomma förbättringar inom dessa områden?

3. Analys

- **Gör retrospektiva och prospektiva konsekvensbedömningar:** Hur har ditt tidigare arbete inverkat på dessa områden? Vilka alternativ kan förbättra din inverkan i framtiden?
- **Fastställ normer:** Vilka internationella rättsliga och yrkesmässiga normer är direkt tillämpliga på ditt arbetsfält?
- **Leta fram och studera bästa praxis:** Vilken praxis finns det som bäst uppfyller de olika kriterierna i dessa normer?
- **Utforska praxisen och organisationerna:** Metoderna sträcker sig från en enkel genomgång av allmänt tillgänglig information till gruppbesök, seminarier och mer sofistikerade metoder såsom inbördes bedömningar, utbyte och partnerskap för att lära av varandra. Hur har en annan organisation använt dessa normer för att utforma

praxisen? Vilka "nästa steg" ska man se upp med i genomförandet? Vilka faktorer förklarar deras framgång?

4. Genomförande

- **Förbättra policyn och praxisen:** Vidta nya åtgärder för att sluta eller minska klyftan mellan nuvarande praxis och bästa praxis. Hur kan din praxis uppfylla eller till och med överträffa normerna?
- **Enas om åtföljande allmänna indikatorer, mål och riktmärken:** Hur kan de förbättringar du har gjort omvandlas till allmänna mått och dimensioner för att utvärdera hur ditt arbete har bidragit till integrationen totalt sett?
- **Rapportera, se över och justera riktmärkningsprocessen:** Hur kan processen förbättras över tiden i syfte att kontinuerligt förbättra dina resultat inom området eller ta itu med nya områden?

Bilaga III

Nationella kontaktpunkter på integrationsområdet

Belgien

Vice premiärministerns kansli, minister för sysselsättning och lika möjligheter
(Vice-Première ministre, ministre de l'Emploi et de l'Égalité des chances / Vice Eerste minister, minister van Werk en van Gelijke Kansen)

Avenue des Arts/Kunstlaan 7, 1210 Bruxelles/Brussel, Belgique/België, fax +32 22 20 20 67

Centrum för lika möjligheter och kamp mot rasism (Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme / Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding)
Rue Royale/Koningsstraat 138, 1000 Bruxelles/Brussel, Belgique/België, fax +32 22 12 30 30

Bulgarien

Ministeriet för arbetsmarknads- och socialpolitik (Ministry of Labour and Social Policy / Министерство на труда и социалната политика)

Direktoratet för fri rörlighet för personer, migration och integration (Free Movement of Persons, Migration and Integration Directorate)

2 ul. Triaditza, 1051 Sofia, Bulgarien/Bulgaria, fax +359 29 87 39 80

Cypern

Inrikesministeriet (Ministry of Interior / Υπουργείο Εσωτερικών) – Avdelningen för EU-frågor och internationella frågor (EU and International Relations Section)

Demosthenis Severis Avenue, 1453 Nicosia, Cypern/Cyprus, fax +357 228 67 83 83

Danmark

Ministeriet för flyktingar, invandrare och integration (Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration) – Enheten för integrationspolitik (Kontoret for Integrationspolitik)
Holbergsgade 6, 1057 Köpenhamn K, Danmark, fax +45 33 11 12 39

Estland

Kulturministeriet (Kultuuriministeerium)

Suur-Karja 23 15076, Tallinn, Estland/Estonia, fax +372 628 22 00

Finland

Inrikesministeriet (Sisäasiainministeriö)

Migrationsavdelningen, Integrationsenheten

Berggatan 20 A, Helsingfors, postadress: PB 26, FI-00023 Statsrådet, Finland, fax +358 916 04 29 40

Frankrike

Ministeriet för invandring, integration, nationell identitet och solidarisk utveckling
(Ministère de l'Immigration, de l'Intégration, de l'identité nationale et du développement solidaire)

Avdelningen för mottagning, integration och medborgarskap (Department of Reception, Integration and Citizenship)

101 rue de Grenelle, 75323 Paris Cedex 07, Frankrike/France, fax +33 172 71 68 25

Grekland

Ministeriet för inrikesfrågor, decentralisering och e-styrning (Ministry of Interior, Decentralisation and E-Government / Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης) – Generaldirektoratet för migrationspolitik och social integration, avdelningen för social integration (Directorate General for Migration Policy & Social Integration, Social Integration Division)
Evangelistrias 2, 105 63 Aten/Athens, Grekland/Greece, fax +30 21 03 74 12 39

Irland

Integrationsministerns kontor (Office of the Minister for Integration)
Dún Aímhirgin, 43-49 Mespil Road, Dublin 4, Irland/Ireland, fax +353 16 47 31 19

Italien

Inrikesministeriet (Ministero dell'Interno) – Avdelningen för medborgerliga friheter och invandring – Centrala direktoratet för invandrings- och asylpolitik (Department for Civil Liberties and Immigration – Central Directorate for Immigration and Asylum Policies)

Palazzo Viminale, Via A. Depretis, 00184 Rom/Rome, Italien/Italy, fax +39 06 46 54 97 51
Ministeriet för sysselsättning, hälsa och socialpolitik (Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali) – Generaldirektoratet för invandring (Directorate General for Immigration)
Via Fornovo 8, 00192 Rom/Rome, Italien/Italy, fax +39 06 36 75 47 69

Lettland

Justitieministeriet (Latvijas Republikas Tieslietu ministrija)
Brīvības bulvaris 36, Rīga, LV-1536, Lettland/Latvia, fax +371 67 28 55 75

Litauen

Arbetsmarknads- och socialministeriet (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) – Avdelningen för internationella frågor (International Affairs Department)
A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, Litauen/Lithuania, fax +370 52 66 42 09

Luxemburg

Ministeriet för familjefrågor och integration (Ministère de la Famille et de l'Intégration) – Luxemburgs mottagnings- och integrationskontor (Office luxembourgeois de l'accueil et de l'intégration – OLAI)
7-9, avenue Victor Hugo, 1750 Luxemburg /Luxembourg, fax +352 24 78 57 20

Malta

Ministeriet för familjefrågor och social solidaritet (Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali)
Palazzo Ferreria, 310 Republic Street, Valletta CMR 02, Malta, fax +356 25 90 31 21

Nederländerna

Ministeriet för bostäder, fysisk planering och miljö (ministerie van VROM)
Generaldirektoratet för boende, bostadsområden och integration (Directorate General for Housing, Communities and Integration)

Avdelningen för aktivt medborgarskap och integration (Department for Civic Citizenship & Integration),

Rijnstraat 8, Postbus 30941,

2500 GX Den Haag, Nederländerna/the Netherlands, fax +31 703 39 06 18

Polen

Arbetsmarknads- och socialministeriet (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) –

Avdelningen för socialt bistånd och integration (Department of Social Assistance and Integration)

1/3/5 ulica Nowogrodzka, 00-513 Warszawa/Warsaw, Polen/Poland, fax +48 226 61 11 40

Portugal

Premiärministerns kansli (Presidência do Conselho de Ministros)

Rua Prof. Gomes Teixeira, 1399-022 Lissabon/Lisbon, Portugal, fax +351 213 92 78 60

Rumänien

Förvaltnings- och inrikesministeriet (Ministerul Administrației și Internelor) – Rumänska invandringskontoret (Romanian Immigration Office) – Enheten för social integration (Social Integration Unit)

Str. Tudor Gociu 24 A, Bukarest/Bucharest 4, Rumänien/Romania, fax +40 214 50 04 79

Slovakien

Ministeriet för arbetsmarknadsfrågor, sociala frågor och familjefrågor

(Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR),

Avdelningen för migration och integration (Department of Migration and Foreigner Integration)

Špitálska 4, 816 43 Bratislava, Slovakien/Slovak Republic, fax +421 220 46 16 23

Inrikesministeriet (Ministerstvo vnútra SR)

Invandringsavdelningen

Pivonková 6, 812 72 Bratislava, Slovakien/Slovak Republic, fax +421 243 41 47 59

Slovenien

Inrikesministeriet (Ministrstvo za notranje zadeve) – Direktoratet för migration och integration (Migration and Integration Directorate)

Beethovnova 3, SI-1000 Ljubljana, Slovenien/Slovenia, fax +386 14 28 46 95

Spanien

Arbetsmarknads- och socialministeriet (Ministerio de Trabajo e Inmigración) –

Statssekretariatet för immigration och emigration (State Secretariat for Immigration and Emigration)

Generaldirektoratet för integration av invandrare (General Directorate for the Integration of Immigrants)

C/ José Abascal, 39 -1ª Planta-, 28003 Madrid, Spanien/Spain, fax +34 913 63 70 57

Storbritannien

UK Border Agency – Immigration Policy

Whitgift Centre B Block, 9th Floor West Wing, 15 Wellesley Road, Croydon, Surrey CR9 4AR, Storbritannien/United Kingdom, fax +44 20 86 04 68 94

Sverige

Integrations- och jämställdhetsdepartementet – Enheten för integration och urban utveckling

103 33 Stockholm, Sverige, fax +46 84053578

Tjeckien

Inrikesministeriet (Ministerstvo vnitra České republiky) – Avdelningen för asyl- och migrationspolitik (Department for Asylum and Migration Policy)

Nad Štolou 3, poštovní schránka 21, 170 34 Prag/Prague 7, Tjeckien/Czech Republic, fax +420 974 83 35 12

Tyskland

Föbundsministeriet (Bundesministerium des Innern) – Enhet MI2

Integrationspolitik (Unit MI2 Integration Policies)

Alt-Moabit 101 D, 10559 Berlin, Tyskland/Germany, fax +49 301 86 81 29 26

Ungern

Justitie- och polisministeriet (Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium)

– Avdelningen för samordning av rättsliga och inrikes frågor samt migration (Department of Coordination in Justice and Home Affairs and Migration)

Kossuth Lajos tér 4., 1055 Budapest, Ungern/Hungary, fax +36 14 41 35 99

Österrike

Österrikiska integrationsfonden (Österreichischer Integrationsfonds)

Schlachthausgasse 30, 1030 Wien/Vienna, Österrike/Austria, fax +43 171 01 20 35 91

Observatörer

Norge

Arbetsmarknads- och integrationsdepartementet (Arbeids- og inkluderingsdepartementet) –

Avdelningen för integration och mångfald (Integrerings- og mangfoldsavdelingen)

P.O. Box 8019 Dep. 0030 Oslo, Norge, fax +47 22 24 02 65

För nationella webbplatser, se den europeiska webbplatsen om integration på www.integration.eu (under avsnittet "Country profiles")

Bilaga IV

Källor i urval

Denna handbok bygger på skrivbordsforskning samt på temadokument, slutdokument och skriftliga och muntliga bidrag från fackseminarierna. Ytterligare källor anges nedan.

Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries, NATAC-projektet, www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

Citizenship policies in the new Europe, CPNEU-projektet, www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

Discrimination in the European Union, Särskild Eurobarometer nr 263, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_en.pdf

Verktøy for mangfold for fakta- och nyhetsprogram i public service-tv, European Broadcasting Union, Svenska ESF-rådet, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

Education and the Integration of Migrants, Europeiska kommissionens generaldirektorat för utbildning och kultur, www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf

Den europeiska konferensen om ett aktivt samhällsdeltagande av ungdomar från etniska minoriteter, Köpenhamn, Danmark, www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/10CF2C4E-CFDC-49DA-9B73-8B86C82117AF/0/european_conference_web.pdf, www.nyidanmark.dk/resources.ashx/Resources/Publikationer/Konferencer/UK/issuepaper_youthevent.pdf

För mångfald. Mot diskriminering., kampanjmaterial, Europeiska året för lika möjligheter för alla 2007, www.stop-discrimination.info/4895.0.html

Good practice database: Compendium – Cultural Policies and Trends in Europe, Europarådets databas för god praxis, www.culturalpolicies.net/web/intercultural-dialogue-database.php

Handbook for local consultative bodies for foreign residents, Europarådet, http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=1750

How to communicate: Strategic communication on migration and integration, Kung Baudouinstiftelsen, www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05_Pictures_documents_and_external_sites/09_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf

Integrating Immigrant Children into Schools in Europe, Eurydikenätverket vid GD Utbildning och kultur, http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

Intercultural dialogue in Europe, Flash Eurobarometer nr 217, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_217_sum_en.pdf

INVOLVE – Integration of migrants through volunteering, Centre for European Volunteering, www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf

Jobs for Immigrants (Vol. 2): Labour market integration in Belgium, France, the Netherlands, and Portugal, OECD, www.oecd.org/els/migration/integration/jobs2

Locating immigrant integration policy measures in the machinery of the European Commission, Migration Policy Group, www.migpolgroup.com/projects_detail.php?id=21

Majority Populations' Attitudes towards Migrants and Minorities, Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet, <http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

Media4Diversity – Taking the pulse of diversity in the media, Internews Europe, Media Diversity Institute, IFJ, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

Migration and Integration – Europe's big challenge: What role do the media play?, [www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups\(1\).pdf](http://www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups(1).pdf)

Migration and Public Perception, Rådgivarbyrån för Europapolitik vid Europeiska kommissionen, http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/publications/docs/bepa_migration_final_09_10_006_en.pdf

Moving Europe: EU research on migration and policy needs, Europeiska kommissionens generaldirektorat för forskning, ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/ssh_research_migration_20090403_en.pdf

Overview of Digital Support Initiatives for/by Immigrants and Ethnic Minorities in the EU27, IPTS-rapport, <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

POLITIS: Building Europe with New Citizens? An Inquiry into the Civic Participation of Naturalised Citizens and Foreign Residents in 25 Countries, www.politis-europe.uni-oldenburg.de/

Racism and cultural diversity in European media: a review of research, Jessika ter Wal, www.ekr.admin.ch/themen/00114/00120/00121/00122/index.html?lang=de&download=NHZLpZeg7t

Racism, Xenophobia and the Media: Towards respect and understanding of all religions and cultures: conference report, EU:s österrikiska ordförandeskap och Europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/euomed_en.pdf

Sharing Diversity: national approaches to intercultural dialogue in Europe, www.interculturaldialogue.eu/web/files/14/en/Sharing_Diversity_Final_Report.pdf

The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back, Platform for Intercultural Europe, www.eurocult.org/uploads/docs/886.pdf

Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of Change Agents, www.miramedia.nl/media/files/guide_for_change_agents.pdf

TIES: The integration of the European second generation, www.tiesproject.eu

What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options, OECD:s tematiska översyn av utbildning för invandrare, [www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003, OECD, www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf

White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity, Europarådet, www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

Europeiska kommissionen

**Handbok om integration för politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma
på området, tredje utgåvan, april 2010**

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå

2010 — 174 s. — 17 x 24 cm

ISBN 978-92-79-13525-5

doi:10.2758/20173

Var får man tag i EU:s publikationer?

Publikationer för försäljning

- Via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- I bokhandeln. Ange titel, förlag och/eller ISBN-nummer.
- Genom att kontakta ett av våra försäljningsombud. Deras kontaktuppgifter hittar du under "Försäljningsombud" på följande webbadress: <http://bookshop.europa.eu>
Du kan också skicka ett fax till följande nummer: +352 2929-42758.

Kostnadsfria publikationer

- Via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vid Europeiska kommissionens representationskontor och delegationer.
Deras kontaktuppgifter hittar du på följande webbadress: <http://ec.europa.eu>
Du kan också skicka ett fax till följande nummer: +352 2929-42758.

Denna handbok innehåller god praxis och erfarenheter från 27 medlemsstater såväl som andra invandringsländer på följande områden: europeiskt utbyte av information och god praxis, massmedier och integration, åtgärder för att öka medvetenheten och invandrarnas egenmakt, dialogplattformar, förvärvande av medborgarskap och utövande av aktivt medborgarskap samt invandrarungdomar, utbildning och arbetsmarknad.

Den har utarbetats i nära samarbete med de nationella kontaktpunkterna på integrationsområdet. Syftet är att främja införandet av en konsekvent europeisk ram för integration genom att underlätta utbytet av erfarenheter och information. Handboken riktar sig till politiska beslutsfattare och praktiskt verksamma på lokal, regional och nationell nivå samt på EU-nivå.

Publikationsbyrå

ISBN 978-92-79-13525-5

9 789279 135255